ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1369

6 динара

24.3.1978. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXIX



СТР. 21 БРУС ЛИ ИЗМЕЂУ ЛЕГЕНДЕ И СТВАРНОСТИ

Ripley **Веровали или не!**



ЧАРЛС БРОНСОН

ГЛУМАЦ ПОЗНАТ ПО СВОЈИМ УЛОГАМА СНАГАТОРА, СТРАХОВИТО ЈЕ ПАТИО У ДЕТИЊСТВУ ШТО ЈЕ МОРАО ДА ИДЕ У ШКОЛУ У ОДЕЛУ КОЈЕ ЈЕ НАСЛЕЂИВАО ОД СТАРИЈЕ СЕСТРЕ – ТОЛИКО ЈЕ ЊЕГОВА ПОРОДИЦА БИЛА СИРОМАШНА.

12-18



ОГРОМНИ ШУМСКИ ПОЖАРИ

СМАТРАНИ СУ У ВРЕМЕ НАСЕЉАВАЊА АМЕРИКЕ ИЛИ КАО КАЗНА ЗА ГРЕХОВЕ ЉУДИ ИЛИ КАО ПРЕДСКАЗАЊЕ КРАЈА СВЕТА.

СТАРЧЕВА ГЛАВА

У ПЕНИНГТОНУ (САД) ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.



СЕКЕТЕНАНАХ

ЕГИПАТСКИ ЛЕКАР КОЈИ ЈЕ 3000 ГОДИНА ПРЕ НОВЕ ЕРЕ ЛЕЧИО ФАРАОНУ НОС, БИО ЈЕ НАГРАЂЕН СТАТУОМ КОЈА ГА ЈЕ ПРЕДСТАВЉАЛА СА ИНСТРУМЕНТИМА – ТО ЈЕ И ПРВИ ПОРТРЕТ ЈЕДНОГ ЛЕКАРА У ИСТОРИЈИ.



СТАНОВНИК ЈАПАНА

ПОЈЕДЕ У ПРОСЕКУ ЗА ГОДИНУ ДАНА ОКО 30 КИЛОГРАМА ХРАНЕ ИЗ МОРА.

ГИ ДЕ МОПАСАН

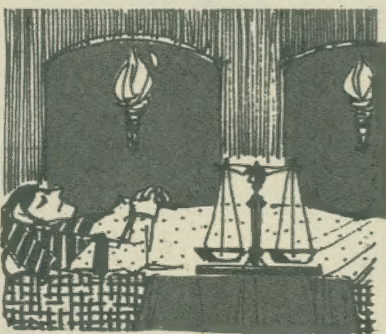
(1850 – 1893)



ВЕЛИКИ ФРАНЦУСКИ КЊИЖЕВНИК, НАПИСАО ЈЕ ГОТОВО СВЕ СВОЈЕ ПРИПОВЕТКЕ – ЊИХ ОКО СТО – КАО И 6 РОМАНА У ПЕРИОДУ ОД 10 ГОДИНА – И ТО ПОСЛЕ СВОГ ТРИДЕСЕТОГ РОЂЕНДАНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● златне теразије стављане су у гроб египатских принцеза умрлих у раној младости јер се веровало да ће на таквој ваги њихова дела претегнути грехове.



● најдужи до сада познати написани тестамент написан је у четири тома и има 94950 речи. Најкраћи има само три речи: „Остављам све мами“.

● проучавајући вукове, Швајцарац Рудолф Шенкел дошао је до закључка да се они међусобно споразумевају покретима „лица“ — има их око стотину — и покретима ушију, репа и тела. Све у свему — Шенкел је израчунао да „вучји језик“ има око четири стотине покрета.



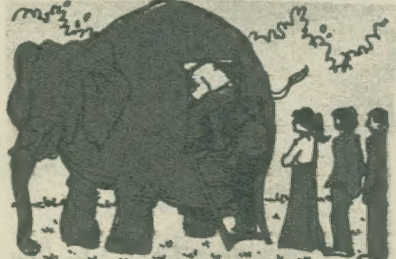
● Јужна Америка је постојбина једне од најотровнијих змија. Научници је зову Bathrops atrox, популарно јој је име копљарка, а становници бразилске државе Мато Гросо називају је „пет минута“. Дугачка је око сто педесет сантиметара.





● три хиљаде особа рођених у Оргосолу, на Сардинији, говори језиком непознатим чак и у околним селима.

● најоригиналнији пријем досада вероватно је онај који је приредила управа Зоолошког



врта у Паризу када је, да би прославила завршетак тесарских радова на једном слону који је касније испуњен сламом, сместила у њега више сто тина званица.

● на извесним полинежанским острвима млади људи имају право да првог јануара обележе црвеном бојом кожу девојке за коју сматрају да је најлепша. Исте вечери, девојка која на својим рукама, раменима и врату има највише обележених трагова постаје „краљица Нове године“.

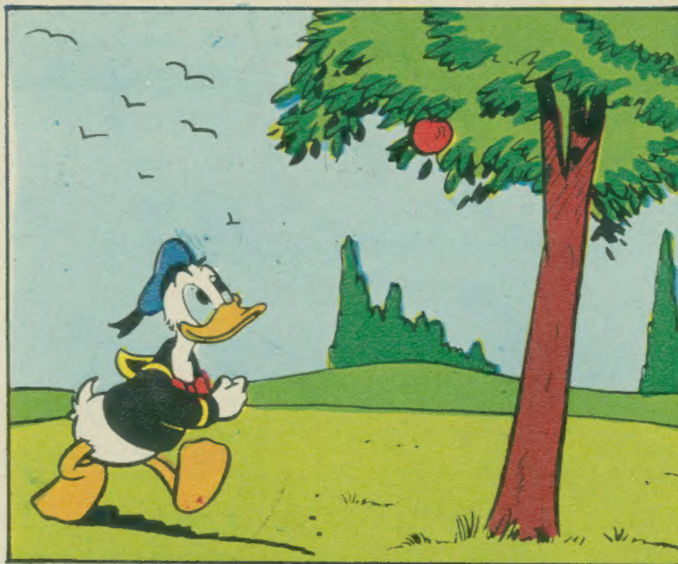
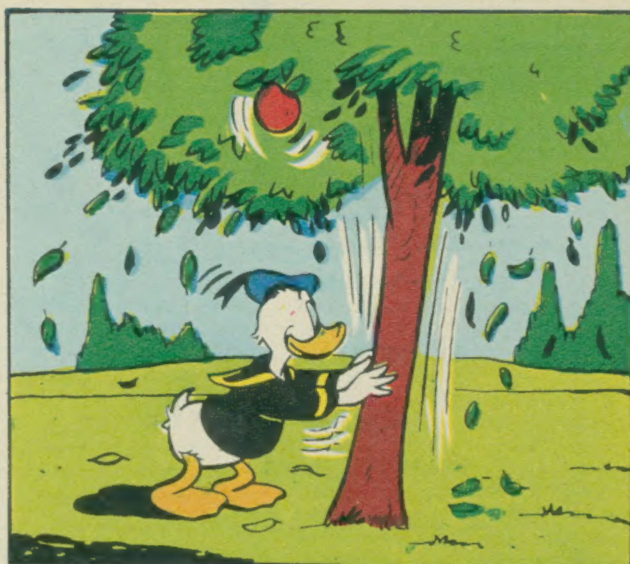


● у Јапану постоји занимање за какво се не зна у другим земљама. То је занимање „гурача“ и обављају га изузетно снажне особе за време „шпица“ у метроу. Наиме, у јапанским метроима у време одласка на посао и повратка с посла влада неописива гужва, па гурачи буквално гурају путнике у вагоне да би врата могла да се затворе и воз крене.



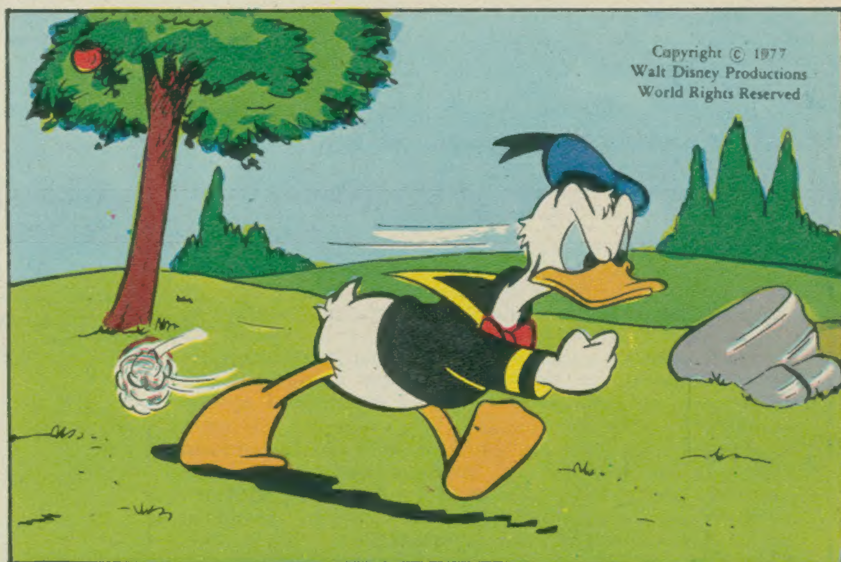
Walt Disney

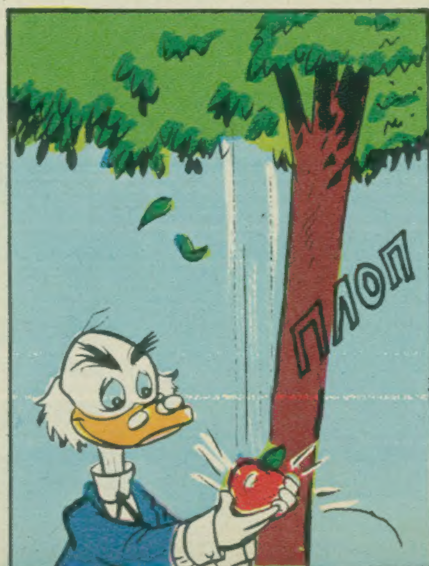
ПАЈА ПАТАК

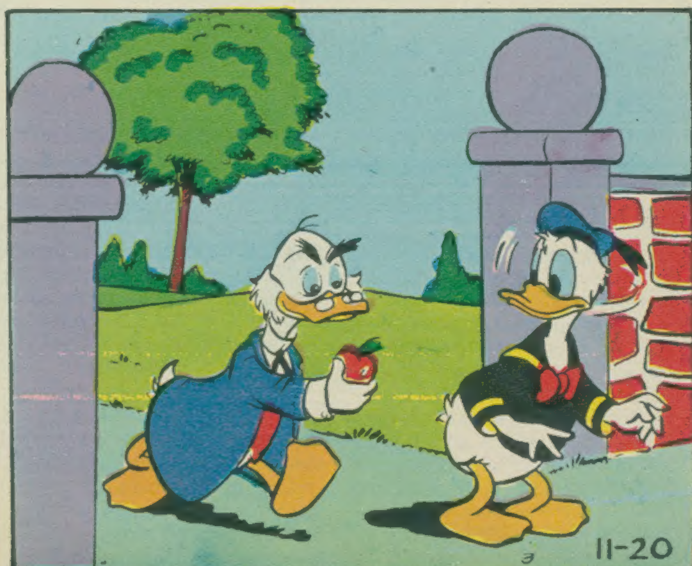











ТРАГОМ ТВ СЕРИЈЕ „ОТПИСАНИ"



У ЗВЕРИЊ



ФОТОГРАФИЈА ЈАНКА ЈАНКОВИЋА СА ЊЕГОВЕ ЛЕГИТИМАЦИЈЕ АГЕНТА СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ



ПЛАВОКОСА МАРИЈА КОЈА У ТВ СЕРИЈИ »ПОВРАТАК ОТПИСАНИХ« РАДИ У СПЕЦИЈАЛНОЈ ПОЛИЦИЈИ У ОКУПИРАНОМ БЕОГРАДУ, БИО ЈЕ, ЗАПРАВО, МУШКАРАЦ — ЈАНКО ЈАНКОВИЋ



Лик младе илегалке Марије у ТВ серији „Повратак отписаних", играла је Злата Петковић, направљен је према истинитим догађајима чији је учесник у окупираном Београду био — један мушкарац: **Јанко Јанковић.**

Ко је, заправо, тај човек који је био једна од најповерљивијих личности Специјалне полиције и Гестапа, шеф картотеке Четвртог антикомунистичког одсека? И како је успевао да током окупације, читаве две и по године одржава непосредну везу са Покрајинским и Месним комитетом у Београду.

ШАМАР ЗБОГ НЕМАРНОСТИ

У јесен 1940. године Јанко Јанковић је добио налог да са још једним агентом изврши претрес у стану једног београдског лекара, иначе познатог комунисте. Чим су банули у његову кућу, Јанко је грубо гурнуо збуњеног комунисту, а затим је рекао агенту:

— Ти иди у ону собу и детаљно је претреси. Пази да ти ништа не промакне! А ја ћу мало са овим да поразговарам.

Агент је послушао његово наређење, а Јанко је пришао радном столу и отворио прву фиоку. Мада се томе најмање надао, јер је знао да комунисти добро крију поверљив партијски материјал, унутра је угледао — **лист „Пролетер", званични орган КПЈ.** Брзо је зграбио тај компромитујући материјал, а онда га — стрпао у унутрашњи џеп сакоа. Затим је пришао доктору, ухватио га за ревере, а потом му опалио јак шамар који је чуо и агент у другој соби.

— Ово ти је што не умеш да сакриваш партијски материјал — шапнуо му је.

Све податке до којих је у Специјалној полицији долазио, Јанко Јанковић је достављао Месном и Покрајинском комитету у Београду, преко својих курира или их је сам односио. А пошто му је Бошко Бећаревић, шеф озлоглашеног Четвртог антикомунистичког одсека био „пријатељ", чак и кум, увек је на време сазнавао када ће се у граду извршити рације или претреси, па је о томе обавештавао комунисте. Сем тога, члановима Партије је јављао и како се током иследивања држе поједини комунисти, да ли ћуте или одају своје другове.

— Јанко Јанковић је био мој брат од ујака — прича Немања Марковић, сада члан Савета Републике. — **Одрасли смо у Крагујевцу. Још од детињства смо били нераздвојни, али је на њега одлучан политички утицај извршио мој старији брат Воја, који је стрељан 20. октобра 1941. године. Касније, Јанко је прешао у Београд, а 1934. године се запослио у Управи града, у Кривичној полицији.**

— Још 1937. године постао сам члан Партије. А три године касније побегао сам испред агената који су хтели да ме пошаљу у концентрациони логор у Билећи па сам, по одлуци Партије, марта 1940. морао илегално да пређем из Крагујевца у Београд — сећа се Немања Марковић. — **Тамо сам се више од 30 дана скривао у стану Јанка Јанковића који се налазио у Кнез Михајловој улици.**

ЗАР ДА МЕ ПРЕЗРЕТЕ?

Једног дана, када се Јанко вратио са посла, Немања је, према изразу лица, лако закључио да му се нешто догодило. Скрушено је сео на столицу и очајан загњурио главу у шаке.

— Страшно! Страшно! — причао је сам са собом. — **Данас сам сазнао да треба из Кривичне полиције да пређем у Политичку!**

— Махинално сам поскочио са столице и узвикнуо: — Па, то је одлично, Јанко! — сећа се Немања Марковић. — **Тако ћеш нам одлично користити!**

— Не, не! — очајавао је Јанко. — **Зар после ти и Воја да ме презрете? Зар комунисти да ме због тога пљују?**

— Како не схваташ? — рекао му је Немања који сада, први пут после 38 година, износи ова своја сећања. — **Тако ћеш нам најбоље помагати. Радићеш за КПЈ.**

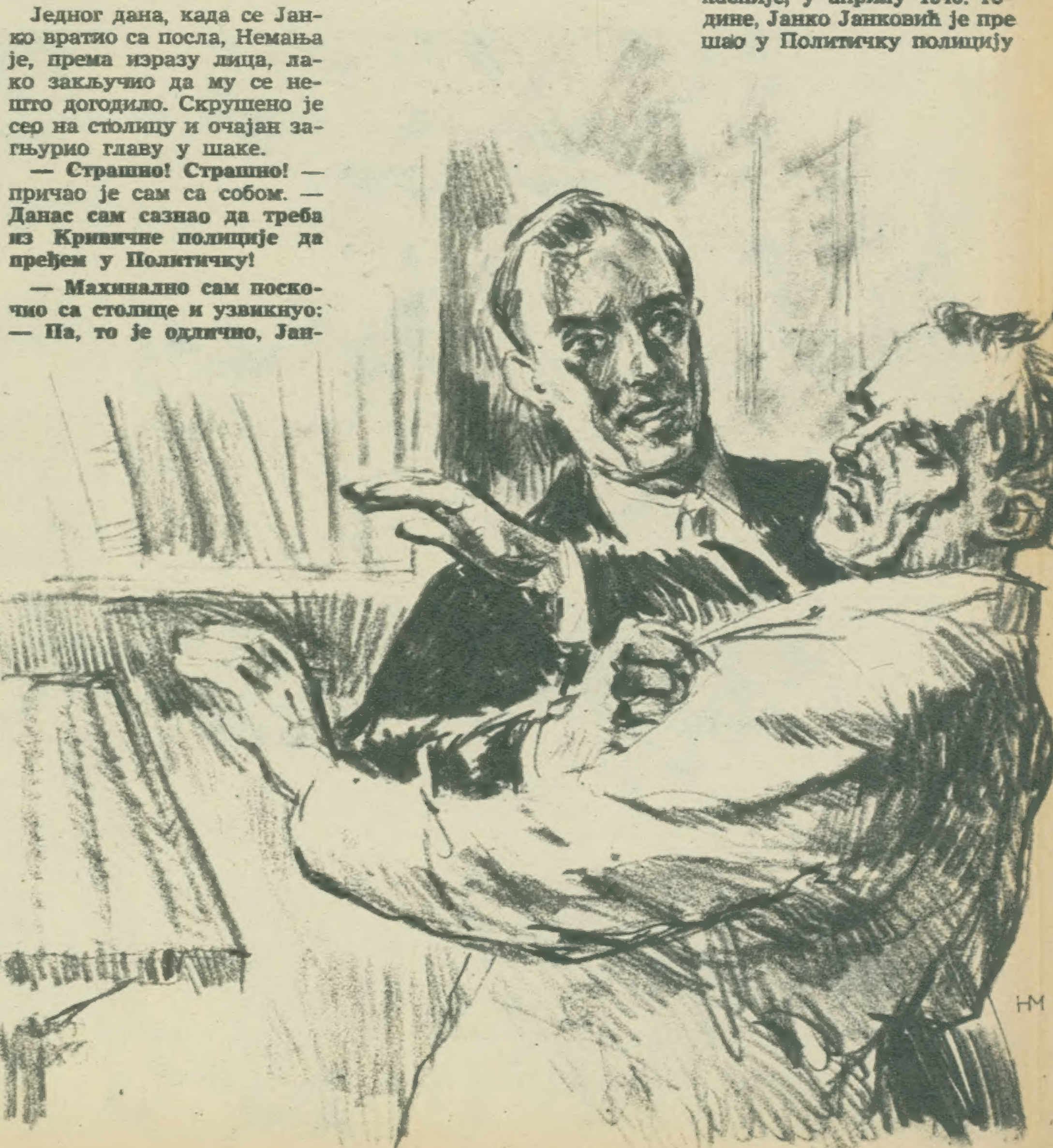
Тада је Јанко схватио. Ипак, да се у Управи града не би ништа посумњало Немања Марковић га је посаветовао да извесно време одуговлачи са одлуком и да не би ништа посумњало, мишља. А неколико дана касније, у априлу 1940. године, Јанко Јанковић је прешао у Политичку полицију

НЕКА СЕ ПРЕПОЗНАЈУ!

Пошто је и сам био ухапшен и извесно време провео у Специјалној полицији, Драган Марковић, писац сценарија за серију „Отписани" имао је прилике да се тамо упозна са многим младим храбрим људима, скојевцима и илегалцима.

— После рата почео сам да трагам за судбинама свих тих младих људи које сам сусрео или о њима само слушао — каже Драган Марковић — **па сам 1954. године написао књигу „Заборављени живот" — прву причу о „Отписанима". Касније сам схватио да би било корисно направити и телевизијску серију да би се на тај начин демистификовали скојевци! Јер, после рата се створио мит о њима и њиховој натчовечности, а они су, заправо, били обични младићи и девојке, попут наших данашњих. Тако је настала серија „Отписани" која је, наравно, инспирисана истинитим догађајима, али сам се трудио да судбине главних личности приближим данашњим младима, да би се препознали у ликовима Прлета, Тихог, Марије ...**









и ускоро постао шеф картотеке Четвртог антикомунистичког одсека.

СЕЋАЊЕ СПАСЕНИЈЕ ЦАНЕ БАБОВИЋ

У априлу 1940. године Немања Марковић се вратио у Крагујевац: ту се одмах састао са Момом Марковићем (у то време чланом Обласног комитета) и саопштио му своју идеју да Јанко Јанковић ради за КПЈ. Искусни комуниста је то одмах пренео људима из Покрајинског комитета у Београду. Месец дана касније Немања је добио телеграм, потписан са: **Тетка**, у коме је стајало да хитно дође у Београд.

— **По том потпису одмах сам закључио да ми је телеграм послала Спасенија Цана Бабовић** — каже Немања Марковић. — **А када сам се са њом састао и све јој потанко испричао, затражила је да се састане са Јанком Јанковићем. До тог сусрета дошло је у пролеће 1940. године.**

Ево шта је о наредним сусретима са Јанком Јанковићем изнела у својим сећањима **Спасенија Цана Бабовић**, 2. новембра 1967. године: **„...Била сам погодна личност за тај посао, јер је Јанку било познато моје непоколебљиво држање пред полицијом и на познатом судском процесу у Крагујевцу, тако да је а приори имао поверења у мене.**

Једног дана, пре подне састала сам се са Јанком. Почели смо разговор. У први мах сам стекла утисак да ће све то да иде тешко. Ипак, у једном тренутку сам га запитала: Да ли знате ко сам ја?

— Не знам! — одговорио је Јанко.

— Ја сам Цана Бабовић — рекла сам му. Онда је он скочио узвикнувши: — Па знате ли да вас полиција тражи?

Затим сам му рекла да сам од ПК КПЈ за Србију одређена да се са њим повежем. Пошто је Ратко Митровић био у затвору и вршио огромне провале тражила сам записник са тог саслушања. Јанко ми је дао записник и то нам је омогућило да сачувамо један број људи од хапшења...“

Постоје два Ратка Митровића: један је био београдски студент права, а на Универзитету председник Акционог одбора. Био је и секретар ОК КПЈ за Чачак, а 1941. године и организатор устанка у том крају. После повлачења партизанских снага у Босну, остао је у обручу и ту су га заробили четници. Немци су га обесили на чачанској пијаци. Проглашен је за народног хероја. Његов имењак, кога спомиње Цана Бабовић, био је — издајник, а касније су га Немци стрељали.

У даљим својим сећањима Цана Бабовић износи следеће:

„...Јанко ми је давао и друге извештаје и та сарадња је трајала 2—3 месеца. Тада сам добила налог да одем у партизане, а ову своју везу препустила сам Ђури Стругару. Рекла сам Јанку да у њега може имати пуно поверење — као и у мене. Због неких провала, мој план да одем у партизане није могао да буде одмах реализован, па сам морала да останем у Београду. У међувремену је друг Ђура Стругар ухапшен. Ја сам отишла код Јанка. Одмах сам видела да га је страшно погодило Ђурино хапшење. Био је због тога веома узбуђен, али не и уплашен. Само се шетао и пушио. Јанко се веома спријатељио са Ђуром и утолико му је све то теже падало. Једном приликом, када је Јанко присуствовао Ђурином саслушању, овај је рекао иследницима:

— Све знам, али ништа нећу да вам кажем! Пси једни!

На овај начин је, заправо, Ђура Стругар хтео да саопшти Јанку како о његовом раду ништа није признао, као и да преко њега комунисти сазнају да има одлично држање и да не одаје ниједног свог друга.

КАКО НАЈЛАКШЕ УХВАТИТИ КОМУНИСТУ

Једном приликом, када је Бошко Бећаревић својим иследницима одржао предавање под називом: **„Како најлакше ухватити комунисту“**, износећи при том све



гнусне методе којим су се служили, Јанко је после тога све те „рецепте“ открио и детаљан извештај одмах послао Покрајинском комитету.

— **Још 1939. године мој брат Воја је добио специјалну дозволу од Јанка да илегалан материјал, који је доносио из Крагујевца, без претреса проноси кроз полицијску чекаоницу на београдској железничкој станици. Једном га је полиција зауставила, рекли су му да морају да отворе кофер. Немајући друге, Воја је тај материјал морао да остави на перону, а потом очајан јавио друговима шта се догодило. Исте вечери је све испричао и Јанку. Овај се насмејао и рекао: — Па шта се бринеш, ја знам где ћу тај кофер да пронађем!** — прича Немања Марковић.

Наредних дана Јанко Јанковић је са тавана Специјалне полиције, где је пронашао кофер, у недрима износио тај материјал и растурао га по Београду.

У јесен 1943. године Јанко се разболео, па неколико дана није ишао у Специјалну полицију. Управо у то време у његов стан је бануо Петар Стамболић. Међутим, брижни Јанкови „другови“ из Специјалне полиције пожурили су да га посете. Пошто се није надао њиховом доласку чим је угледао агенте на својим вратима рекао је Стамболићу да се представи као лекар који га прегледа. Он га је послушао, мада је знао да је његов лик добро познат београдској полицији. Али, није било друге. Тек када је „преглед“ завршен агенти су кренули у собу, а Петар Стамболић се са њима мимоишао у уском ходнику.

ВИ СТЕ ИЗДАЈНИЦИ!

Почетком октобра 1943. године у Специјалну полицију су доведени Вера Милетић, члан Месног комитета КПЈ, и Василије Буха из Покрајинског комитета. Мучили су их, тукли, пребијали... — Буха све признаје! Проваљује своје другове — Јанко је одмах јавио Покрајинском комитету. Али — није знао да је Вера Милетић признала да је шеф картотеке антикомунистичког одсека главни обавештајац КПЈ у Београду.

— **Оставите те ваше играчке!** — покушао је Јанко да се нашали када су 8. октобра 1943. године агенти Специјалне полиције упали у његову кућу са упереним револверима.

Иследивање је трајало читавих шест месеци. Ништа није признао, ниједног друга није одао. А када је приликом бомбардовања Београда једна бомба пала на зграду полиције и срушила зид ћелије у којој се налазио заједно са Цветком Црњаком (такође полицијским агентом и сарадником КП) ни тада Јанко није хтео да побегне. Јер, један део зида затрпао је Црњака. Покушао је да му помогне, само заједно са другом хтео је да се спасе. Али, наишли су агенти...

Стрељан је 27. априла 1944. године, у Маринковој бари, заједно са Цветком Црњаком. А Бошко Бећаревић се потрудио да том чину присуствују готово сви агенти из Специјалне полиције, као и гестаповци. Последње Јанкове речи биле су:

— **Не, нисам издајник, ви сте издајници. Умирем као поштен човек и пријатељ народа!**

Б. Јеремић

ТВРЂАВА НА ПЕШ

Суботица, по величини други град у САП Војводини, под данашњим именом помиње се први пут 1391. године. Језгро града налази се на месту где су некад мочваре окруживале пешчане брежуљке. На једном од њих крајем 15. века подигнуто је војно утврђење које се тек првих деценија 16. века развија у град.

За време владавине Турака седиште је нахије и има сталну турску војну посаду. Јован Ненада, кога су савременици због црне пути назвали Црни човек, сакупио је, у јесен 1526. године, готово 7000 Срба у Банату, формирао чете и после повлачења турске главнине са овог подручја протерао заостале Турке из Бачке. Прогласио је себе царем, а Суботицу за главни град и добро је утврдио.

Многи Срби напустили су Суботицу у доба турске владавине и после овог Ненадиног успеха полако почињу да се враћају. У исто време овде се досељава и око 5000 Буњеваца из Далмације или Босне.

Град је 1702. и 1703. године укључен у Потиску војну границу с обавезом да држи 150 граничара. Четрдесет година касније искључује се из Војне границе. Многи Срби, незадовољни развојачењем, отишли су а на њихова места долазе Мађари и Словаци. За слободан краљевски град Суботица је проглашена 1779. године.

У другој половини 19. века и Суботица је већ повезана железничким саобраћајем са Европом, године 1894. добија градску телефонску централу, али највећи део веза између села и градова обављају још дилижансе, пешаци и коњаници. Тако је од 1873. сваког дана саобраћала дилижанса између Суботице и Сомбора.

Град на граници, изложен многим неизвесностима међународних збивања, осећао је одувек сваку промену јаче од осталих и вековима одолевао налетима разних освајача. Данас је то индустријски и културни центар са око 90 000 становника, бројним средњим и високим школама, библиотекама, позориштем ...



ПРЕУРЕЂЕНА ТВРЂАВА — Победе Еугена Савојског, аустријског принца и војсковође, над Турцима код Сенте 1697. године, затим код Петроварадина и Београда, ликвидирале су освајачке намере Турског Царства према Европи. Међутим, Аустрија тако добија, што се тиче наших крајева, и велике делове Хрватске, Славоније, северне Србије, део Босне и Банат. Коначним одласком Турака из Војводине настају и у Суботици велике промене. Стара тврђава преграђује се у цркву, уз коју се дограђује самостан, а од преуређене куле настаје торањ који и данас стоји. У време Марије Терезије становници Суботице траже 1743. године да место добије грађанску управу. Тада добија назив Сент Мариа, а од 1779. Мариа Тересиополис.







НА ЛЕЂИМА АТЛАНТА — Године 1892. основана је „Суботичка јавна библиотека и музејско друштво". Библиотека је у то време имала преко 4000 књига. Данашња зграда носи, као и све грађевине друге половине 19. и почетка 20. века, обележја закаснелог периферног класицизма и бидермајера. Оно чиме се издваја од осталих јесу две фигуре атланта — дело мађарског вајара Едеа Телцса — у старој грчкој митологији атлант је див који на својим плећима носи небески свод — који подупиру леђима богато декорисан балкон библиотеке. Данас библиотека у Суботици има око 120 000 књига а у њој се чувају и многи драгоцени стари рукописи.

ЧАНИМ ДИНАМА

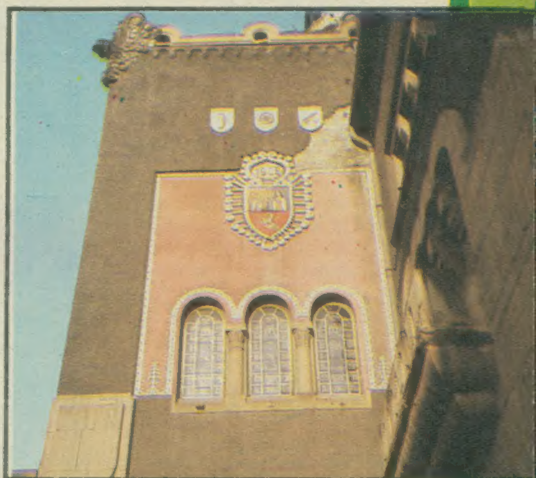


ПРВО ПОЗОРИШТЕ — Суботица почиње нагло да се развија у 19. веку. Повећава се број становника, а са снажном урбанизацијом јача и жеља за развијање средњег школства. Обавезно похађање основне школе уведено је још почетком овога века, а још 1747. Магистрат почиње да издржава гимназију. У време Баховог апсолутизма град је смогао и снаге и средства да се и даље развија па 1853. добија први хотел а завршена је и изградња позоришне зграде. Забележено је да је прва позоришна представа у Суботици одржана стотинак година раније. После завршетка позоришне зграде у граду се отвара и потпуна гимназија а почело је да ради прво обданиште, што је у то време била реткост.



МУЗЕЈ КАО КОЛАЧ — Попут Градске куће и зграда Музеја у Суботици јединствен је примерак градитељске вештине. Прочеље личи на прави лицидерски колач. изведено у прелепој жолнаи керамици. У последњој деценији 19. века град је већ имао богату археолошку, нумизматичку и природњачку збирку са око 1500 експоната.
Археолошка збирка садржи данас значајне експонате са неолитског локалитета Ђенђвар и комплекса Лудошког језера, нумизматичка збирка има ретке примерке римског, византијског и старог мађарског новца, а етнографска вредне предмете са Далеког истока и из Полинезије поклон једног грађанина Суботице. У Музеју се чувају и два дела Ивана Мештровића, и то бисте — буњевачког препородитеља Амброзија Сарчевића и суботичког песника Мирољуба Евтовића. Сарчевићева биста једно је до ретких дела која је наш велики вајар радио после другог светског рата.

ВЕЛЕЛЕПНА ГРАДСКА КУЋА — Симбол Суботице је, без сумње, Градска кућа. Њен торањ, висок 76 метара, доминира пространом суботичком равницом. Зграду су пројектовали архитекти Јакаб и Комар и то у барокном стилу, али је завршена у стилу мађарске сецесије који у то време преовлађује. Септембра 1912. окончани су и последњи радови на овом велелепном здању. Доследни стилу, архитекти нижу китњасте детаље и надовезују их је дан на други. Унутрашњост Градске куће пуна је мозаика и орнамената, врата су право ремек-дело резбарске вештине, свака квака, сваки прозор, цреп, јединствена су дела примењене уметности. Пространо предворје и раскошно степениште украшено је керамиком из познате фабрике порцулана Жолнаи из Печуја, која је употребљавана и за изградњу хотела „Москве" у Београду.





МЕШАВИНА СТИЛОВА — Целог деветнаестог и почетком двадесетог века у Суботици се интензивно гради. Ничу читави делови града а зграде су изведене у различитим стиловима — закаснелом класицизму, бидемајеру, мађарском бароку и сецесији, тако да у готово свакој улици може да се види право стилско шаренило. Таква је и ова зграда у главној улици.



Текст и снимци: М. ВУЈОВИЋ

МАТЕМАТИКА ПОБЕДИЛА ТУРКЕ И ФРАНЦУЗЕ

НЕКОЛИКО ДАНА ЗИДИНЕ БЕОГРАДСКЕ ТВРЂАВЕ ОДОЛЕВАЛЕ СУ ТОПОВСКИМ САЛВАМА АУСТРОУГАРСКЕ ВОЈСКЕ, А ОНДА ЈЕ ФЕЛДМАРШАЛ ЛАУДОН КОМАНДУ НАД АРТИЉЕРИЈОМ ПОВЕРИО СЛОВЕНЦУ ЈУРИЈУ ВЕГИ. ОСМАН-ПАШИ НИЈЕ ПРЕОСТАЛО НИШТА ДРУГО НЕГО — ДА СЕ ПРЕДА!



Аустрија је 1789. године у савезу с Русијом ратовала против Стамбола. Један од њених главних циљева била је и београдска тврђава, коју је бранило 9.000 Турака. Огорчено се борећи, Османлије су одолевале армији од 60.000 људи под командом славног 73-годишњег фелдмаршала Лаудона.

Неколико дана његових 365 топова без већег успеха тукло је калемегданске бедеме. А онда је седи фелдмаршал команду над новим, тешким опсадним топовима од сто фунти, својој највећој узданици, поверио Словенцу Јурију Веги.

Јуриј је тада учинио нешто што никоме пре њега није пало на памет: поставио је своје топове на положаје и отишао у прву опсадну линију под зидинама. Из рова, под ударом турског оружја, Јуриј Вега је, као у каквом кабинету, с непоколебивом мирноћом, стрпљиво посматрао дејство аустријских топова, проучавао и израчунавао балистичке особине и путање Лаудонових граната. Ту, у рову, израчунао је елементе гађања.

Кад се вратио на свој командни положај, издао је прецизна наређења: ураганском канонадом и тачним погоцима аустријска артиљерија је 8. октобра 1789. године присилила Осман-пашу да тврђаву преда Лаудону.

Том догађају су Словенци, а било их је доста и међу Вегиним артиљерцима, посветили и једну песму по свеђеној Београду:

„Стоји, стоји там Бели град!"

Официр Јуриј Вега добио је од војсковође тог времена почасни, завидни надимак — „Вега артиљерац". Страх није улио само Осман-паши. Њега су се плашили Наполеонови и пруски генерали који су ратовали против Аустрије.

ОД ИНЖЕЊЕРА ДО ВОЈНИКА

Сиромашни сељак Јернеј Вега из Загорице није се могао одупрети сеоском учитељу и жупнику који су га убеђивали да његов син Јуриј има дара за науку и да зато треба да настави школовање. Једног кишног дана раскаљаном цестом повео је сина у Љубљану и уписао га у гимназију.

Историја није забележила какав је ученик био млади Словенац, али се зна да је већ 1775. године, у двадесет првој години живота, био навигацијски инжењер са, за тада, великом платом од 600 аустријских форинти.

У то време све велике европске силе ужурбано су се наоружавале. Посебну пажњу посвећивале су артиљерији јер су тада одлучујући фактори у ратним операцијама били — топови! Још и данас се ратни теоретичари споре око тога да ли би Велингтон и Блихер на Ватерлоу потукли Наполеона да се артиљерија „корзиканског лава" није у одсудном тренутку заглибила у блату. Већина тврди да не би.

У оно време артиљерија је одређивала судбину света.

Јуриј Вега, који је у то време био већ познати математичар, међу првима је схватио да примењена математика може наћи погодно тле за развитак у артиљерији. Зато је од претпостављених затражио да постане обичан војник-артиљерац. Прво су одбили његов захтев, јер су сматрали да је то резултат неког неспоразума у служби, али је упорни Вега писмено образложио да се на то одлучио „да би могао проучавати балистичке законе". Мало је који артиљерац у оно време знао шта су то заправо балистички закони, али је Вега био сигуран да се у њима крију тајне многих неочекиваних пораза и победа на бојним пољима.

Годину дана је Вега-математичар био Вега-артиљерац без чина, вукао топове кроз прашину и блато, јео сплачине и спавао по брлозима. Сваки слободан тренутак користио је за писање математичких дела која ће му донети и славу. После годину дана војниковања добио је чин артиљеријског поручника и положај наставника артиљерије, а 1786. године унапређен је у капетана и постављен за професора математике у Главној артиљеријској школи аустријске војске.

Већ следеће године изашле су из штампе његове „Логаритамске, тригонометријске и друге таблице". Професор Вега је свакоме ко у његовим таблицама пронађе грешку давао награду од једног дуката!

СМРТ У ДУНАВУ

Аустријска војска дуго је опседала Наполеоново утврђење Лаутербург на Рајни. Али, Французи су упорно одолевали снажном бомбардовању. Кад су се Аустријанци уверили да је њихова артиљерија сувише неефикасна, позвали су у помоћ „Вегу артиљерца".

Искусном математичару који је познавао балистичке законе, није требало много времена да распореди топове на најпогодније положаје и да израчуна елементе гађања. Кратком серијом прецизних плотуна обасуо је Лаутербург и онда браниоцима тврђаве послао ултиматум:

—Моји топови заузимају положаје који ми омогућују да вашу тврђаву сравним са земљом. Предајте се!

У претњу „Беге артиљерца" Французи нису посумњали. Лаутербург се предао аустријским топовима који, после оних неколико упозоравајућих плотуна, нису више пуцали. Било је довољно што је њима командовао Јуриј Вега.

Французи су дуго своје тврђаве на Рајни, које је саградио славни маршал Себастјен Вобан, сматрали неосвојивим све до искуства с Вегином артиљеријом код Лаутербурга. После Лаутербурга су променили мишљење. Уверили су се да Аустријанци могу не само да ослабе, већ и да пробију њихов фронт на Рајни. Зато су у једном грандиозном маневру великим снагама почели да опкољавају батерије „Веге артиљерца" чији су топови од 9 цола били тада најбољи на свету и од којих је „корзикански лав" зазирао.

У критичној ситуацији математичар-артиљерац показао је изванредне тактичке способности. Као шаховски велемајстор који изненадним спретним маневром спасава на изглед изгубљену завршницу, извукао је Вега артиљерију у тренутку кад је изгледало да ће бити потпуно уништена.

●●●

Умро је мистериозном смрћу у четрдесет осмој години. Двадесет шестог септембра 1802. године рибари су пронашли његово тело у једном рукавцу Дунава код Нусдорфа, близу Беча. Било је привезано за колац који је вирио из воде.

Његове убице никад нису откривене. Да ли су га убили разбојници? Или неко од многобројних завидљиваца? Или, што је највероватније, плаћеници Француза, Пруса, или неке друге силе која се плашила његових топова? То се никад неће сазнати.

ТАЛЕНАТ И ПОРЕКЛО

Попут многих наших научника и напредних људи с краја прошлог и почетка овог века, и познати математичар Јуриј Вега постао је славан не у својој, већ у туђој домовини. Аустро-Угарска, чији је војник био, прихватила је његов таленат, али не и порекло. Доделивши му титулу Витеза реда Марије Терезије, пренебрегла је његово словенско порекло и измислила генеалогију шпанског племића, потомка чувене породице која је свету дала великог песника Лопе де Вегу.

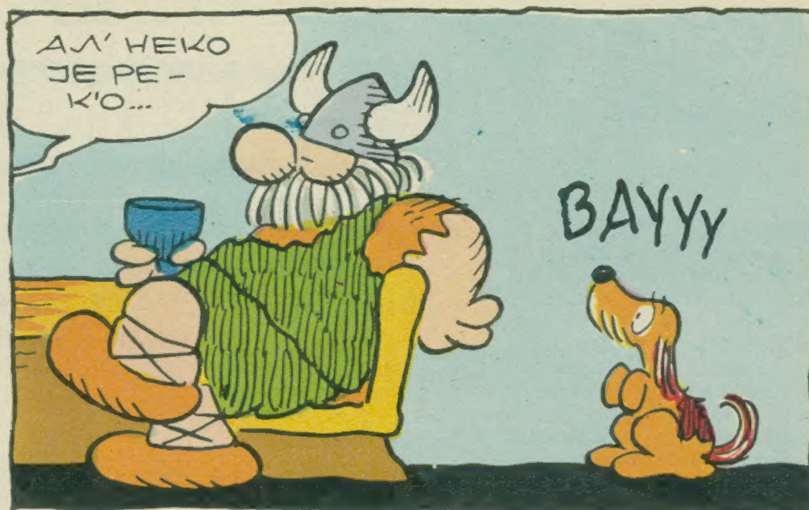
Георг Фрајхер фон Вега, како су га службено покрстили, никако није пристајао да буде оно што није: увек се с чежњом присећао словеначког села Загорице у којем се родио 23. марта 1754. године и с поносом је истицао да је Словенац! У историји математике Јуриј Вега остаће забележен и по томе што је свакоме ко би у његовим логаритамским и тригонометријским таблицама пронашао грешку био спреман да плати дукат.



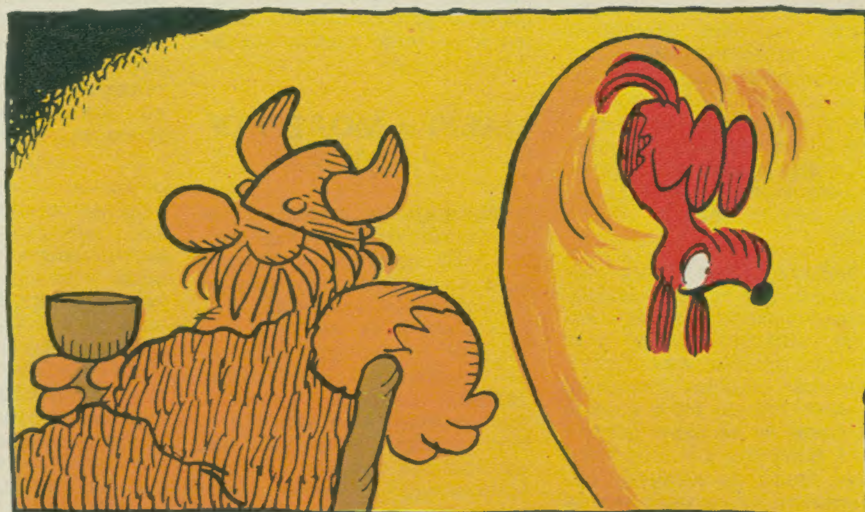
DIK BROWNE

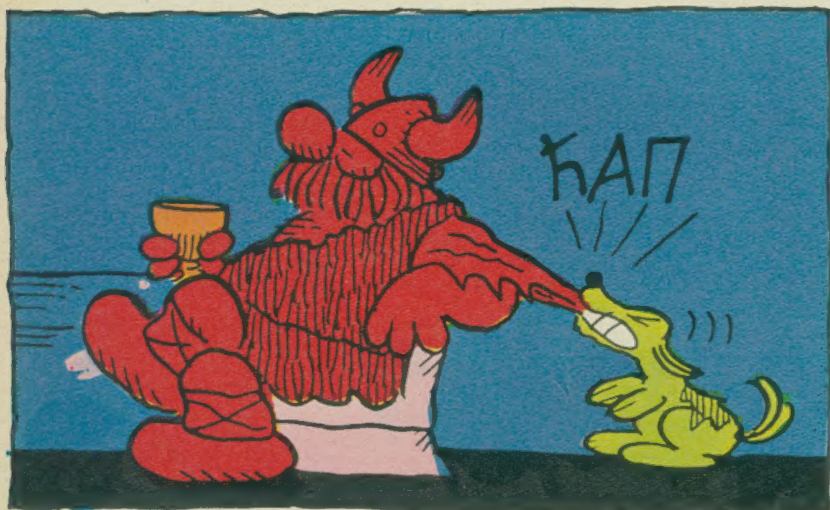
ХОГАР СТРАШНИ

















ТАЈАНСТВЕНИ „НЕОБЈАВЉЕНИ РАТ”

НЕМИРНЕ ГРАНИЦЕ ИЗМЕЂУ КАМПУЋИЈЕ И ВИЈЕТНАМА ВЕЋ ПОДУЖЕ КРВАРЕ, А У СВЕТУ СЕ МАЛО ЗНА О УЗРОЦИМА СУКОБА.

Последњих дана прошле године вести о једном необичном пограничном сукобу у далеком свету, обавијеном велом мистерије, узбудиле су свет. Сукоб је необичан јер се одвија између две несврстане земље, Кампућије и СР Вијетнама, а основни принципи несврстаности управо су — поштовање суверенитета сваке земље и осуда агресије. Због тога што се о новоотвореном ратишту на југу Индокине ништа званично није чуло, новине су о њему доносиле само штуре агенцијске вести у којима је сукоб назван „необјављени рат“. Али, веома дуго и стриктно чувана тајна о „необјављеном рату“ ипак је откривена.

Међутим, заплетена ситуација на делићу копна, које је неко маштовито назвао Папагајев кљун, није ни тада разјашњена. **До новинских стубаца допирали су само одјеци рата речима — некад и не само речима — а Кампућија и Вијетнам сада више не потајно, оптуживали су се узајамно за агресију! И једна и друга земља изражавала је спремност за мир, свака је кривила другу страну за „повреду територије“ или „варварске чинове“. Тако су из овог индокинеског рашомона једино западни посматрачи могли да извуку злураде закључке да је, ето, могућ и рат између несврстаних, а питање шта је права истина остало је отворено.**

Јасно је, ипак, да одговор на њега треба тражити у не тако давној, али крвљу исписаној историји ових народа. А што се кривца тиче, он је — неко трећи: неоколонијализам...

ЈАБУКА МОДЕРНОГ РАЗДОРА

Историја је одредила да Индокина буде велика средокраћа култура и народа који су се мешали у давним столећима и створили шарен мозаик од много делића. Ово полуострво раздваја, својим угластим „папагајевим кљуном“, две циновске воде — Индијски и Тихи океан. Оно је граница између две древне и моћне цивилизације — индијске и кинеске. Отуда и његово име.

Тако се догодило да простране индокинеске равнице, пресечене само у средини планинама, постану привлачно тле за оне што нису били задовољни Индијом, односно Кином! Тако је данашња вијетнамска нација настала углавном мешањем бројних дошљака из јужне Кине са староседеоцима, у последњим вековима старе ере. А Лаошани и Тајланђани, друга два индокинеска народа, настали су мешањем новопридошлих кинеских избеглица у 6. веку. Што се тиче становника Кампућије, они су углавном народ који је историја затекла на тлу на којем и сада живе. Себе називају Кмер или Камбу.

Тај, данас прилично сиромашан народ, упркос природним богатствима земље, кроз историју је доживео велике обрте. Између 5. и 7. века успео је да потпуно завлада државом Фу-Нан, коју је у јужном делу Индије основао браманац Каудиња. То кмерско краљевство доживело је процват у наредним столећима, када је изграђена и једна од нај раскошнијих и архитектонски најлепших престоница на свету, град Ангкор.

Коло среће окренуло се у 13. веку: кмерску државу покорио је народ Тај, који је надирао из јужне Кине, а са мора су је угрозили гусари. Од тада нема мира под монсунским небом: **за власт над Кмерима стално ће се између себе борити Сијам и Анам (данас Вијетнам), до 18. века. Тада су на ово копно ступили Французи и засадили јабуку модерног раздора.**

КАРТА ИНДОКИНЕ ДАНАС



НА СИЛУ РАСЕЉЕНИ

До краја прошлог века Французи су сасвим заузели Индокину, која се од тада зове — Француска Индокина, а обухвата Лаос, Камбоџу, Анам, Тонкин и Кошиншину. На врху државне управе налазио се гувернер генерал који је представљао Француску Републику у Индокини и уједно контролисао све војне снаге.

Француски колонизатори нису се ограничили само на убирање издашних жетви пиринча са кошиншинских поља, или одвожењу камбоџанске гуме, лаоског угља, гвожђа, магнезијума и цинка. Они су извршили неке насилне селидбе наро-



да, па су тако хиљаде вијетнамских породица доспеле на источну обалу Камбоџе, или у градове у којима су се, као вредан народ, доста добро снашли, махом као трговци, али и постали црв раздора.

Границе између пет индокинеских колонија такође су одредили Французи, а биле су постављене тако да прастаре несугласице, из времена пре него што су се Европљани умешали у индокинеске прилике, остану неизглађене...

За време другог светског рата француске колонизаторе заменили су Јапанци. Када су, као једна од „сила осовине" изгубили рат, „триколора" генерала Леклерка опет се завијорила на управним зградама индокинеских престоница, упркос томе што су неке земље прогласиле независност. Биће потребно још десет година да се независност и оствари! Али, само у Камбоџи и Северном Вијетнаму, чији је ослободилачки покрет Хо Ши Мина, после легендарне победе код Дијен Бијен Фуа, нанео Французима одлучујући пораз. Женевском декларацијом из 1954. године завршен је рат у Индокини, али пуни суверенитет оствариће се тек за наредних дванаест месеци.

РЕТКЕ ВЕСТИ ИЗ ПНОМ ПЕНА

Северни Вијетнам постао је тада демократска република са владајућом комунистичком партијом и Хо Ши Мином на челу. Јужни Вијетнам, Лаос и Камбоџа крвариће још две деценије, јер реакционарни режими у тим земљама ,везани за Америку, нису презали од братоубилачког рата. Јужни Вијетнам припојиће се Северном тек јануарских дана 1973. године, када је у Паризу потписан мировни уговор. По њему, обавезале су се Сједињене Америчке Државе и све друге земље да поштују независност, суверенитет и територијални интегритет Вијетнама, признат Женевским споразумом из 1954. године".

Неколико месеци доцније, и Лаос је дочекао мир и суверенитет.

У суседној Камбоџи велике промене чекале су до априла 1975. године. Било је то време када су „Црвени Кмери", готово голорука, сељачка, герилска војска, заузели престоницу Пном Пен. Тежња им је била да нова земља крене у живот сасвим самостално, без ичијег утицаја са стране. Почеле су велике сеобе: градско становништво је расељано по селима, у градове су дошли нови житељи. Кампућија је желела да међу њеним становништвом завлада потпуна једнакост.. Из Пном Пена од тада нису баш често стизале вести у свет. Донедавно, када је „тајна о необјављеном рату најзад откривена".

Министарство иностраних послова Кампућије упутило је тада Организацији Уједињених Нација једну декларацију, замоливши лично Курта Валдхајма да је објави. У тој декларацији Кампућија је оптужила СР Вијетнам за „агресију најширих размера у жељи да оствари Индокинеску федерацију под доминацијом Вијетнама".

Истовремено — или као неки одговор Вијетнама — мисија СР Вијетнама при ОУН обавестила је новинаре да се они само бране, јер „снаге Кампућије од априла 1977. године врше систематске повреде вијетнамске територије".



Током целог јануара могле су се прочитати само сличне вести. Сукоби су се повремено распламсавали, а Кампућија је чак објавила вест о 29 хиљада погинулих и рањених на страни Вијетнама.

У тој нејасној ситуацији чуо се и глас велике силе са Далеког истока, Кине, за коју је дописник „Политике" написао да би се могла сматрати најбољим посматрачем из целе Азије, због тога што јој је стало да одржи добре односе са обе земље. У кинеским круговима сматра се да мир у овом делу Индокине не може брзо да се очекује, јер за сукоб нису криве границе, него односи између два суседа.

Па док Кампућија оптужује Вијетнам за агресију због тежње „један народ, једна земља, једна партија" наравно са доминацијом Вијетнама који је најбројнији од индокинеских земаља — са своје стране Вијетнам наводи да се он само брани. И додаје да у Кампућији влада „тешко схватљив режим" и описује га као „изолован", бруталан, сељачки егалитаризам"...

Уместо закључка, могло би се рећи да је сигурно само једно: мир се увек и свуда може постићи једино на поштовању туђег суверенитета и интегритета, немешања у ствари других. То, усталом, налажу и принципи несврстаности!

М. Крстуловић



ЛЕДОЛОМАЦ „АРКТИК"

ЛЕД НИЈЕ ОДОЛЕО

СВИ ПУТЕВИ ДО НАЈСЕВЕРНИЈЕ ТАЧКЕ ЗЕМЉЕ, ОСИМ ОНОГ КРОЗ ЛЕДЕНУ КОРУ, БИЛИ СУ ПРОХОДНИ. А ОНДА ЈЕ КРЕНУО СОВЈЕТСКИ ЛЕДОЛОМАЦ НА АТОМСКИ ПОГОН »АРКТИК«



ШЕМА ОСНОВНИХ ПОЗИЦИЈА БРОДА ПРИ НАИЛАСКУ НА ЛЕД

Када је у Москви, 17. августа прошлог лета, стигла порука Јурија Кучијева, капетана „Арктика", ледоломца на атомски погон, да се успешно пробио да географске тачке Северног пола, било је јасно да је савремени свет однео још једну победу над природом. Ледене наслаге старе више година нису успеле да спрече да прамац гигантског ледоломца коначно, и са оне најнеприступачније стране, освоји Земљину „капу".

ЗЕЛЕНИ СИГНАЛ

Дуго је Северни пол био неприступачан за бродове. Јер, било је тешко замислити да би неко бродско корито могло да одоли компактној леденој маси.

Истина, много раније Северни пол је „пао" пред северноамеричким поларним истраживачем Робертом Пиријем, човеком који је први (6. априла 1909) успео да стигне до њега. Пири је то учинио на саоницама, доста и пешице, и то, наравно, преко ледене коре. А преко њега су први авионом прелетели Ричард Берд (9. маја 1926) и Раул Амундсен, три дана доцније. Совјетски пилот Михаил Водопјанов први је успео да, маја 1933, спусти летелицу на залеђену површину Пола. Неки оптимисти су — позната је Андреова експедиција — покушали да се балоном домогну Северног пола. Међутим, многи су то главом платили.

А када, 1931. године, британски поларни истраживач сер Хјуберт Вилкинс није успео подморницом „Наутилус", да прође испод Арктика и Северног пола, чинило се да су нови путеви несавладиви. Међутим, што није успело „Наутилусу" на „обичан" погон, остварила је 1958. године истоимена америчка подморница на атомски погон, прешавши цео Арктик, односно Северни ледени океан испод леда у дужини од 2.950 километара.

Остао је, дакле, једино неиспитан, и онемогућен, приступ најсевернијој тачки Земље кроз лед дебео више од три метра. Ниједан брод се није усудио да крене у то ледено беспуће.

И онда је, 25. априла 1975. године, у једном совјетском бродоградилишту поринут у море ледоломац на атомски погон — „Арктик". Њему је, изгледа, још при конструисању стављено у задатак да учини оно што ниједном пре њега није успело — да стигне до самог срца Северног пола.

Да би се испитала његова стварна моћ, „Арктик" је обавио и два врло тешка и сложена пробна путовања. После експеримента капетан Кучијев је дао зелени сигнал: ледоломац је могао да крене у — историју.

»КАПА« ЈЕ ПАЛА

Највећи атомски ледоломац на свету „Арктик" испловио је 9. августа 1977. из луке Мурманск. Моћне моторе са два само стална уређаја с реакторима водоничног типа од по 37500 коњских снага, електричну енергију обезбеђује пет турбогенератора од по 2000 киловат часова (наравно, били су ту, за сваки случај, и резервни дизел-генератори), покрећу три специјалне елисе.

Труп ледоломца начињен је од изузетно чврстог челика, а места која ће бити под највећим оптерећењем леда посебно су ојачана. За случај било какве хаварије, конструктори и градитељи су предвидели све мере безбедности.

Грабећи циљу, „Арктик" у једном тренутку умало није доживео неславну судбину претходника. Наиме, попут клина се забио у ледену замку и неколико часова се узалудно „батргао". Тек када је посада искористила све могућности, ледоломац се ипак ослободио и наставио даље. Међутим, и да је дуже времена остао заробљеник леда, „Арктик", односно његова посада нису морали много да страхују. Јер, и то је било предвиђено пре пута: у бродским складиштима било је намирница за неколико месеци, спасилачки булдожер, моторне санке, крпље, шатори, штедњаци на плин, сигналне ракете и све што је потребно да би се издржало у белом леденом заточеништву.

На четири палубе и две платформе „Арктика" смештено је 155 кабина за посаду која је бројала 207 чланова. У утроби ледоломца, поред осталог, спортска дворана, библиотека, две сауне, ресторан, биоскопска дворана; сала за шах, базен за пливање. Мислило се и на здравствено обезбеђење посаде: на ледоломцу се налази и амбуланта са физиотерапеутским и стоматолошким одељењима, операциона сала, рендгенски кабинет, лабораторија, излоационо одељење за случај неке епидемије... Знајући услове под којима ће пловити „Арктик", конструктори су направили такав распоред просторија да се до свих може стићи без изласка на палубу.

Пуних тринаест дана, од 9. до 22. августа, ледоломац „Арктик" је пловио на релацији Мурманск—Северни пол—Мурманск, преваливши том приликом 3852 морске миље, од чега 1200 миља кроз дебеле наслаге леда.

Пловидба је била експериментална са жељом да се испита колико је реално очекивати да у скорије време и транспортни бродови плове тим „непловљивим" делом. А то би значило врло велико скраћивање досадашњих морских путева.

За подвиг достојан поштовања „Арктик" је награђен Орденом октобарске револуције, а петорици чланова посаде уручен је Орден Лењина. П. М.

ВОДЕНИ ДИВОВИ

ИСТ

ЈЕЛЕН ЛОПАТОР

ВЕЛИКА ЛАСИЦА

ЛИСИЦА

ЗЕЦ

ЈАЗАВАЦ

У 9. веку горњи ток реке био је позорница жестоких окршаја између Алфреда Великог и Нормана. Борбе су се завршиле Алфредовом победом и протеривањем ратоборних Германа из јужне Енглеске.

На њој се, код Редкота, налази и древни мост, сведок очајничког покушаја краља Ричарда II да спасе круну. Краљева војска, предвођена грофом Робером де Вером, стигла је до моста исувише касно: снаге Хенрија Болингбрука, будућег Хенрија IV, већ су га биле запоселе. По једном предању, Де Вер је спасао главу тако што је одбацио свој тежак оклоп и скочио са моста у реку. По другом, узбудљивијем, смели гроф успео је да на коњу скочи са моста и да онда, под окриљем ноћи, умакне.

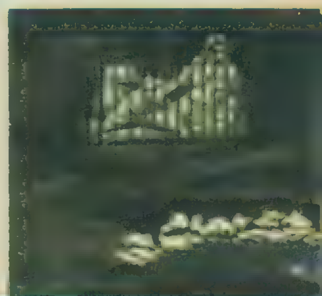
Историјско место на Темзи је и Оксфорд. Градић је данас индустријско насеље, али своју славу дугује пре свега Универзитету и његовим прелепим здањима. Оксфорд је ушао у историју и по томе што га је у току грађанског рата, приморан да побегне из Лондона, краљ Чарлс I начинио својом престоницом.

У близини Лондона, на десној обали реке, стоји и Виндзорски замак — већ више од осам векова седиште многих енглеских краљева.

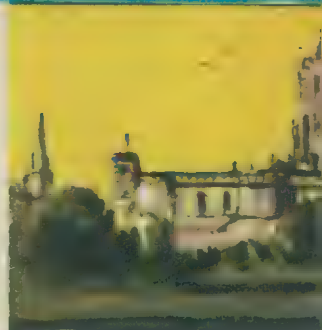
И један од најважнијих тренутака енглеске историје, потписивање Велике повеље о слободама, везан је за Темзу. На Ранимиду, једној ливади на јужној обали реке, краљ Јован Без Земље потписао је 1215. године повељу која је свештенству и племству гарантовала већа права. Био је то први корак у ограничењу краљевског апсолутизма и завођењу уставности.

Седамдесет и седам километара пре свог ушћа Темза стиже до Лондона, престонице Уједињеног Краљевства и већ у 16. веку главне луке тада највеће поморске силе на свету. Огромна лондонска лука до које, захваљујући плими, стижу и прекоокеански бродови, пружа се на дужини од 49 километара.

Пре него што се улије у Северно море, Темза ствара џиновски Естуарски залив. На њему се налази и Саутендонси, омиљено излетиште Лондонаца и велика лука. **М. И.**



Поточић код града Саренсестера сматра се извориштем Темзе.



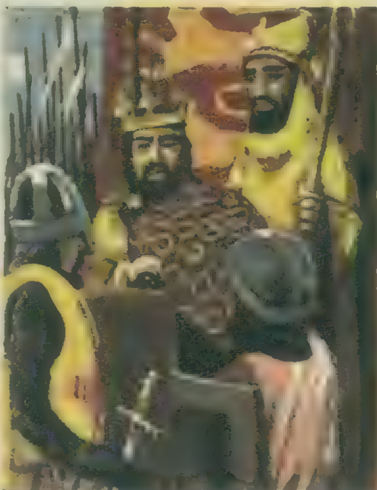
Оксфорд је важан универзитетски центар још од 12. века.



Изградњу Виндзорског замка почео је у 11. веку Виљем Освајач.



Код места Криклејд на Темзи Алфред Велики почео је поход против Нормана.



Побуна барона натерала је Јована Без Земље да потпише историјску повељу.

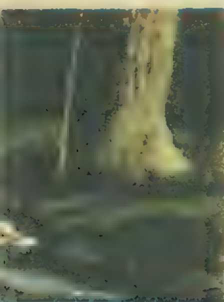


Још у 1. веку Тацит спомиње град Londinium. Већ 200. године био је то један од највећих градова северозападно од Алпа и престоница римске провинције. Римљани су изградили и путеве који су га спајали са осталим деловима земље.



Горе: сви лабудови на Темзи припадају краљици. Десно: барка са Темзе.

ГОРИЈСКА ТЕМЗА



Од падина Котевоулдза до Северног мора Темза прелази пут дуг 336 километара. На њеним обалама одиграли су се неки од најзначајнијих догађаја енглеске историје.



Мост код Редкота сведок је узбудљивог догађаја: бежећи пред непријатељем, гроф Робер де Вер на коњу је скочио у реку и тако се спасао.



Једном годишње у градићу Хенли на Темзи одржава се чувена Краљевска регата.



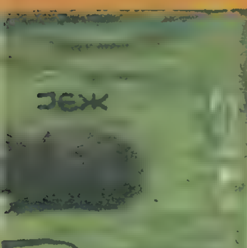
Доле: мост код града Мејднхед.







Чувени лондонски мост Тауер Бриџ сагрођен је 1894. године. Иако је свака страна покретног моста тешка 1000 тона, потребно је свега 90 секунди да се оне подигну. Испод моста почиње Вир, део Темзе на којем су саграђени докови који су у 19. веку Велику Британију учинили најмоћнијом земљом на свету.





Лево: на обали Темзе у Лондону налази се и прелепо здање енглеског . Парламента изграђено пре нешто више од једног века.



У доба када су зиме још биле јаке Темза би се потпуно заледила, а читав град излазио на лудо карневалско славље на леду.



Док у Саутенду дуг је готово два и по километра.





Фаулнис је место на којем ће нићи трећи лондонски аеродром.

ЗАНИМАЊЕ СА УКУСОМ СЛАВЕ

СКУПА МАШТА

КРЕИРАЊЕ КАРОСЕРИЈЕ АУТОМОБИЛА ЈЕ И МУКОТРПАН И УНОСАН ПОСАО. ПРОБИТИ СЕ У СВЕТУ АУТО-ДИЗАЈНЕРА ЈЕ ПОДВИГ. ЈЕДАН ОД НАЈБОЉИХ — ЂУЂАРО — ИМАО ЈЕ, ПОРЕД ТАЛЕНТА, И МНОГО СРЕЋЕ.

Била је 1955. година. У уметничкој школи Еугенија Калме у Торину свакодневица се није мењала: предавања, сликарске вежбе, опет предавања... А онда, једног дана у школу је навратио познати дизајнер аутомобилских каросерија Нучо Бертоне, који је у граду имао свој атеље и фабрику каросерија.

Бертоне је са сваким учеником за штафелајем проговорио по коју реч, али се код једног задржао нешто дуже. Био је то двадесет једногодишњи Ђорђето Ђуђаро. У разговор се умешао професор Калмо и у шали рекао:

— Тај момак вам је конкурент! Направио је неке карикатуре аутомобилских каросерија. „Фиатов" директор пропаганде је откупио неколико. Већ их користи у рекламне сврхе!

АНОНИМНИ САРАДНИК

Дизајнер се тргао. Затражио је остатак да погледа. Неколико тренутака пажљиво је разгледао цртеже, а затим се обратио младићу:

— Нудим вам да радите као шеф стилиста у мом атељеу! Дајем вам дупло више од „Фиата"!

Дубоко уверен да је сликарство вредније, Ђуђаро се није журио са одговором. Ипак, после неколико дана размишљања прихватио је понуду. Знао је да ће његов деда и отац, иначе иконописци из Гаресије, места удаљеног око 90 километара од Торина, који су га послали да усаврши сликарски таленат, остати разочарани, али је исто тако знао да је сликарски хлеб сувише неизвестан.

Тако је Ђуђаро закорачио у свет аутомобила у којем ће за само неколико година стећи славу о којој није ни сањао. Већ после неколико месеци толико је ушао у посао да је Бертонеу било јасно — у њему је добио суво злато. Младић је радио као кртица и за пет година креирао 21 модел, сваки лепши од лепшег. И поред тога, за њега се није чуло — слава је припала власнику атељеа Бертонеу! Тек после пет година каросерију аутомобила **алфа ромео 2000/2600 спринт** обликовао је под својим именом. Схвативши да је експлоатисан, Ђуђаро је окренуо леђа Бертонеу. Једна фирма из Торина, коју је касније купио „Фордов" концерн, дочекала га је оберучке. Врата у свет ауто-дизајнера тиме су му била одшкринута.



ЂУЂАРОВЕ КРЕАЦИЈЕ

1960: алфа ромео 2000/2600 спринт
1961: BMW 3200
1962: изо риволта, симка 1000 купе
1963: изо грифо купе
1965: фиат 850 спајдер
1966: фиат дино купе, масерати гибли, де томасо мангуста
1972: алфасуд, масерати бора, масерати бумеранг, масерати мерак, лотус есприт
1973: VW пасат
1974: VW голф, VW широко, хундаи пони, алфа ромео алфета GT
1975: де лореан DM 12
1976: масерати меџићи II
1977: BMW ренкупе

ТАНТАЛОВЕ МУКЕ

Талентовани и оштроумни Ђуђаро држао је од самог почетка очи отворене, па је, радећи за Бертонеа, схватио да поред среће (она му се насмешила) и смисла за посао којем се приклонио (њега је имао), треба и доста стрпљења — аутомобилска индустрија има одређене законитости којима се дизајнер мора повиновати. Цртање „за своју душу" не води никуд и никога не интересује. Фирма „Фолксваген", на пример, на производном путу од познате „бубе" до **„голфа"** одбацила је око 69 прототипова аутомобила, мада је дизајнерима плаћен њихов рад, а у израду прототипа уложен веома велики новац! Разлог: нису обећавали добру продају на тржишту!

Пробити се међу признате ауто-дизајнере тешко је. То се може сматрати правим подвигом. Ауто-дизајнер не црта без поруџбине. Фирма која жели да лансира на тржиште нов модел аутомобила склапа са ауто-дизајнером уговор којим се он обавезује да ће у одређеном року начинити модел и техничке цртеже нове каросерије. Креатору се дају мере распона и размака точкова, подаци о тежини мотора и осталих елемената возила и на крају упутство у којем оквиру може да се креће.

Оно што се после тога дешава личи на Танталове муке ауто-дизајнера и његових сарадника: цртача, моделара и инжењера. Пошто по визији наслика у боји каросерију у размери 1:5 (у три димензије), креатор преноси цртеж на зид подељен у мале квадрате, сада у размери 1:1. Да не би стално брисао и поново цртао, линије извлачи лепљењем селотејп траке. Затим се израђује мали модел од пластелина и носи наручиоцу да види будући аутомобил у простору. После добијених примедби дизајнер врши корекције и израђује каросерију од гипса и дрвене конструкције у природној величини возила и ставља на доњи подстрој, а затим све заједно на равну површину како би се прецизно измериле тачке за технички цртеж. Све се поново носи наручиоцу који компјутером прорачунава елементе нове каросерије. Ауто-дизајнер исправља грешке и тек након тога фирма почиње да ради на каросерији. Када се она монтира у склопу целог возила, аутомобил се шаље на тестирање. Ако тестирање да позитивне резултате начини се „нулта" серија, односно пет до десет возила новог модела и испитује у природним условима вожње.

Међутим, све то ни изблиза не значи да ће такво возило ући у редовну, серијску производњу. Покажу ли прорачуни да ће продаја бити мршава, од целог посла дижу се руке и прототип пада у заборав, с њим и његов дизајнер, без обзира што је за свој рад добио новац. И данас се памти случај **остина 800** изложеног на сајму аутомобила у Торину чију је каросерију креирао чувени Пининфарина. Била је предивна. На жалост, ниједан примерак тог аутомобила није индустријски произведен!

ПРОТОТИП ЈЕ ЈЕДНО...

Готово све моделе Ђуђаро обликује у просеку 3 до 4 месеца мада фирма-наручилац на припреми „шкољке" за производњу утроши и неколико година. Такав је случај био и са **„голфом"**. Занимљиво је да је Ђуђаро предвидео на њему „четвртасте" фарове, али их је „Фолксваген" ради уштеде изменио у обле. Познати дизајнер то не може ни данас да прежали! Ђуђаро је за „Фолксваген" пројектовао и каросерију модела **широко и пасат**. То му је дошло, како каже, више „као игра"! Најрадије сарађује са „Ланчом" и „Аудијем". Његов такозвани геометријски, или „угласти" стил лако је препознатљив. Понекад у томе претерује, па му наоручиоци мењају цртеже „скидајући" темена углова... Данас се поред Бертонеа и Пининфарине сматра водећим човеком ауто-дизајна у свету.

Не зна се поуздано колико наплаћује креирање једне „шкољке", али је извесно да су у питању на десетине милиона лира. Осим тога, зарађује и као саветник јапанских аутомобилских фирми Тојота, Мицубиши, Суэуки и Исузу. Ради и за Јужнокорејце; за њих је обликовао каросерију **хиндуи понија!**

Приватно вози један **широко**, затим четири године стар **порше 911 тарга** и од прошле године **голф ГТИ** са четвора врата.

— Лепо је сести у свој прототип, али ја ипак возим серијска кола јер не желим да имам секирација кад седнем за волан! — лаконски је закључио недавно.

Прототип је једно, а возило — из редовне производње — друго!



М. Тодоровић



НАЈЛЕПШЕ АНТИЧКЕ ЛЕГЕНДЕ



ЗА ЉУБАВ ТЕЗЕЈА

Заљубивши се у младог Атињанина, Аријадна му је помогла да убије чудовишног Минотаура.



На Криту је некада живео краљ Минос, владар чувен по моћи, богатству и праведности. Народом је управљао по законима које му је одредио сам Зевс.

Лепа Миносова жена Пасифаја заљубила се у белог бика који је требало да буде принет као жртва Посејдону, богу мора. С њим је изродила страшно чудовиште, Минотаура, пола бика, пола човека. Сазнавши за Пасифајину авантуру, Минос је одлучио да сакрије породичну тајну па је из Атине позвао славног градитеља Дедала да му сагради лавиринт у који ће затворити Минотаура.

Пошто је Крит одржавао врло пријатељске везе с Атином, његови представници редовно су учествовали на свеатинским спортским играма. Једном се на те игре спремио и Миносов син Андроген. На велико изненађење Атињана, победио је у свим дисциплинама. Атински краљ Егеј је решио да му се због те победе освети. Поставио му је заседу код Ојноје, на путу за Тебу, и успео да га убије.

Минос, сазнавши за ово подло убиство, сакупио је све своје бродове и њима кренуо на Атину. Њени становници, видевши да ће их критски краљ уништити без милости, одлучише да му испуне сваки захтев, само да их поштеди. Минос је затражио да му Атина сваке девете године шаље седам младића и седам девојака у критски лавиринт, где их је Минотаур растрзао.

Кад је дошло време да Атињани по трећи пут пошаљу свој данак Криту, син краља Егеја, Тезеј, тако се дубоко сажалио над судбином невине деце да се и сам понудио да буде међу њима. Узалуд је отац покушавао да га одговори од тога . . .

Шестог дана месеца априла, Тезеј је запловио ка Криту и неколико дана касније стигао на њега. Пред брод са жртвама, изашао је и сам Минос и одмах запазио стаситог младића који рече да је Посејдонов син.

— Докажи да си Посејдонов син и врати ми ову тричарију! — рече му Минос. Изговоривши ове речи бацио је у море свој златни прстен.

— Прво ти докажи да си Зевсов син! — одговорио му је Тезеј.

— Добро, дрски младићу! — рекао је Минос. Зевс се тада јави муњом и громом.

На то Тезеј зарони у море одакле се убрзо појавио носећи не само прстен, већ и круну од драгог камења, које му је поклонила Нереида, кћи морског бога Нереја.

Ово надметање пратила је и Аријадна, Миносова кћи, која се већ на први поглед заљубила у лепог Тезеја.

— Помоћи ћу ти да убијеш мог полубрата Минотаура. — обећала му је још исте вечери кад се кришом састала с њим. **— Али, онда ме мораш повести у Атину као своју жену!**

Тезеј јој се закле на то.

Још исте ноћи, Аријадна је повела Тезеја ка улазу у лавиринт и





дала му чаробну двосеклу секиру и клупко црвеног конца, које јој је, пре бекства с Крита, даровао Дедал.

— Закачи крај конца за греду изнад врата а затим га одмотавај за собом. Тако ћеш лако наћи пут назад! — посаветова она Тезеја.

Младић је послушао. Ускоро се нашао пред одајом у којој је чудовиште спавало. Тезеј му се на прстима приближио и с неколико удараца чаробне секире, успео да га убије.

Излаз из лавиринта лако је нашао јер је требало да сада само намотава клупко. Кад се појавио на улазу у лавиринт, Аријадна га страсно загрли и пође с њим на његов брод.

После неколико дана пловидбе, брод је пристао у атинској луци. Али, како је Тезеј у журби, заборавио да промени црно једро жалости за бело, којим је, по договору, издалека требало да најави срећан повратак, његов отац Егеј се, из очајања, баци у море.

О. В.

ВЕРСАЈ НА КР

ТРАГОМ ХОМЕРОВИХ ЕПОВА

ЈЕДНОГ ДАНА СЕР АРТУРУ ЕВАНСУ, КУСТОСУ ОКСФОРДСНОГ МУЗЕЈА, ДОШЛИ СУ У РУКЕ НЕОБИЧНИ ЖИГОВИ. У ПОТРАЗИ ЗА ЊИХОВИМ ПОРЕКЛОМ, УПОРНИ И РАДОЗНАЛИ АРХЕОЛОГ ДОЋИ ЋЕ ДО ВЕЛИКОГ ОТКРИЋА И — ЛАВИРИНТА У КОЈЕМ ЈЕ, ПО ЛЕГЕНДИ, БОРАВИО СТРАШНИ МИНОТАУР.



У потрази за пореклом необичних жигова с хијероглифским знацима, чувени енглески археолог сер Артур Еванс стигао је 1900. године на грчко острво Крит. Намеравао је да остане само неколико дана, али случај је хтео другачије.

Шетајући једног сунчаног јутра градићем Ираклионом, угледао је брежуљак Кефало Челеби и одмах му се учинило да је — вештачки направљен! И док је журио ка његовом подножју, у Евансовим мислима оживела су сећања на Хомерове стихове о „богатом и лепом" острву Крит и његових 90 градова. Да се под травнатим брежулком не крију какве рушевине, питао се археолог, можда чак и град легендарног краља Миноса? **Можда ће се чудо још једном догодити: ако је Хајнрих Шлиман успео да докаже да грчки градови Микена и Троја нису постојали само у Хомеровим еповима, зашто и њему не би пошло за руком да учини нешто слично? Уосталом, зар и сам Шлиман не би отпочео с ископавањима на Криту, да га у томе смрт није спречила?**

Не слутећи да га ту чека једно од највећих открића у историји археологије Еванс је пожурио назад у градић и веома брзо успео да се споразуме с власником земљишта на којем се брежуљак налазио. Плативши му колико је тражио, добио је дозволу да почне с ископавањима.

КАО РОГОВИ БИКА

С грозничавим узбуђењем енглески археолог је чекао да радници започну с копањем. Већ при првом заривању ашова у земљу метал је ударио у нешто чврсто: били су то остаци краљевске палате! Еванс је био ван себе од среће. **За само недељу дана копања пронашао је четири просторије, два месеца касније 30, а после две године још 230! Под брежулком Кефало Челеби, површине од око 2,5 хектара, налазила се огромна палата која је имала готово исто толико соба као и дворац француских краљева у Версају а заузимала простор једнак оном на којем се налази Бакингемска палата у Лондону.**

Сваким даном копања све више су се наслућивале лепота и величина хиљадама година старе палате. Њени зидови били су од непечене цигле, ту и тамо покривени белим малтером. Еванса и његове грађевинске инжењере посебно је изненадило то што су се у зидовима, на местима где су се собе уздизале на спрат, налазили древни улошци чија је намена била очигледна: требало је да ублаже сеизмолошке ударе приликом земљотреса.

Стубови који су носили степеништа и покривене терасе били су веома слични онима у Тиринту и Микени, односно горе шири а доле ужи. Кровови су били равни, направљени тако да су својим изгледом подсећали на стилизоване рогове бика. Све просторије у палати биле су неправилно распоређене и повезане низом ходника који су подсећали на лавиринт. Управо такав распоред просторија навео је Еванса на мисао да је баш ова палата послужила Хомеру за опис лавиринта у којем је живело митско биће — пола човек пола бик. Очигледно, слепи песник није нимало случајно легенду о Минотауру сместио на Крит.

Дугогодишња ископавања енглеског археолога показала су да је источно крило краљевске палате у Кнососу — већ после само неколико недеља постало је јасно да се управо о овом граду ради — било тако замишљено и саграђено, да би тешко и данас могле озбиљније замерке да му се ставе. Намењено је становању и због тога су се управо у њему налазиле „раскошне купаонице с кадама с доводом и одводом воде, нужник с испирањем, јаме за отпатке и канали, водовод и уређаји за провертравање". Не мање занимљиво звучи и откриће да је у просторијама кнососке палате владала стална и једнака температура, чак и за време највећих летњих врућина, што несумњиво говори о изванредној опструмности и вештини критских неимара.

Осим стамбених просторија, Еванс је током својих ископавања открио и огромна складишта и подруме у којима су се налазиле велике глинене посуде за смештај жита, вина и уља. Једна од њих, својом величином, запрепастила је и самог археолога: у њу је могло да стане равно 75.000 литара уља!

Оно што је изазивало посебну радозналост не само Артура Еванса, већ и целе Европе која је с великом пажњом пратила његово истраживање, била је критска култура о којој се до тада баш ништа није знало. О њој је вероватно могло нешто да се сазна са камених плоча исписаних необичним знацима, али Еванс није могао да пронађе кључ за њихово решење. Једини извор остале су му фреске изванредне лепоте, невероватно свежих и очуваних боја које су красиле зидове кнососке палате. Није било нимало лако сазнати са њих о животу и обичајима давно несталог народа, али археолог је био стрпљив. Пажљивом реконструкцијом сцена са зидних слика почео је да открива један потпуно непознат свет, очигледно врло високе цивилизације.

Кнососке фреске нису побудиле велико интересовање само код љубитеља уметности и историчара, већ и код хемичара који су узалуд покушавали да одгонетну њихов састав и тако открију тајну свежег изгледа.

СТРАХ И ТРЕПЕТ ЗА ГУСАРЕ

Откривајући део по део палате и њене осликане зидове, Еванс је био све више зачуђен: са њих се могао читати само култ лепоте и нежности. Нигде није било ни помена о некаквом ратовању, оружју, насилништву. Чак ни најмањег наговештаја. Напротив. Фреске су приказивале младиће који шетају по пољима посутим цвећем, младе девојке



Дописник у затвору



СЕР АРТУР ЕВАНС родио се 1851. године у Неш Милсу у Енглеској. Захваљујући веома имућном оцу, студирао је у Хароу и Оксфорду, па и у немачком граду Гетеборгу, најпре антропологију, а затим и археологију. Време и новац, а није оскудевао ни у једном ни у другом, омогућили су му да често путује и истражује мало познате народе и земље. Једно од таквих студијских путовања довело га је и на Балкан, одакле је, у својству дописника „Манчестер Гвардијана", слао извештаје о окупираној Босни и Херцеговини. Његови нимало аполитични чланци, у којима се јасно огледала симпатија за борбу против окупатора, донели су му многе непријатности. Једна од њих био је и седмонедељни затвор на који су га осудиле аустроугарске власти. Године 1881. протеран је из Босне и Херцеговине и убрзо се нашао у Бугарској, а затим и у Грчкој. Ту је почео да се бави изучавањем писма старих народа. Прикупивши доста материјала, вратио се у Енглеску и запослио као кустос у Оксфордском музеју. У њему је остао све док га 1900. године жар истраживања није одвео на Крит. Умро је 1941. године.

МИНИ-КВИЗ

1. Шта је хикори?
2. Маргарин је:
3. Шта је Авогадров закон?
4. Знате ли ко је био упозорен да се чува мартовских ида?
5. Шта је кавалерија?

ОДГОВОР:

1) Хикори је врста тешког и тврдог северноамеричког дрвета, употребљава се нарочито за прављење скија; 2) Маргарин је вештачко масло справљено од биљних и животињских масти и биљних уља; 3) Авогардов знак је онај по коме једнаке запремине гасова при једнакој температури и једнаком притиску садрже исти број молекула; закон представља основ теоријске хемије и молекуларне физике. Име је добио по чувеном торинском физичару Амадеу Авогадру (1776 — 1856); 4) Јулије Цезар је био убијен о мартовским идама, то јест 15. марта 44. године пре наше ере. Иде (латински ides) се у старом Риму називао дан пуног Месеца, то јест у месецима марту, мају, јулу и октобру петнаести, а у осталим месецима тринаести дан; 5) Кавалерија или коњица је род војске, најстарији после пешадије, а потиче по писаним документима од пре 2700. година. Најпознатије коњице у историји су: руска, черкеска (татарска) турска и пољска.

ИТУ

како уређују вртове и водоскоке, даме крупних бадемастих очију и уског струка што ћаскају у доколици или посматрају такмичења с биковима. На њима су Крићани представљени као народ изузетне благости и лепоте, народ који је презирао рат и водио угодан и спокојан живот.

Али, како је могуће, питао се енглески археолог, и не само он, да у та немирна времена, један народ потпуно занемари опасност од спољњег непријатеља. Једини прихватљив одговор био би да је Крит, како је острвска држава, поседовао тако јаку и моћну флоту да је без по муке могао да одбије сваког нападача.



И заиста, пронађене плоче исписане такозваним „линеарним писмом Б“ које је 1951. године успео да дешифрује Енглез Вентрис, указују на то да су Крићани имали веома јаку флоту.

На идеју да су се острвљани веома ослањали на своје бројно бродовље, Евана је наводила и чињеница да кносошка палата уопште није била утврђена! У читавом старом веку то је био случај без преседана, јер до тада није био познат ниједан случај да је било који владар био толико сигуран у своју безбедност. Узалуд је археолог спуштао сонде недалеко од зидова палата, а онда мало даље од њих, па и на самој обали. Нигде није било трага одбрамбеним бедемима.

Евансов закључак да су се Крићани ослањали на своје бродове на известан начин потврђују и антички писци. Тако, рецимо, Тукидид на једном месту пише: **„Минос је био први, колико нам каже предање, који је имао бродовље. Завладао је већином Хеленског мора, господарио Кикладским острвима ... а изнад свега је непрестано чистио море од гусара, како би имао што веће доходке“.**

КАД ЗЕМЉА ЗАСТЕЊЕ

Пуних тридесет година сер Артур Еванс бавио се ископавањима на Криту. Резултат тога није било само откриће палате у чијим је лавиринтима, по легенди, боравио страшни Минотаур, већ и одређивање доба у којем је цветала критска цивилизација. Открићем разних археолошких слојева, утврдио је да старије минојско доба почиње око 3500 година пре нове ере.

Артур Еванс није одредио само почетак критске цивилизације него и њен крај, који се, како се сматра, догодио око 1100 године пре н.е. Археолога је посебно збуњивало то што је ова цивилизација ишчезла нагло, а ни најпажљивија истраживања нису показала трагове освајања или уништења кносошке палате.

Читавих 25 година мучио је тајанствени нестанак критске цивилизације сер Артура, а онда му је неочекивано, опет, помогао случај. Увече 21. јуна 1926. године легао је нешто после девет часова и почео да чита. Одједном, тле је почело да подрхтава. Земљотрес! Еванс је скочио из кревета и потрчао напоље. Било је тачно 9 часова и 45 минута. Касније је у свој дневник записао: **„Земља је кипела, стењала, хучала и тресла се као да је оживео сам Минотаур. У 10 сати све је већ било готово, али је исто тако било готово и са свим кућама од непечене цигле, десет километара унаоколо“.**

Када се земља умирила, археолог је похитао ка Миносовој палати: сви зидови и степеништа који приликом реконструкције нису подупрети бетонским конструкцијама срушили су се. Решење тајне о изненадном ишчезнућу критске цивилизације наметнуло се само од себе: зар није могуће да је Кносос, па и сви остали градови на Криту, уништен приликом неког много јачег потреса? То би уједно објашњавало и зашто није пронађен ни најмањи траг неке борбе. С овом Евансовом претпоставком о пропасти критске цивилизације слажу се и многи други научници.

Сер Артур Еванс умро је 1941. године, пре него што је успео да разреши питања о државном уређењу Крићана, њиховој религији која није познавала храмове, о настанку култа бика, симболу двосекле секире, као и тајанственом језику којим су говорили.

О. Вукадиновић



ФУДБАЛСКО СВЕЗНАЊЕ

Највећу позитивну разлику у головима у историји Прве лиге остварио је Партизан у првенству 1946/47. године (77:17, плус 60 голова).

Шеснаест клубова у послератним првенствима победило је Црвену звезду а затим те године испало из Прве лиге. Вардару се то десило три пута.

Најтежи Динамови порази у првенствима су 0:6 с Хајдуком 1954/55. и 0:6 с Вележом 1969/70.

На утакмици са Жељезничарем у Сарајеву 14. марта 1976. Грнчаров (Вардар) дао је два ауто-гола. Жељезничар је тако победио са 2:0, а Вардар је на крају испао из лиге.

Црвена звезда је рекордер у броју освојених државних првенстава: била је првак 12 пута (први пут 1951, последњи пут 1976/77 године).

О организовању првог државног првенства у фудбалу говорило се још на скупштини Југословенског ногометног савеза у септембру 1919. године, али је ова идеја реализована тек четири године касније.

Највише победа у једном првенству постигао је Партизан (23) 1946/47. када је освојио прво место. Исте године, Нафта из Доње Лендаве забележила је 23 пораза.

Од 34 утакмице у првенству 1972/73. тузланска Слобода је 18 одиграла нерешено.

Најбољи стрелац Прве лиге свих времена је Слободан Сантрач (ОФК Београд) који је закључно са првенством 1976/77. постигао 186 голова.

Само у првенству 1966/67. Црвена звезда је доживела три двострука пораза: Сарајево 1:3 и 0:1, Динамо 0:1 и 1:2, нишки Раднички 2:3 и 1:3.



Сплитски Хајдук учествовао је до сада у 52 шампионата за титулу првака Југославије у фудбалу у периоду између 1923. и 1977. године.

Нафта у првенству 1946/47. и београдски Раднички 1960/61. једини су клубови у последње три деценије у јединственим лигама који нису постигли ниједан нерешен резултат поменутих година. Заузели су последња места и испали из лиге.

Од свих најбољих послератних голгетера, највише голова из једанаестераца у једном првенству дао је Бошко Ђорђевић (Партизан) од укупно 29 погодака, седам је постигао са беле тачке.

Два фудбалера постала су најбољи стрелци Прве лиге кад су отишли из Црвене звезде: Коста Томашевић са 20 голова као члан Спартака 1954/55. и Тихомир Огњанов са 21 голом, такође као нападач Спартака, 1955/56.

Једини клуб који је био првак а касније испао из Прве лиге је сарајевски Жељезничар: шампион 1971/72, био је последњи на табели 1976/77.

Црвена звезда освојила је првенство Југославије 1967/77. пре шест својих последњих утакмица.

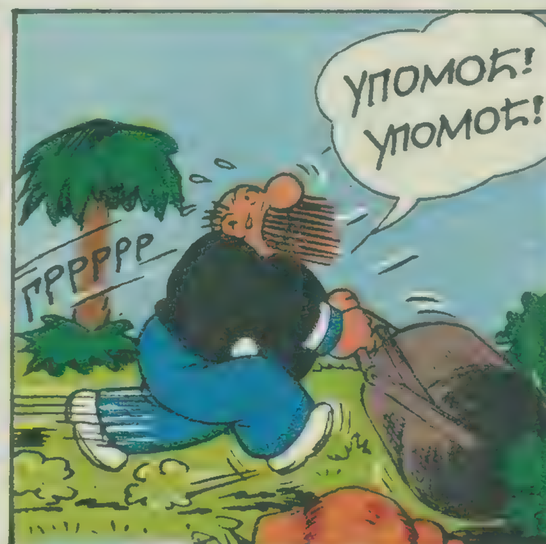




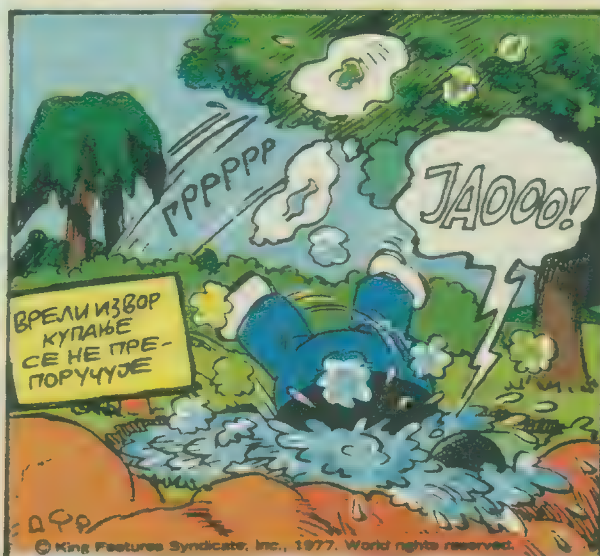














BABALU стрип









ПАРТИЗАН ГОРАН:

КАЗНЕНА ЕКСПЕДИЦИЈА




















У ИСТО ВРЕМЕ...
АЛБРЕХТЕ, ДА ЛИ СИ РАСПОРЕДИО ПАТРОЛЕ?
ЈЕСАМ, ГОСПОДИНЕ! ПОСТАВИО САМ ИХ НА БОКОВЕ, ДА НАС БАНДИТИ НЕ БИ ИЗНЕНАДИЛИ.

ИЗВРСНО. ОСИМ ТОГА, ТРЕБА ДА СПРЕЧЕ СВАКОГ КО ПОКУША ДА ПОБЕГНЕ ИЗ СЕЛА.

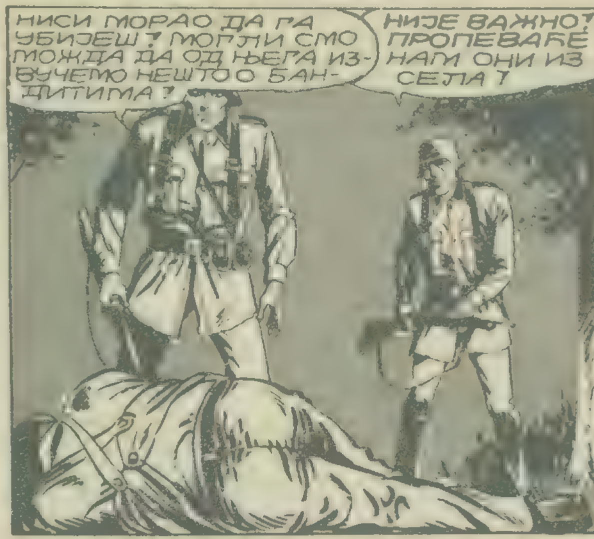
НЕ СВИЂА МИ СЕ ШТО МОРАМО ДА ПАТРОЛИРАМО ПО ОВАКВОМ ТЕРЕНУ.
НИ МЕНИ. НИКАД СЕ НЕ ЗНА ИЗ КОГА ЖБУНА МОЖЕ ДА ОДЈЕКНЕ ПУЦАЊ.

СРЕЋА НАША ШТО ПАРТИЗАНИ И НЕ СЛУТЕ ДА СМО ОВДЕ.
ПСССТ... НЕКО СЕ ШУЊА... ТАМО У ШУМАРКУ.

ПАТРОЛА! КАКО БАШ НА ЊИХ ДА НАЛЕТИМ?!
СТОЈ!

ПОКУШАВА ДА ПОБЕГНЕ! СИГУРНО ЈЕ У ДОСЛУХУ СА БАНДИТИМА!
НЕЋЕ СТИЋИ ДАЛЕКО!

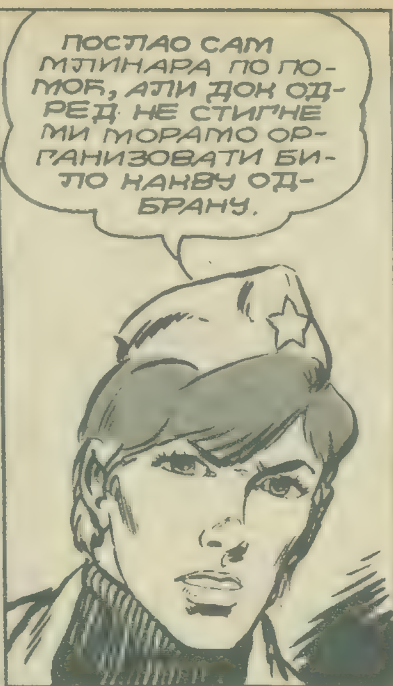
БАНГ!


НИСИ МОРАО ДА ГА УБИЈЕШ! МОГЛИ СМО МОЖДА ДА ОД ЊЕГА ИЗВУЧЕМО НЕШТО О БАНДИТИМА!
НИЈЕ ВАЖНО! ПРОПЕВАЋЕ НАМ ОНИ ИЗ СЕЛА!

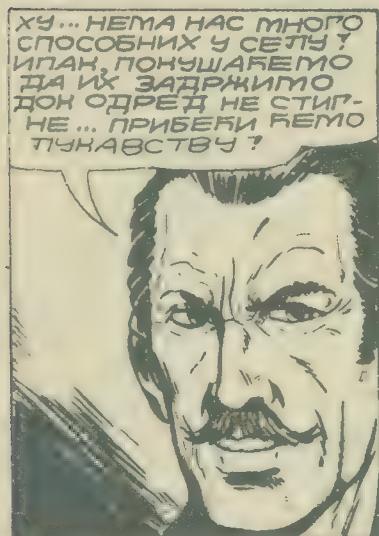
ЈОШ МАЛО ПА ЋУ СТИЋИ. ОНИ ДОЂЕ И НЕ СЛУТЕ ШТА ИМ СЕ СПРЕМА.

ХЕЈ... ДРАГИЦЕ, БРЗО ЗОВИ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ!


ШТА СЕ ДЕСИЛО, ГОРАНЕ?!
НЕМЦИ СУ НА ПОЛА САТА ОДАВДЕ! ИДУ ПРЕМА СЕЛУ!


ПОСЛАО САМ МЛИНАРА ПО ПОМОЋ, АЛИ ДОК ОДРЕД НЕ СТИГНЕ МИ МОРАМО ОРГАНИЗОВАТИ БИЛО КАКВУ ОДБРАНУ.

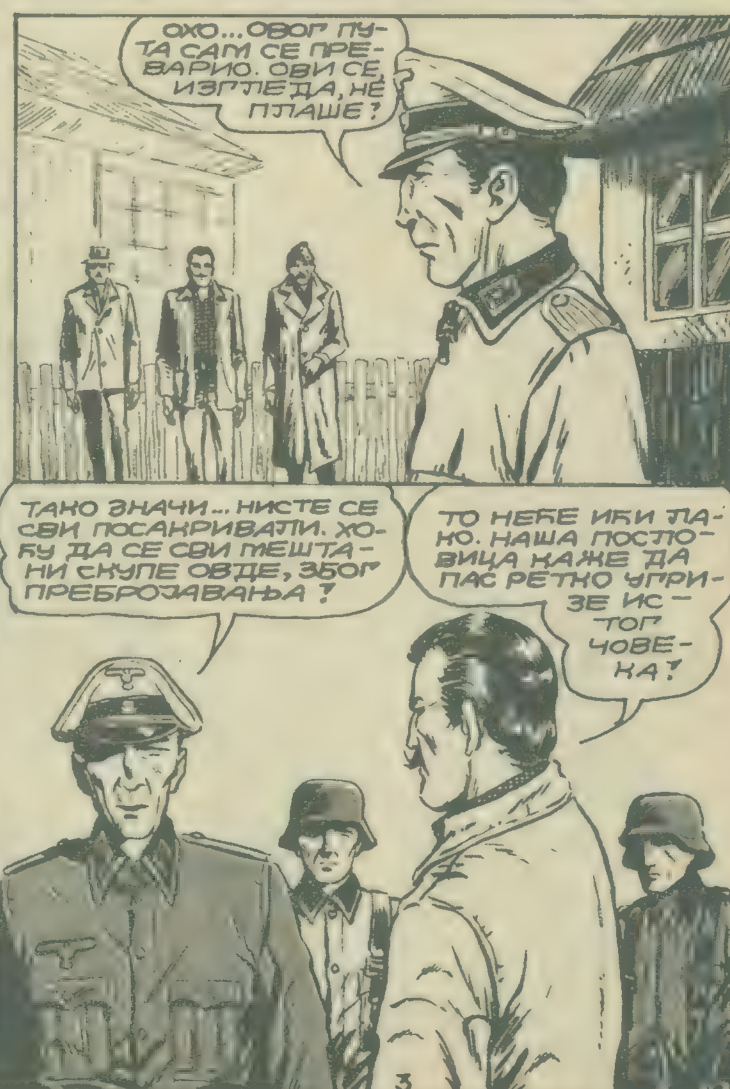

ДА ЛИ СИ УСПЕО ДА ПРЕБРОЈИШ ФАШИСТЕ?
НЕ, АЛИ ИХ НЕМА ВИШЕ ОД ТРИДЕСЕТ.


ХУ... НЕМА НАС МНОГО СПОСОБНИХ У СЕЛУ! ИПАК, ПОКУШАЋЕМО ДА ИХ ЗАДРЖИМО ДОК ОДРЕД НЕ СТИГНЕ... ПРИБЕЋИ ЋЕМО ЛУКАВСТВУ!


ЧУПКО, ПОПНИ СЕ НА ЗВОНИК И КАДА УГЛЕДАШ ШВАБЕ, ЗАЗВОНИ.
ХОЋУ. САМО ДА МЕ ПОП НЕ ПОЈУРИ К'О ПРОШЛИ ПУТ!


ДВАДЕСЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ...
ДИНГ! ДОНГ!

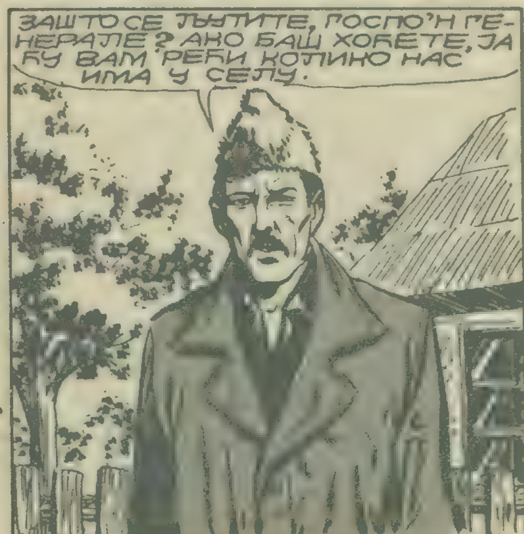

НЕМЦИ СУ УШЛИ У СЕЛО...
УВЕК ИСТО! ЧИМ СЕ ПОЈАВИМО, СВИ СЕ ПОСАКРИВАЈУ!


ОХО... ОВОГ ПУТА САМ СЕ ПРЕВАРИО. ОВИ СЕ, ИЗГЛЕДА, НЕ ПЛАШЕ!
ТАКО ЗНАЧИ... НИСТЕ СЕ СВИ ПОСАКРИВАЛИ. ХОЋУ ДА СЕ СВИ МЕШТАНИ СКУПЕ ОВДЕ, ЗБОГ ПРЕБРОЈАВАЊА!
ТО НЕЋЕ ИЋИ ЛАКО. НАША ПОСЛОВИЦА КАЖЕ ДА ПАС РЕТКО УГРИЗЕ ИСТОГ ЧОВЕКА!


НЕ РАЗУМЕМ! ШТА СИ ХТЕО ТИМЕ ДА КАЖЕШ?
ХОЋУ ДА КАЖЕМ ДА СМО ЧУЛИ КАКО СТЕ ПРЕБРОЈАВАЛИ СТАНОВНИКЕ КРАГУЈЕВЦА!

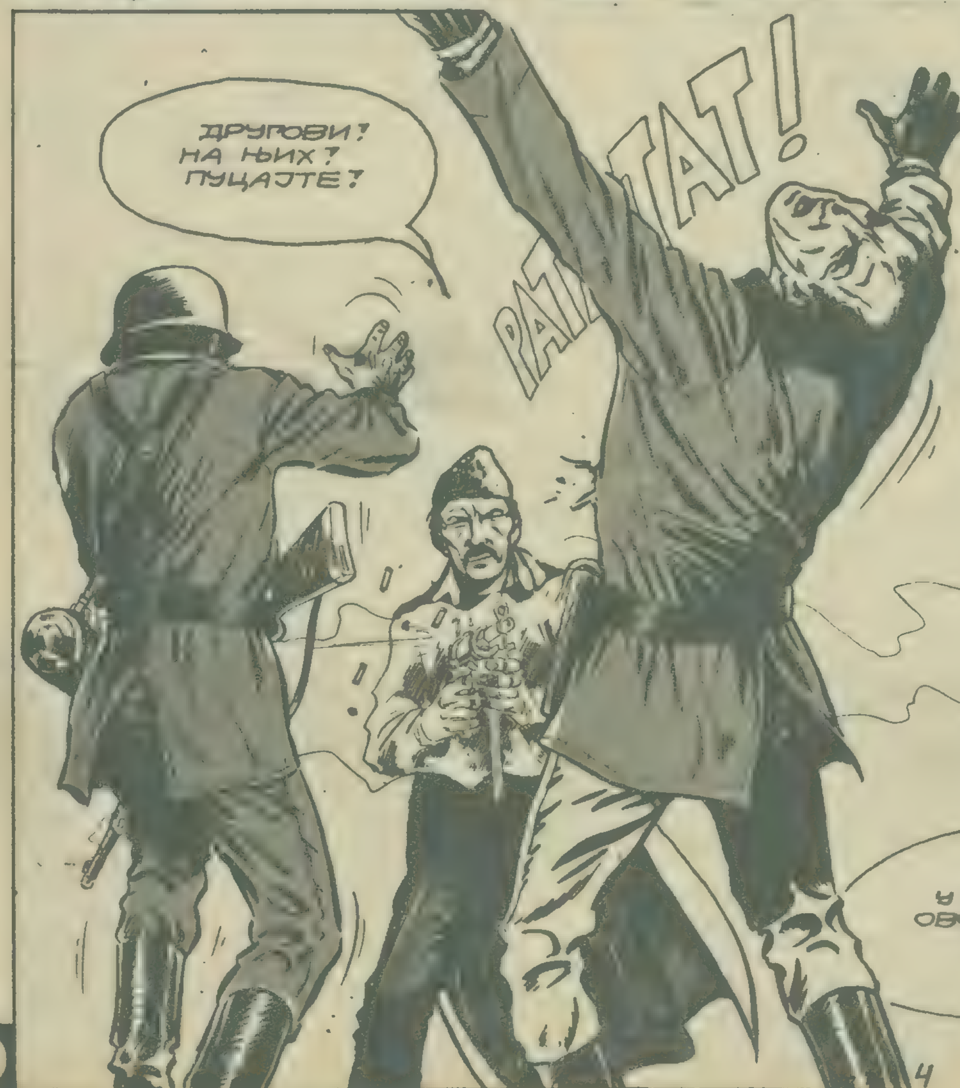

ШТА...?!! ПАЗИ КАКО РАЗГОВАРАШ С НЕМАЧКИМ ОФИЦИРОМ!

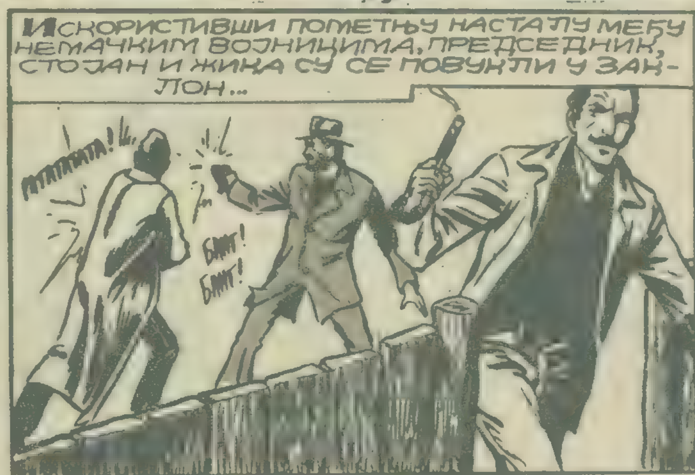

КАДА БИ ЗНАО ШТА СМО МУ СПРЕМИЛИ, СИГУРНО НЕ БИ ТОЛИКО ГАЛАМИО.


ЗАШТО СЕ ЉУТИТЕ, ГОСПО'Н ГЕНЕРАЛЕ? АКО БАШ ХОЋЕТЕ, ЈА ЋУ ВАМ РЕЋИ КОЛИКО НАС ИМА У СЕЛУ.


ДОСТА!! МОЈИ ВОЈНИЦИ ЋЕ ВАМ ПОКАЗАТИ КАКО СЕ ПОСТУПА СА ДИВЉАЦИМА КАО ШТО СТЕ ВИ!


А ЈА ЋУ ВАМ ПОКАЗАТИ КАКО МИ ПОСТУПАМО СА ФАШИСТИМА!
?!


ДРУГОВИ! НА ЊИХ! ПУЦАЈТЕ!
РАТАТАТ!


ИСКОРИСТИВШИ ПОМЕТЊУ НАСТАЛУ МЕЂУ НЕМАЧКИМ ВОЈНИЦИМА, ПРЕДСЕДНИК, СТОЈАН И ЖИКА СУ СЕ ПОВУКЛИ У ЗАКЛОН...


РАТАТАТАТА!
БАНГ! БАНГ!


... А СА ПРОЗОРА ОКОЛНИХ КУЋА И ИЗА ОГРАДА, ОГЛАСИЛИ СУ СЕ ТРОФЕЈИ ИЗ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА И ЛОВАЧКО ОРУЖЈЕ.
БАНГ! БАНГ!
У ЗАКЛОН!! ОВО ЈЕ ЗАСЕДА!


ПУЦАЈТЕ, ДРУГОВИ! НЕ ДОЗВОЛИТЕ ИМ ДА СЕ ПОВУКУ!




ПРОБИЈМО СЕ У ОНУ КУЋУ! БРАНИ ЈЕ САМО ЈЕДАН ЧОВЕК!
БАНГ! БАНГ!


ГАДОВИ, ДОЂИТЕ МАЛО БЛИЖЕ, ДА ВАМ МИТАР ПОКАЖЕ ... НА ЧИЈУ СТЕ КУЋУ КРЕНУЛИ!


МИТАР ЈЕ САМ У КУЋИ! НЕЋЕ УСПЕТИ ДА ИМ СЕ ОДУПРЕ!


ГОРАН ЈЕ БИО У ПРАВУ. МИТАР НИЈЕ УСПЕО ДА ЗАУСТАВИ НЕМЦЕ ...
РАТАТАТА

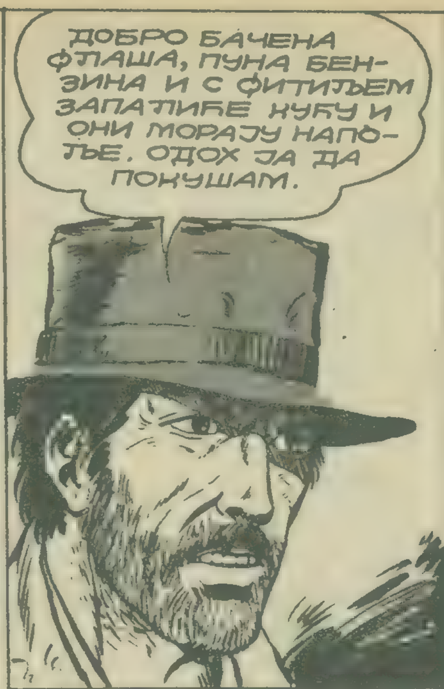



УСПЕЛИ СУ ДА СЕ ДОКОПАЈУ ЗАКЛОНА. ОСЕЋАМ ДА СА ТОМ ОСМОРИЦОМ НЕЋЕМО ЛАКО ИЗИЋИ НА КРАЈ!


НЕМАЧКИ ВОЈНИЦИ СУ СЕ ЗАБАРИКАДИРАЛИ У МИТРОВОЈ КУЋИ И ОТВОРИЛИ ВАТРУ.
БАНГ
БАНГ
БАНГ
БАНГ БАНГ
БРАТАТАТА БАНГ


КАКО САД ДА ИМ ДОЂЕМО ГЛАВЕ? ОНИ МОГУ ТАКО ДАНИМА ДА СЕ БРАНЕ.


КАД СТИГНЕ ОДРЕД, ИЗИЋИ ЋЕ ОНИ САМИ?
ЗАШТО ДА ЧЕКАМО?


ДОБРО БАЧЕНА ФЛАША, ПУНА БЕНЗИНА И С ФИТИЉЕМ ЗАПАЛИЋЕ КУЋУ И ОНИ МОРАЈУ НАПОЉЕ. ОДОХ ЈА ДА ПОКУШАМ.

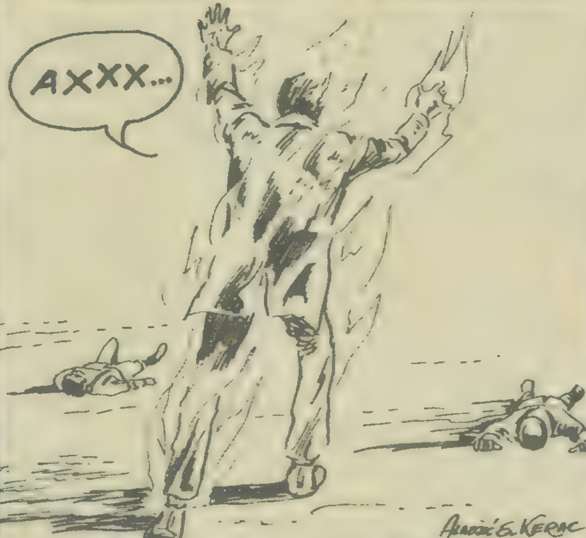

ЖИКА ЈЕ ПРИЛАЗИО КУЋИ СА ЗАДЊЕ СТРАНЕ, ОБАЗРИВО ...


ЈОШ САМО ДА ЈЕ БАЦИМ И НАШИ СУ.


ЗНАЈУЋИ У КАКВОМ СУ ПОЛОЖАЈУ, ФАШИСТИ СУ БИЛИ ОПРЕЗНИ...
ЈЕДАН БАНДИТ ПОКУШАВА ДА ЗАПАЛИ КУЋУ?!?

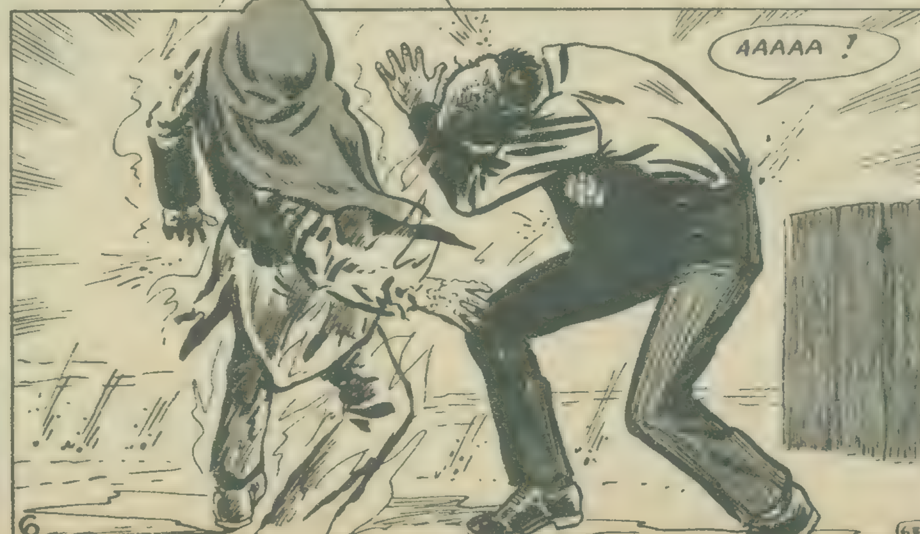

РАТАТАТ
ТАТ


МАЈКО МИЛА, БЕНЗИН СЕ ПРОСУО ПО ЊЕМУ!
ЖИКО ?!?


АХХХ...


СТАНИ, СТОЈАНЕ. ПОГИНУЋЕШ!
МА НЕКА ИДЕ СВЕ ДО ВРАГА! НЕ МОГУ ДА ГЛЕДАМ КАКО МИ ПРИЈАТЕЉ УМИРЕ У НАЈТЕЖИМ МУКАМА.


ЖИКО, БРАТЕ, ИЗДРЖИ ЈОШ МАЛО, УГАСИЋУ ВАТРУ.


ААААА !


ХА..ХАХА? НИСУ, ВАЉДА, МИСЛИЛИ ДА МОГУ ТЕК ТАКО ДА СЕ ШЕТАЈУ ИСПРЕД НАШЕ ЦЕВИ?
НЕ БУДИ ТАКО ЦИНИЧАН? ТО ЋЕ ИМ БИТИ РАЗЛОГ ВИШЕ ДА НАС НЕ ПУСТЕ ЖИВЕ.

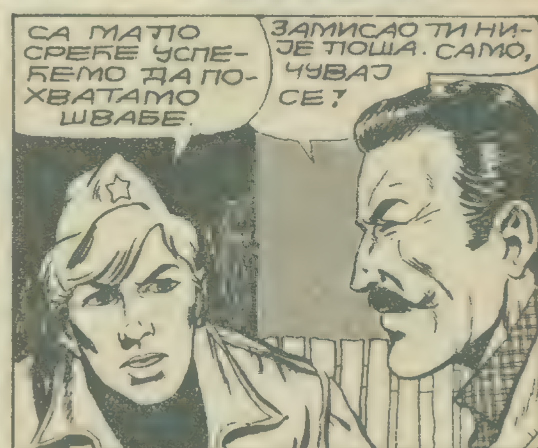
ШТА ИМА ОНИ ДА НАС ПУШТАЈУ? КАДА ПАДНЕ МРАК, ИЗВУЋИ ЋЕМО СЕ САМИ.
А ДА ЛИ ЋЕ ОНИ ЧЕКАТИ ДА ПАДНЕ МРАК?
ШУЛЦ ЈЕ УПРАВО УМРО. ИЗГЛЕДА ДА ЋЕМО И МИ УБРЗО ЗА ЊИМ.

МОРАМО ИХ ИСТЕРАТИ. ЧИНИ МИ СЕ ДА ПОСТОЈИ НАЧИН?

ПОСАВЕТОВАЋУ СЕ СА ПРЕДСЕДНИКОМ.

ОВОМ МЕТКУ САМ ИЗМАКАО. НЕ ЗНАМ ДА ЛИ ЋУ И СЛЕДЕЋЕМ...

ШТА ЋЕШ ТИ ОВДЕ?! ЗАШТО НИСИ У ЗАКЛОНУ?!

ИМАМ ИДЕЈУ КАКО ДА ИХ ИСТЕРАМО НАПОЉЕ. СВЕ ШТО МИ ТРЕБА СУ КОЛА СА СЛАМОМ И ДВА ДОБРОВОЉЦА.

СА МАЛО СРЕЋЕ УСПЕЋЕМО ДА ПОХВАТАМО ШВАБЕ.
ЗАМИСАО ТИ НИЈЕ ЛОША. САМО, ЧУВАЈ СЕ?



ПУЦАЈТЕ! ПУЦАЈТЕ! ПОКУША-ВАЈУ ДА НАМ СЕ ПРИВУКУ!

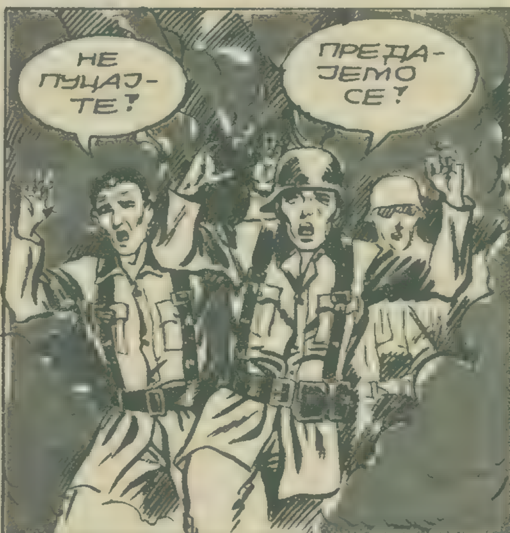

ЗАТВОРИЛИ СУ НАМ ПРО-ЗОР! КАКО САД ДА ПУ-ЦАМО?!
ЧИНИ МИ СЕ ДА СЕ САДА ВИШЕ НЕЋЕ-МО ИЗВУ-ЋИ!


ПОВУЋИ ЋЕМО СЕ КАДА НАС ДИМ ЗА-КЛОНИ. И БУДИТЕ СПРЕМНИ ДА ИХ ДОЧЕКАМО КАД ПОЧНУ ДА ИСТР-ЧАВАЈУ.




ОВА БРВНАРА ГОРИ КАО ДА ЈЕ ОД ПАПИРА. СРУШИЋЕ НАМ СЕ КРОВ НА ГЛАВЕ!


АКО СЕ... КХА... КХА... ПРЕ ТОГА НЕ УГУШИМО.
ЈА... КХА... ИЗ-ЛАЗИМ ПА... КХА... ШТА БУДЕ..!


НЕ ПУЦАЈ-ТЕ!
ПРЕДА-ЈЕМО СЕ!


ЗАТВОРИТЕ ИХ У ТРИ-ВИН ПОДРУМ. МОЖДА ЋЕМО УСПЕТИ ДА ИХ РАЗМЕНИМО ЗА НАШЕ КОЈИ СУ У ЊИХОВОМ ЗАТВОРУ.


ЧУДИ МЕ ШТО ДРУ-ГОВИ ИЗ ОДРЕДА ЈОШ НИСУ СТИГ-ЛИ.


И МЕНЕ ТО БРИНЕ. МОЖДА СЕ МЛИНА-РУ НЕШТО ДОГОДИ-ЛО ПА НИЈЕ УС-ПЕО ДА ИХ ОБА-ВЕСТИ.

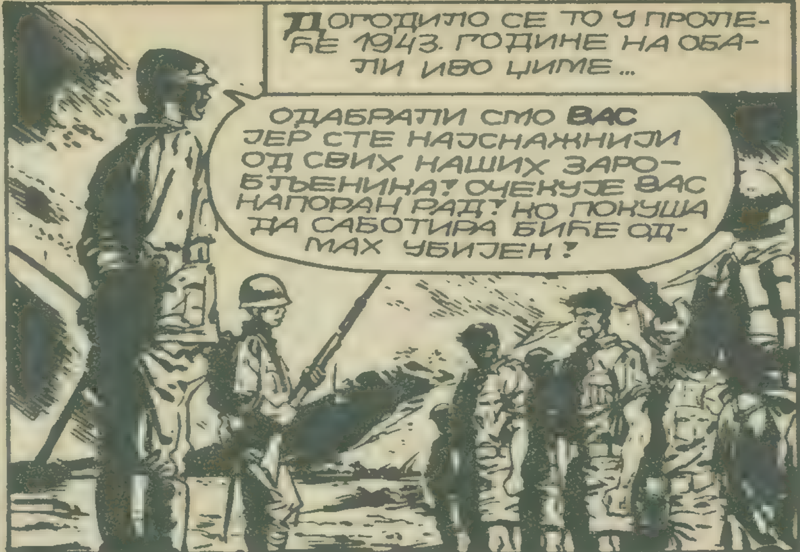

У СВАКОМ СЛУ-ЧАЈУ ЈА СЕ ВРА-ЋАМ У ОДРЕД ПА ЋУ ВИДЕТИ ШТА СЕ ДОГО-ДИЛО.
УСКОРО ЋЕМО И МИ ЗА ТО-БОМ.


КРАЈ

ВЕЛИКЕ БИТКЕ 2. СВЕТСКОГ РАТА:

ИВО ЏИМА



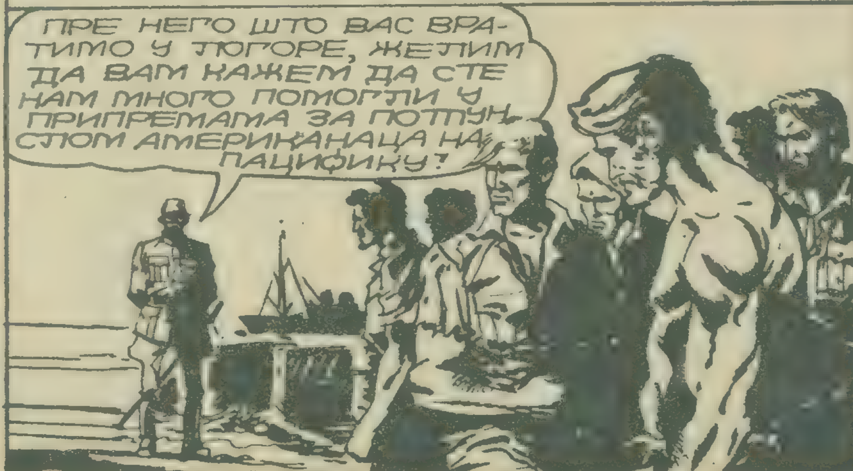


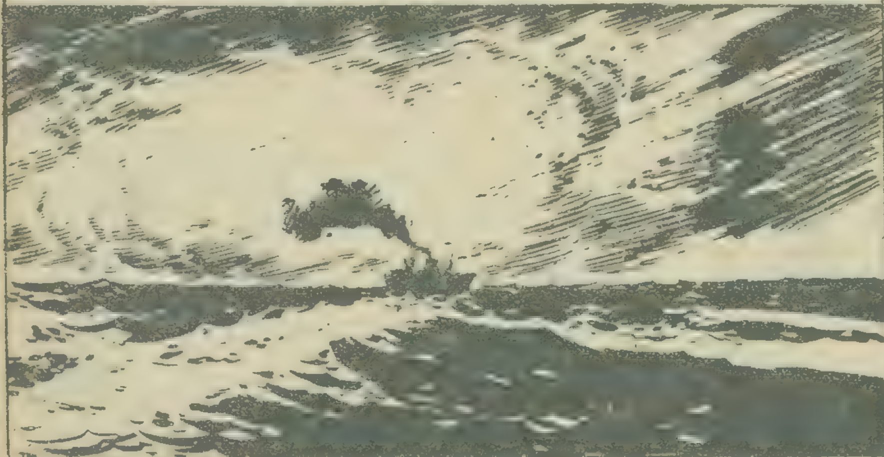











ДРУГОГ ДАНА ПУТОВАЊА, КАДА СУ ЗАРОБЉЕНИЦИ ИЗГУБИЛИ СВАКУ НАДУ ЗА БЕКСТВО...


..ПОЈАВИО СЕ АМЕРИЧКИ БРОД...
ТОБЏИЈЕ ЈЕДАН И ДВА, ПАЛИ!
ЈАПАНЦИ, ЈЕ ЛИ?


ТОРПЕДА ПОГОДИШЕ СВОЈ ЦИЉ...


ЗА НЕКОЛИКО СЕКУНДИ ЈАПАНСКИ БРОД ЈЕ ПРЕТВОРЕН У БУКТИЊУ...
АХХ! ИЗБАВИТЕ МЕ ОДАВДЕ!


ЈАПАНЦИ СЕ БРЗО УКРЦАШЕ У ЧАМЦЕ ЗА СПАСАВАЊЕ...
НАТРАГ! ВАШИ ПРИЈАТЕЉИ ЋЕ ВАС ПОКУПИТИ!
ПРОКЛЕТИ БИЛИ!


НА СРЕЋУ, ПОДМОРНИЦА ЈЕ ИЗРОНИЛА...
УРА! СПАСЕНИ СМО!
СПУСТИТЕ ЧАМЦЕ И ПОКУПИТЕ ПРЕЖИВЕЛЕ!


ИМАЛИ СМО СРЕЋЕ, ДЕЈВИДЕ!
ДА! ТИ СИ САДА ОПЕТ КАПЕТАН РОБЕРТ, А ЈА ПОРУЧНИК ДЕЈВИД!

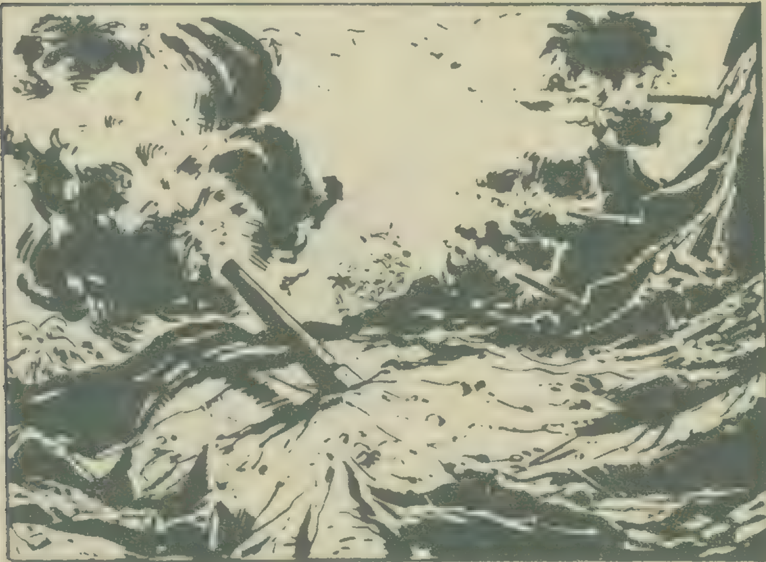

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ РОБЕРТ И ДЕЈВИД СУ СЕ ПРИДРУЖИЛИ СВОЈИМ ЈЕДИНАЦАМА...
ФЕБРУАРА 1945. АМЕРИЧКА ПЕТА ФЛОТА ПОЧЕЛА ЈЕ БОМБАРДОВАЊЕ ОСТРВА ИВО ЏИМЕ...


ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА ЋЕ АМЕРИКАНЦИ БРЗО И ЛАКО ОСВОЈИТИ ОСТРВО ...


ГЕНЕРАЛ ХОЛАНД СМИТ НАРЕДИО ЈЕ ИСКРЦАВАЊЕ ПРВЕ ДИВИЗИЈЕ ...

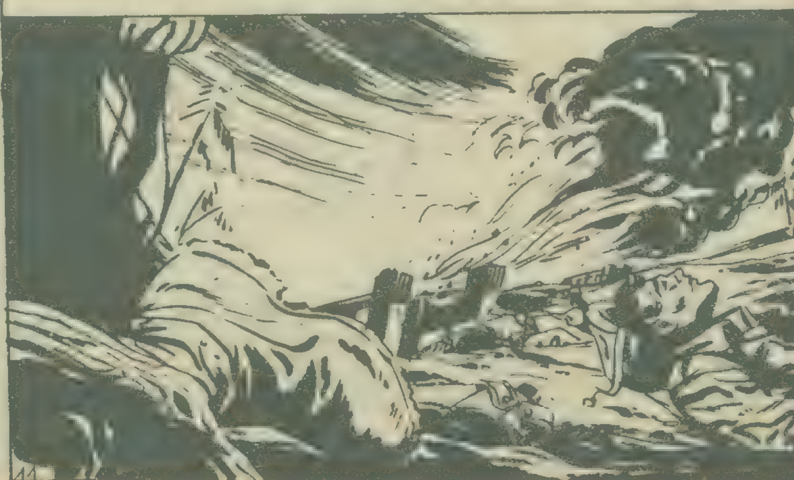

АЛИ, БОМБАРДОВАЊЕ ЈЕ БИЛО УЗАЛУДНО. ПОД КОМАНДОМ ГЕНЕРАЛА ТАДАМИЧИ КУРИБАЈАШИЈА, ЈАПАНЦИ СУ СПРЕМНО ДОЧЕКАЛИ АМЕРИЧКЕ ТРУПЕ ...
НЕМАЈУ НИКАКВИХ ШАНСИ!


ЈЕСТЕ ЛИ СВИ СПРЕМНИ? ПАЛИ!




ТОПОВИ ПОСТАВЉЕНИ ИСПОД ЗЕМЉЕ, ГРМЕЛИ СУ НА СВЕ СТРАНЕ ...
ААХ!
У ЗАКЛОН, БРЗО!

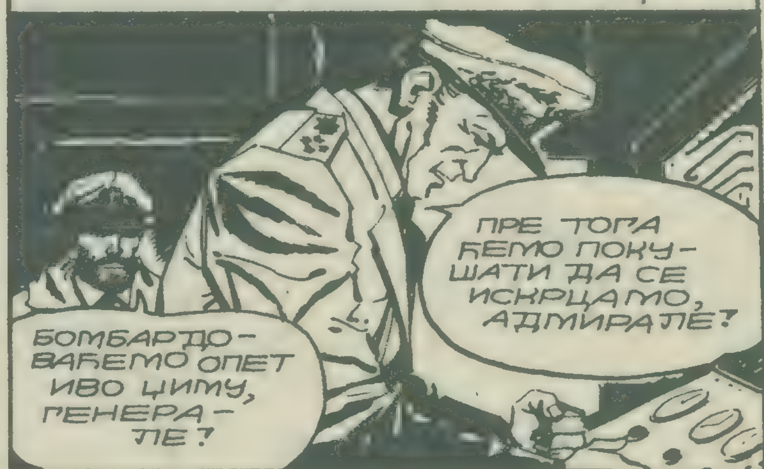

АЛИ, БИЛО ЈЕ НЕМОГУЋЕ НАЋИ ЗАКЛОН НА ИВО ЏИМИ ...


АМЕРИКАНЦИ СУ ДОЖИВЕЛИ ПОТПУН ПОРАЗ ...





АМЕРИЧКИ ВРХОВНИ ШТАБ НИЈЕ МОГАО ДА СЕ ПОМИРИ СА ПОРАЗОМ...





АМЕРИКАНЦИ СУ БИЛИ СВЕ БЛИЖЕ ОБАЛИ...



ЈАПАНСКИ ГЕНЕРАЛ БИО ЈЕ СПРЕМАН ДА ДОЧЕКА АМЕРИКАНЦЕ...

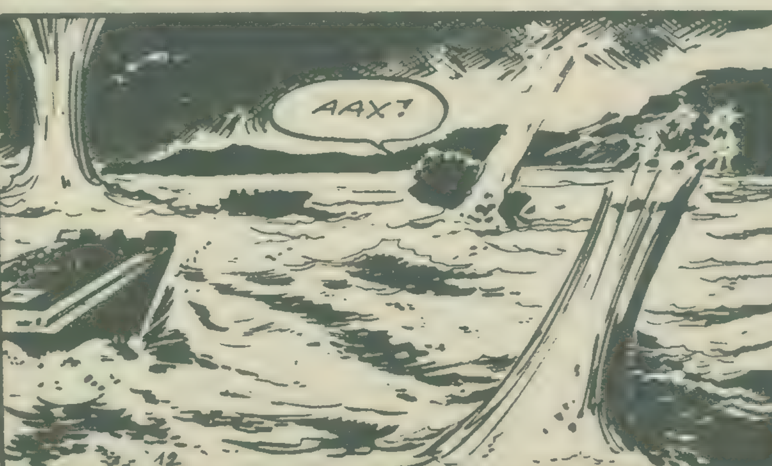




ЈАПАНЦИ СУ ОВОГ ПУТА ОДЛУЧИЛИ ДА НЕ ДОЗВОЛЕ АМЕРИКАНЦИМА ДА СТУПЕ НА ИВО ЦИМУ...



ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА НИЈЕДАН АМЕРИЧКИ ЧАМАЦ НЕЋЕ УСПЕТИ ДА СЕ ПРОБИЈЕ КРОЗ ВАТРУ...




ПА ИПАК, ДРУГА ДИВИЗИЈА ЈЕ ГРАБИЛА НАПРЕД ...
US NAVY


УБРЗО СЕ ИСКРЦАЛА НА ОСТРВО...
НЕЋЕМО УСПЕТИ!
НАПРЕД!
ЈАПАНЦИ СУ БИЛИ ЗАПАЊЕНИ УПОРНОШЋУ АМЕРИКАНАЦА...


ГЕНЕРАЛЕ, ИСКРЦАЛИ СУ СЕ!
НАРЕДИТЕ ПЕШАДИЈИ ДА ЗАУЗМЕ ПОЛОЖАЈЕ!


ПОКОСИТЕ НЕПРИЈАТЕЉА!


ПЕШАДИЈА ЈЕ НАПУСТИЛА СВОЈЕ ПОДЗЕМНЕ БУНКЕРЕ...
АМЕРИКАНЦИ ЈОШ НИСУ СХВАТИЛИ ДА ЈЕ ОСТРВО НЕОСВОЈИВО!


СКРИВЕНИ У РОВОВИМА, ЈАПАНЦИ СУ ЧЕКАЛИ...

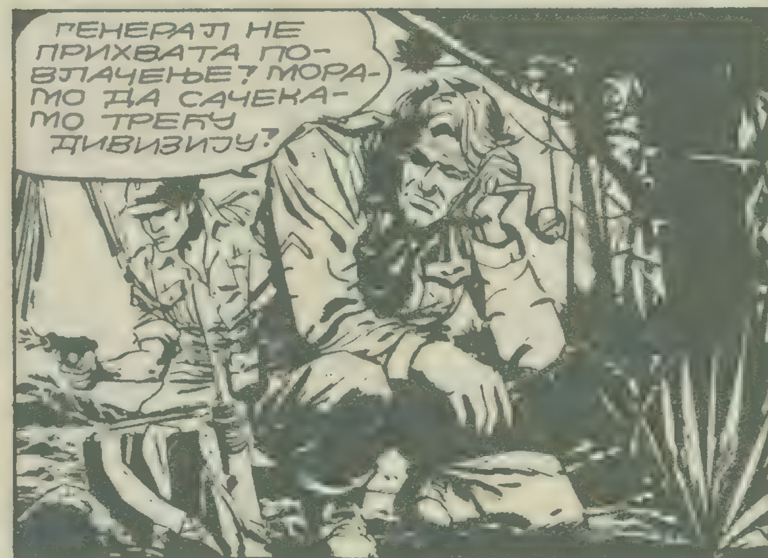

ИЗНЕНАДА...
ДО ЂАВОЛА! ОТКРИЛИ СУ НАС!
ГЛЕДАЈТЕ! ИМАЈУ СКЛОНИШТА ИСПОД ЗЕМЉЕ!


ЕВО ВАМ!
ААХ!
НАТРАГ!


НИЈЕ НИ ЧУДО ШТО ЈЕ БОМБАРДОВАЊЕ БИЛО УЗАЛУДНО!

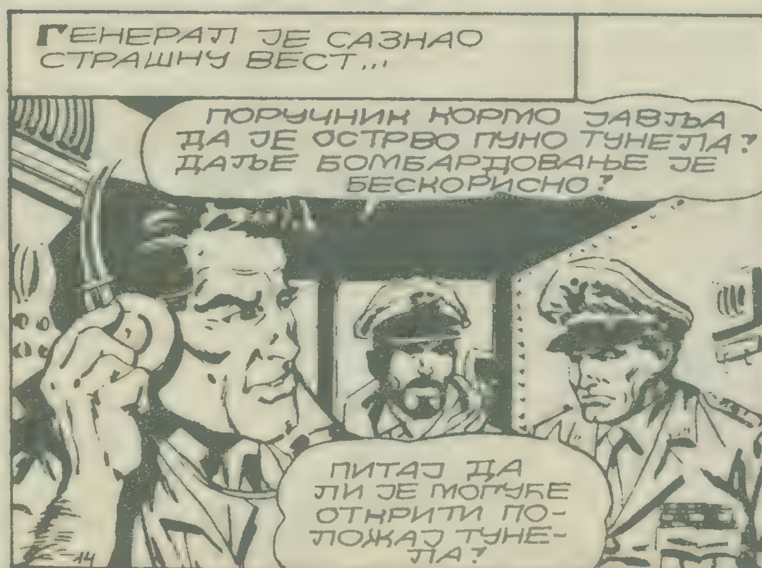

МОРАМО ДА СЕ ПОВУЧЕМО!


ЈАВИ ШТАБУ ДА ОВДЕ НЕМАМО НИКАКВИХ ШАНСИ!

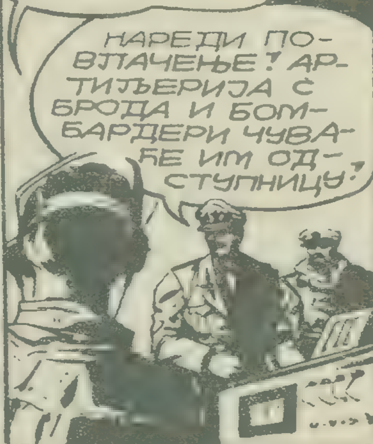

ГЕНЕРАЛ НЕ ПРИХВАТА ПОВЛАЧЕЊЕ! МОРАМО ДА САЧЕКАМО ТРЕЋУ ДИВИЗИЈУ!


У ТОМ ТРЕНУТКУ ГРАНАТЕ ПОКОСИШЕ ДВОЈИЦУ АМЕРИЧКИХ ВОЈНИКА ...
ДО ЂАВОЛА!
ААХ!
US


РАДИО ЈЕ НЕОШТЕЋЕН! ПОЗВАЋУ ШТАБ ...


ГЕНЕРАЛ ЈЕ САЗНАО СТРАШНУ ВЕСТ ...
ПОРУЧНИК КОРМО ЈАВЉА ДА ЈЕ ОСТРВО ПУНО ТУНЕЛА! ДАЉЕ БОМБАРДОВАЊЕ ЈЕ БЕСКОРИСНО!
ПИТАЈ ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ ОТКРИТИ ПОЛОЖАЈ ТУНЕЛА!

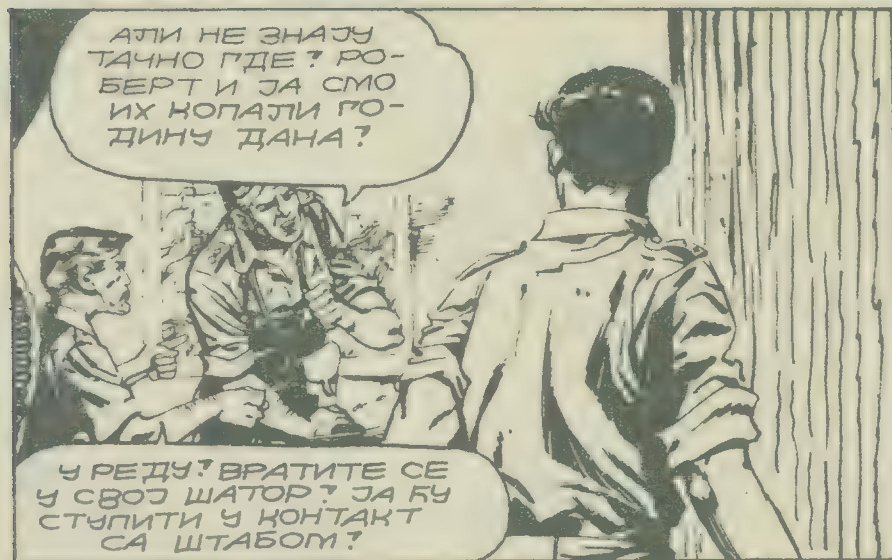

АЛИ ПОРУЧНИК КОРМО НИЈЕ УСПЕО ДА ОДГОВОРИ НА ТО ПИТАЊЕ...
ПОРУЧНИЧЕ, ЧУЈЕТЕ ЛИ МЕ?


НЕ ОДГОВАРА! СИГУРНО ЈЕ УБИЈЕН!
НАРЕДИ ПОВЛАЧЕЊЕ! АРТИЉЕРИЈА С БРОДА И БОМБАРДЕРИ ЧУВАЋЕ ИМ ОДСТУПНИЦУ!


НАРЕЂЕЊЕ ДА СЕ ПОВУКУ, ВОЈНИЦИ ДОЧЕКАШЕ С ОЛАКШАЊЕМ...
НЕ ЗАБОРАВИТЕ РАЊЕНИКЕ!
ВЕСТ О ПОРАЗУ АМЕРИКАНАЦА ДОПРЛА ЈЕ И ДО БРИТАНСКОГ ОДРЕДА КОЈИ СЕ НАЛАЗИО У БУРМИ...


АМЕРИКАНЦИ СУ ПРЕТРПЕЛИ ВЕЛИКЕ ГУБИТКЕ!
ИВО ЏИМА ЈЕ НЕОСВОЈИВ!
РОБЕРТЕ, САМО НАС ДВОЈИЦА ЗНАМО ШТА СЕ КРИЈЕ ИСПОД ЗЕМЉЕ НА ТОМ ОСТРВУ!


ДВА ОФИЦИРА ЗАТРАЖИШЕ ДА ИХ ПРИМИ ПУКОВНИК...
НАШИ САВЕЗНИЦИ ЗНАЈУ ДА СЕ ПОД ЗЕМЉОМ НАЛАЗЕ ТУНЕЛИ!


АЛИ НЕ ЗНАЈУ ТАЧНО ГДЕ! РОБЕРТ И ЈА СМО ИХ КОПАЛИ ГОДИНУ ДАНА!
У РЕДУ! ВРАТИТЕ СЕ У СВОЈ ШАТОР! ЈА ЋУ СТУПИТИ У КОНТАКТ СА ШТАБОМ!

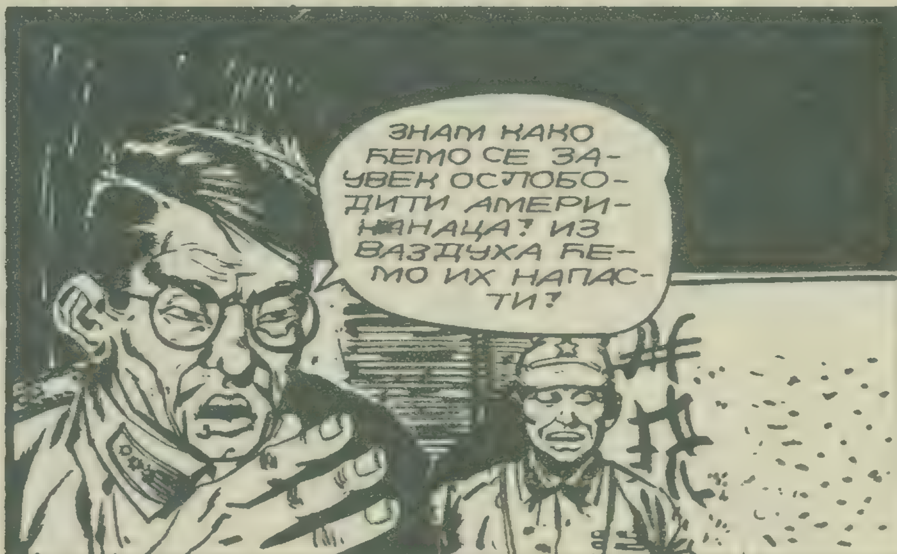

БРИТАНСКИ ЗАПОВЕДНИК ЈЕ СТУПИО У ВЕЗУ СА АМЕРИЧКИМ ГЕНЕРАЛОМ ХОЛАНДОМ СМИТОМ...
У ПРАВИ ЧАС! РЕЦИТЕ ИМ ДА НАМ ПОШАЉУ ТУ ДВОЈИЦУ ОФИЦИРА ШТО ПРЕ!


ХОЛАНДЕ, БОМБАРДОВАЋЕМО ОПЕТ ОСТРВО!
ТО ЈЕ ЛУДОСТ!


МОРАМО ДА СКРШИМО ОТПОР ЈАПАНАЦА! БРИТАНСКИ ОФИЦИРИ ЋЕ НАМ У ТОМЕ ПОМОЋИ!


МАРТА 1945. ГОДИНЕ 11.000 АМЕРИКАНАЦА ИСКРЦАЛО СЕ НА ИВО ЏИМУ...


ГЕНЕРАЛ КУРИБАЈАШИ ПОСМАТРАО ЈЕ ТО ИЗ СВОГ СКЛОНИШТА...
ОНИ, ИЗГЛЕДА, ХОЋЕ ДА ПРЕТВОРЕ ИВО ЏИМУ У СОПСТВЕНО ГРОБЉЕ!
ВЕОМА СУ УПОРНИ, ГЕНЕРАЛЕ! МНОГИ СУ СЕ ВЕЋ ПРОБИЛИ КРОЗ НАШУ БАРАЖНУ ВАТРУ!


ЗНАМ КАКО ЋЕМО СЕ ЗАУВЕК ОСЛОБОДИТИ АМЕРИКАНАЦА! ИЗ ВАЗДУХА ЋЕМО ИХ НАПАСТИ!

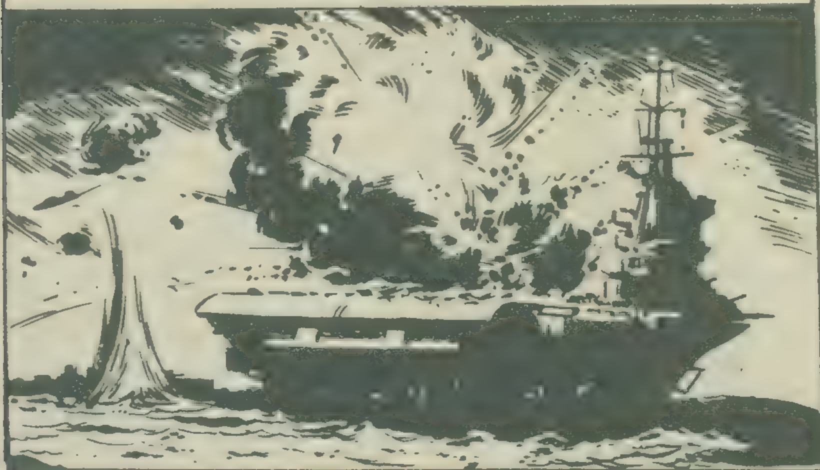

ЈАПАНСКИ ПИЛОТИ СУ ДОБИЛИ НАРЕЂЕЊЕ ДА УЗЛЕТЕ...

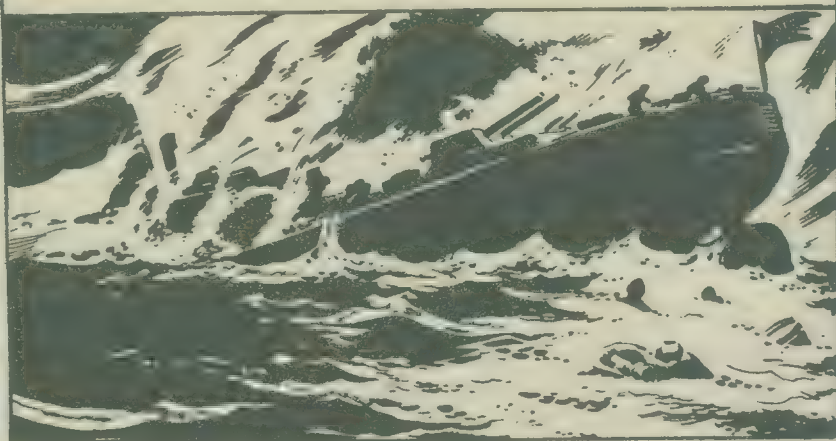

САДА СЕ ОГОРЧЕНА БОРБА ВОДИЛА И У ВАЗДУХУ...


АМЕРИКАНЦИ СУ ОВДЕ ИМАЛИ ВИШЕ УСПЕХА...

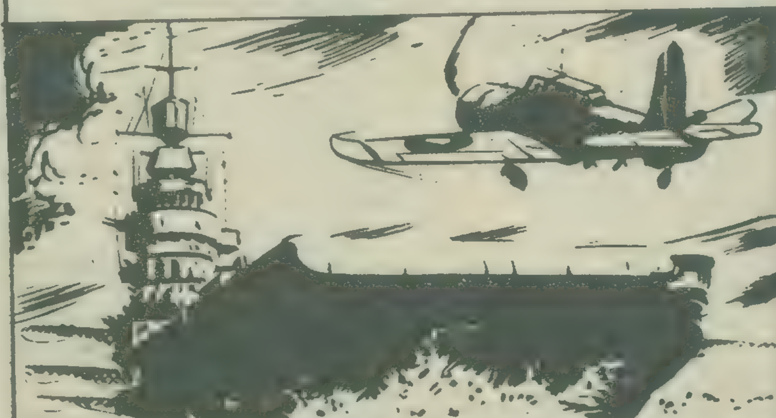

КАДА ЈЕ ТО ВИДЕО ГЕНЕРАЛ КУРИБАЈАШИ, НАРЕДИО ЈЕ КАМИКАЗАМА ДА НАПАДНУ АМЕРИЧКУ ФЛОТУ...


НИЈЕ МОГАО ДА ДОЗВОЛИ ДА БУДЕ ПОРАЖЕН...
НЕ! КАМИКАЗЕ!


ПИЛОТИ САМОУБИЦЕ ТЕШКО СУ ОШТЕ-
ТИЛИ АМЕРИЧКИ НОСАЧ АВИОНА СА-
РАТОГУ...


БИЗМАРК ЈЕ ПОТОПЉЕН, АЛИ ТАДАМИ-
ЧИЈЕВ ПЛАН ЈЕ ПРОПАО. СВИ ЊЕГОВИ
АВИОНИ СУ УНИШТЕНИ...


А НА
ОСТРВУ...
ЗНАТЕ НАРЕЂЕ-
ЊЕ? НЕ-
МА ПО-
ВЛАЧЕ-
ЊА?


ЧЕТРДЕСЕТ ОСАМ ЧАСОВА КАСНИЈЕ
КАПЕТАН РОБЕРТ БЕНИНГТОН И ПОРУЧ-
НИК ДЕЈВИД СИДНИ СПУСТИЛИ СУ
СЕ НА АМЕРИЧКИ НОСАЧ АВИОНА...

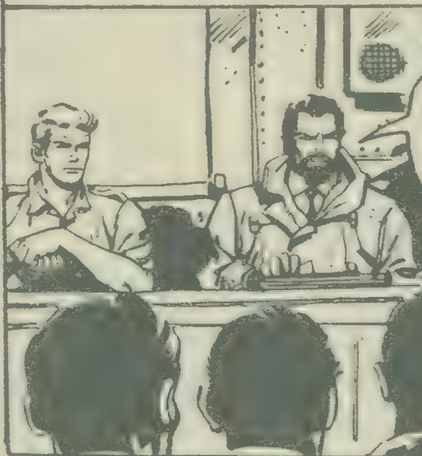

ПОЖУРИТЕ, МОМ-
ЦИ? НЕМАМО
МНОГО ВРЕ-
МЕНА?
ЗНА-
МО?


НАЦРТАЋЕ-
МО ВАМ ПЛАН
ТУНЕЛА? ВИ
ЋЕТЕ ТО ФО-
ТОКОПИРАТИ И
ДАТИ СВАКОЈ
ЧЕТИ?


РОБЕРТ И ДЕЈ-
ВИД СЕ ОДМАХ
ДАДОШЕ НА
ПОСАО...
УПОТРЕБИ-
ЋЕМО ТЕНКОВЕ,
МИНОБАЦАЧЕ
И БАЦАЧЕ ПЛА-
МЕНА?

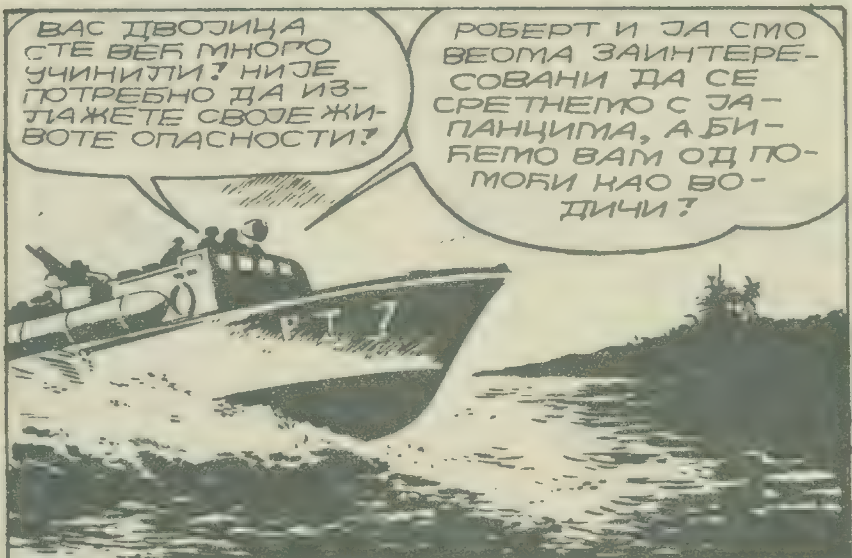

ЗА ТО ВРЕМЕ ЈЕДНА ГРУПА МОРНАРА
ПОПЕЛА СЕ НА НАЈИСТАКНУТИЈИ ДЕО
ОСТРВА И ЗАБОЛА АМЕРИЧКУ ЗА-
СТАВУ...


ТО ЈЕ ПОДИГЛО МОРАЛ ВЕЋ ИСЦРПЉЕНИМ ВОЈНИЦИМА ...
УРА!

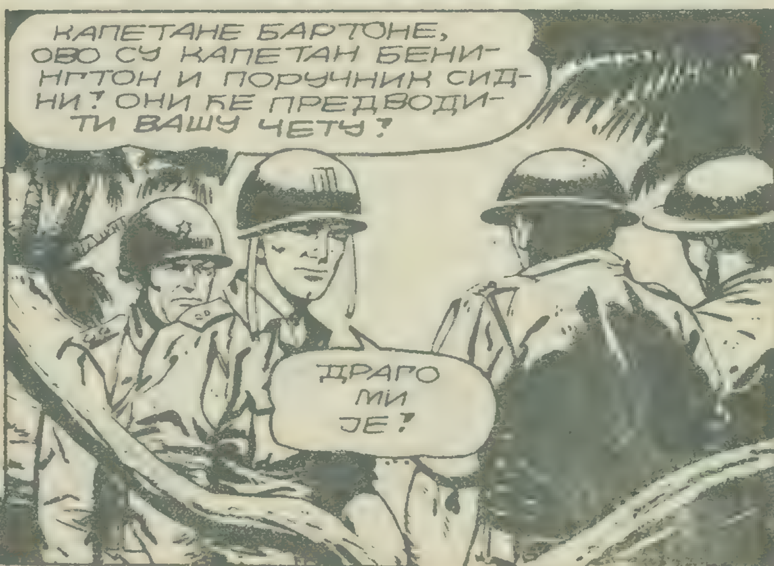

НА НОСАЧУ АВИОНА, АДМИРАЛ СПРУС ЈЕ ПОЗВАО СВЕ ОФИЦИРЕ ...
ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ НА ЦРТЕЖЕ! ПОРУЧНИК ДЕЈВИД ЋЕ ВАМ ДАТИ СВА ПОТРЕБНА ОБЈАШЊЕЊА!


ОФИЦИРИ КОЈИ СУ РУКОВОДИЛИ НАПАДОМ ПАЖЉИВО СУ ПРАТИЛИ ДЕЈВИДОВО ИЗЛАГАЊЕ ...
МОРАЋЕМО ДА ИХ НАТЕРАМО ДА ИЗИЂУ ИЗ СВОЈИХ РУПА, ИЛИ ЋЕМО САМИ СИЋИ ДО ЊИХ! ПАЗИТЕ САМО, ЈАПАНЦИ СУ ЛУДО ХРАБРИ!


СУТРАДАН ...
МОМЦИ, НАПРЕД! МАЛО ЋЕМО ПРОШЕТАТИ ИСПОД ЗЕМЉЕ!


ВАС ДВОЈИЦА СТЕ ВЕЋ МНОГО УЧИНИЛИ! НИЈЕ ПОТРЕБНО ДА ИЗЛАЖЕТЕ СВОЈЕ ЖИВОТЕ ОПАСНОСТИ!
РОБЕРТ И ЈА СМО ВЕОМА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ДА СЕ СРЕТНЕМО С ЈАПАНЦИМА, А БИЋЕМО ВАМ ОД ПОМОЋИ КАО ВОДИЧИ!
PT 7


ОТКУД ЕНГЛЕЗИ НА ИВО ЏИМИ?
САМО ДВОЈИЦА!
ЖЕЛЕ, ВАЉДА, ДА НАМ ПОМОГНУ!


КАПЕТАНЕ БАРТОНЕ, ОВО СУ КАПЕТАН БЕНИНГТОН И ПОРУЧНИК СИДНИ! ОНИ ЋЕ ПРЕДВОДИТИ ВАШУ ЧЕТУ!
ДРАГО МИ ЈЕ!


ГЕНЕРАЛ КУРИБАЈАШИ ЈЕ РЕШИО ДА ПРЕДУЗМЕ ОДЛУЧУЈУЋЕ КОРАКЕ ...
ЗАТРАЖИО САМ ПОМОЋ ИЗ ТОКИЈА! У МЕЂУВРЕМЕНУ, АРТИЉЕРИЈА НЕК ОСПЕ ПАЉБУ НА НЕПРИЈАТЕЉА! ПЕШАДИЈА ЋЕ КРЕНУТИ У НАПАД У ПОНОЋ!

ВОЈНИЦИ НА ОБАЛИ БИЛИ СУ ОПРЕМЉЕНИ ПРЕМА УПУТСТВУ РОБЕРТА И ДЕЈВИДА...

ОТКАКО ЈЕ РАТ ПОЧЕО, БОРИО САМ СЕ САМО С ПУШКОМ У РУЦИ, А САД МИ ДАДОШЕ БАЦАЧ ПЛАМЕНА!

ДРУГОВИ, МЕНИ ОВО МИРИШЕ НА ВЕЛИКИ ОКРШАЈ!
















ПОШТО СУ ЗБРИСАЛИ ЗАСЕДЕ НА ПОВРШИНИ ОСТРВА, АМЕРИКАНЦИ СУ ПОЧЕЛИ ДА СЕ СПУШТАЈУ У ТУНЕЛЕ, АЛИ...


ДО ВРАГА?
АААХ?


НЕШТО СЕ НЕПРЕДВИЂЕНО ДОГОДИЛО? ГАЂАЈТЕ У ПРАВЦУ ШУМЕ?


ЧЕТА КОЈУ СУ ПРЕДВОДИЛИ ДЕЈВИД И РОБЕРТ БРЗО ЈЕ НАПРЕДОВАЛА...
ПАЛИ?


ДА ВИДИМО КАКО ЋЕ ИМ СЕ ДОПАСТИ БАЦАЧ ПЛАМЕНА?
СПУШТАМО СЕ?
СТАНИТЕ?


АЛИ, АМЕРИЧКОМ КАПЕТАНУ БАРТОНУ СЕ ЖУРИЛО...
ОДУВЕК САМ ВОЛИО ДА ИСТРАЖУЈЕМ ПЕЋИНЕ?

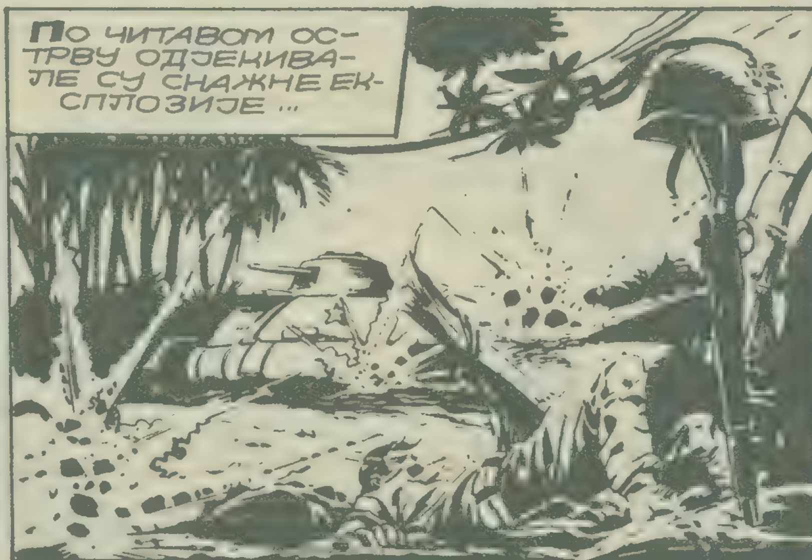

ИЗНЕНАДА...
НЕ? ААХ?


ЛЕПО САМ ИМ РЕКАО ДА СТАНУ? ТРЕБАЛО ЈЕ ПРВО ДА БАЦИМО УНУТРА НЕКОЛИКО ГРАНАТА?


ЈА САМ ВАШ СТАРИ ПРИЈАТЕЉ! ДОШАО САМ ДА ВАС ПОСЕТИМ!
ШТА?


РОБЕРТ БЕНИНГТОН ЈЕ ПОГОДИО СВОЈ ЦИЉ...


ЗА ТО ВРЕМЕ ЈАПАНЦИ СУ ЗАДАЛИ ВЕЛИКЕ ГУБИТКЕ АМЕРИКАНЦИМА У ШУМИ...
БАЦИТЕ НЕКОЛИКО ГРАНАТА! САМО ТАКО МОЖЕМО ДА СЕ ПРОБИЈЕМО!


ПО ЧИТАВОМ ОСТРВУ ОДЈЕКИВАЛЕ СУ СНАЖНЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ...

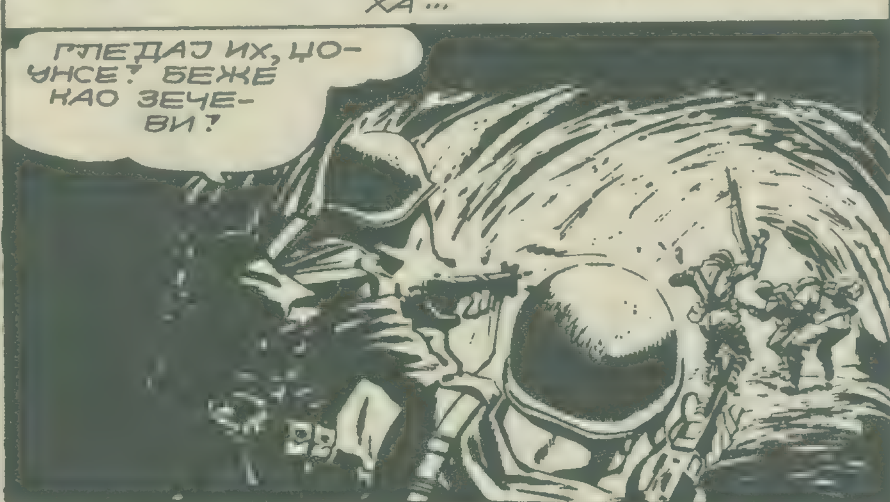

ИСПОД ЗЕМЉЕ СУ СЕ ВОДИЛЕ ОГОРЧЕНЕ БОРБЕ...
НАТРАГ!
НИКАДА НАС НЕЋЕТЕ ПОРАЗИТИ!
ААХ!


КУРИБАЈАШИ ЈЕ ПРИМИО ПОСЛЕДЊИ ИЗВЕШТАЈ...
ИЗГУБИЛИ СМО ВЕЗУ СА СВИМ ОДРЕДИМА У ШУМИ!
НЕКА СВИ ВОЈНИЦИ НАПУСТЕ ТУНЕЛЕ И БОРЕ СЕ НА ПОВРШИНИ! МОРАМО ОТЕРАТИ НЕПРИЈАТЕЉА!


ГЕНЕРАЛОВО НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ОДМАХ ИСПУЊЕНО...
ААХ!
ХЕЈ! ОВИ СЕ ПОМАЉАЈУ ИЗ ЗЕМЉЕ!


ДО ПОНОЋИ, АМЕРИКАНЦИ СУ ОКУПИРАЛИ АЕРОДРОМ. ЈАПАНСКИ ГЕНЕРАЛ СЕ УЗАЛУД НАДАО ДА ЋЕ ДОБИТИ ПОМОЋ ИЗ ТОКИЈА...


У ТУНЕЛИМА БОРБЕ НИСУ ПРЕСТАЈАЛЕ...
СВРШИТЕ С ЊИМА!
НЕЋЕТЕ МОЋИ!


АМЕРИКАНЦИ СУ ИМАЛИ СВЕ ВИШЕ УСПЕХА...
ГЛЕДАЈ ИХ, ЏОНСЕ! БЕЖЕ КАО ЗЕЧЕВИ!


ЈАПАНСКИ ГЕНЕРАЛ ЈЕ ТАДА НАРЕДИО ДА СЕ ТУНЕЛИ ДИГНУ У ВАЗДУХ...
ПОЖУРИТЕ!


АЛИ, НИСУ СТИГЛИ ДА ПОСТАВЕ ЕКСПЛОЗИВ У СВИМ ПОДЗЕМНИМ ГАЛЕРИЈАМА...
РОБЕРТЕ, ОНИ ХОЋЕ ДА УНИШТЕ СВЕ ОВО!


ААХ!
СПРЕЧИЋЕМО ИХ У ТОМЕ!

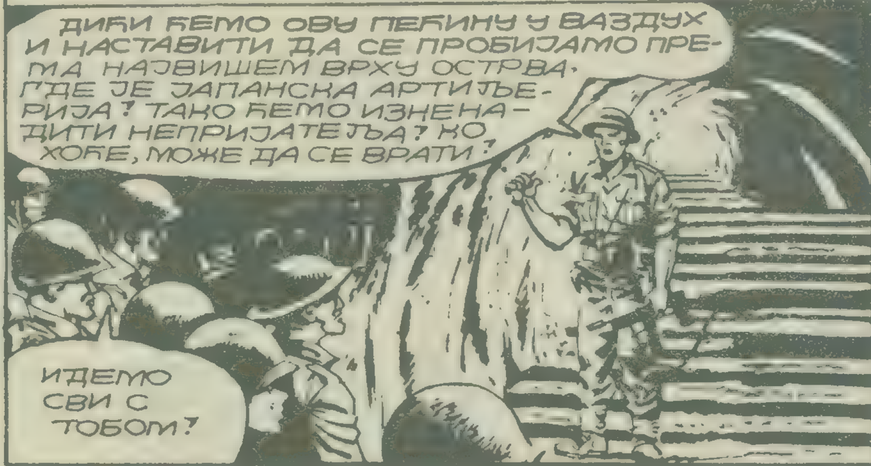

МНОГИ АМЕРИКАНЦИ НАШЛИ СУ СМРТ У ТУНЕЛИМА...
НЕ!
АААЈ!


А САД ДА ПОКУШАМО ДА СТИГНЕМО ДО ЊИХОВИХ АРТИЉЕРАЦА КОЈИ СЕ КРИЈУ НЕГДЕ У БРДИМА!

АМЕРИЧКИ ТЕНКОВИ БИЛИ СУ СВЕ БЛИЖЕ СРЕДИШЊЕМ ДЕЛУ ОСТРВА...



ЗА ТО ВРЕМЕ РОБЕРТ И ДЕЈВИД ДОНЕЛИ СУ СМЕЛУ ОДЛУКУ...



РОБЕРТОВ ПЛАН ЈЕ БРЗО ОСТВАРЕН...



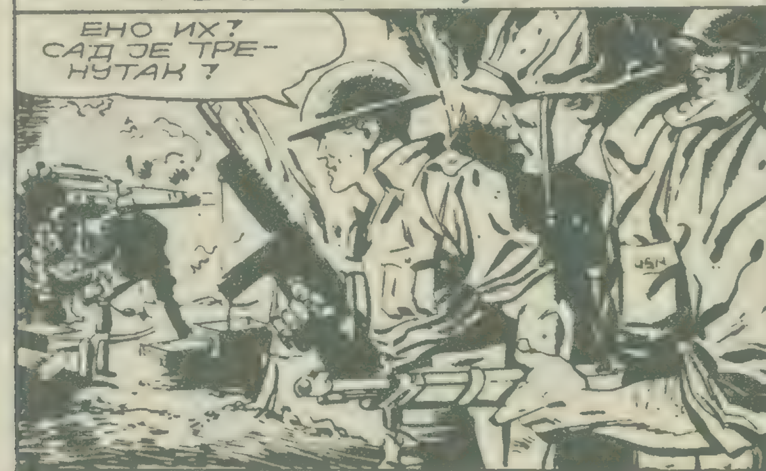


ЗА ТО ВРЕМЕ РОБЕРТОВА ГРУПА ЈЕ ИЗИШЛА ИЗ ТУНЕЛА ...

... И ПОЧЕЛО ЈЕ ОПАСНО ПЕЊАЊЕ ПРЕМА СУРИБАЧИЈУ...



НИКО ОД КУРИБАЈАШИЈЕВИХ ВОЈНИКА НИЈЕ СЛУТИО ДА СУ ИМ НЕПРИЈАТЕЉИ ИЗА ЛЕЂА...



ИЗНЕНАЂЕНИ ЈАПАНЦИ БРЗО СУ САВЛАДАНИ...



РОБЕРТ И ДЕЈВИД СУ СЕ ДОМОГЛИ НЕПРИЈАТЕЉСКОГ ОРУЖЈА...



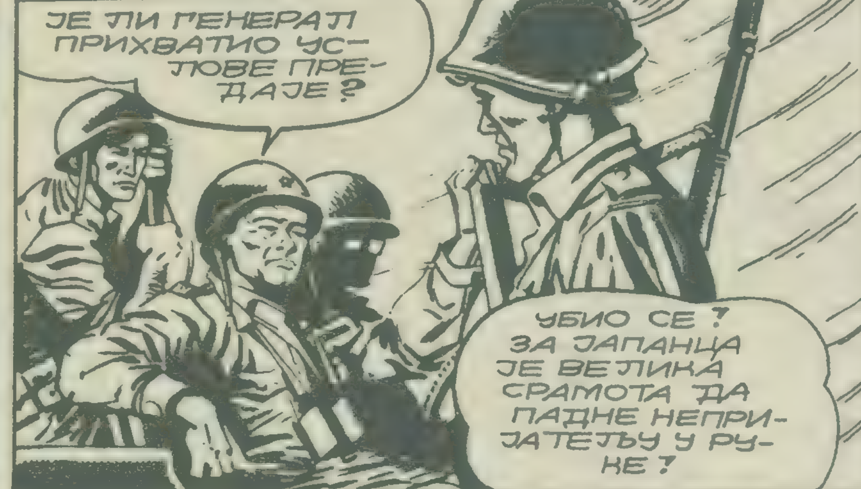




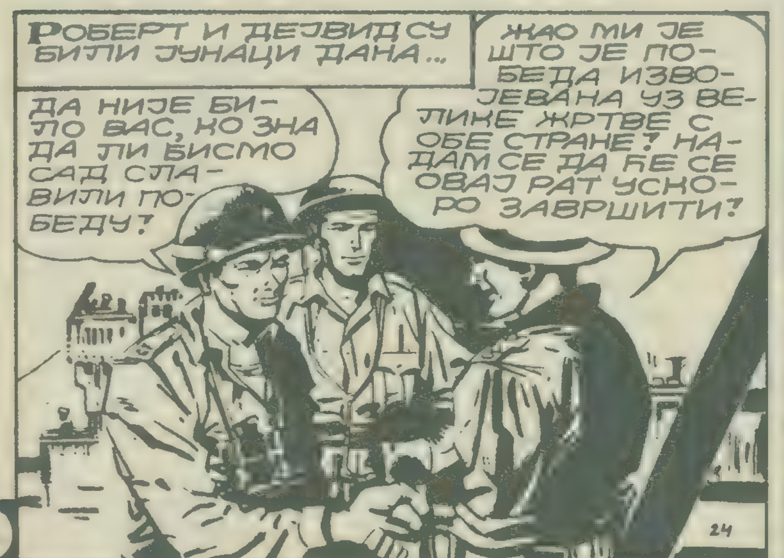

САДА!


ЈАПАНСКИ ГЕНЕРАЛ СЕ САМ УВЕРИО ДА СЕ НЕШТО ЧУДНО ДОГАЂА НА СУРИБАЧИЈУ...
ПА, ТО СУ СЕ АМЕРИКАНЦИ ДОМОГЛИ ВРХА! ОВО ЈЕ КРАЈ!
ОВО СЕ ДОГАЂАЛО 16. МАРТА 1945. ГОДИНЕ...


А КАДА СУ АМЕРИКАНЦИ СТИГЛИ У ШТАБ ГЕНЕРАЛА КУРИБАЈАШИЈА...
ХЕЈ!
ИЗВРШИО ЈЕ ХАРАКИРИ!


НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...
ЈЕ ЛИ ГЕНЕРАЛ ПРИХВАТИО УСЛОВЕ ПРЕДАЈЕ?
УБИО СЕ! ЗА ЈАПАНЦА ЈЕ ВЕЛИКА СРАМОТА ДА ПАДНЕ НЕПРИЈАТЕЉУ У РУКЕ!


ГОТОВО СВИ ЈАПАНЦИ КОЈИ СУ БИЛИ НА ИВО ЏИМИ ДОЖИВЕЛИ СУ КРАЈ НА ОВОМ ОСТРВУ...


РОБЕРТ И ДЕЈВИД СУ БИЛИ ЈУНАЦИ ДАНА...
ДА НИЈЕ БИЛО ВАС, КО ЗНА ДА ЛИ БИСМО САД СЛАВИЛИ ПОБЕДУ!
ЖАО МИ ЈЕ ШТО ЈЕ ПОБЕДА ИЗВОЈЕВАНА УЗ ВЕЛИКЕ ЖРТВЕ С ОБЕ СТРАНЕ! НАДАМ СЕ ДА ЋЕ СЕ ОВАЈ РАТ УСКОРО ЗАВРШИТИ!


ЖЕЉА БРИТАНСКОГ КАПЕТАНА И МИЛИОНА ЉУДИ У ЧИТАВОМ СВЕТУ УБРЗО ЈЕ ОСТВАРЕНА. ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ СЕ ЗАВРШИО ДВА МЕСЕЦА ПОСЛЕ ПАДА ИВО ЏИМЕ.
КРАЈ


ПОПАЈ
By
BUD SAGENDORF


ПОПАЈ МЕ НЕШТО НЕ ГЛЕДА У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ!
ВРЕМЕ ЈЕ ДА ПРОМЕНИМ МАМАЦ НА СВОЈОЈ УДИЦИ!


ПОКУШАЋУ С МОРСКОМ ВОДОМ!


НАМИРИСАЋУ СЕ ЊОМЕ... КАЖУ ДА МИРИСУ МОРСКЕ ВОДЕ НИЈЕДАН МОРНАР НЕ МОЖЕ ДА ОДОЛИ!


ЗДРАВО, ОЛИВА!


ЗДРАВО, МИЛИ!
?
?
ШМРК
ШМРК
ШМРК


ЗБОГОМ, ОЛИВА!
?
?
?


ЧУДНА МИ СЕ СТВАР ДОГОДИЛА, ПЕРО...


РАЗГОВАР'О САМ СА ОЛИВОМ... КАД МЕ ЈЕ НАЈЕДНОМ ОБУЗЕЛА НЕОДОЉИВА ЖЕЉА ДА КРЕНЕМ НА ПЕЦАЊЕ!
BUD SAGENDORF 10-16

ЂУЛЕ МЕЂУ САВЕТНИКЕ!

КАРАЂОРЂЕВА ВОЈСКА ЈУНАЧКИ СЕ БОРИЛА, АЛИ ЈОЈ ЈЕ ПОМОГЛА И РАТНА СРЕЋА.

Један јахач је и дању и ноћу, бесомучно мамузајући коње, јурио из Цариграда према побуњеној Србији. Био је крај лета 1805. године. Устаници су победили дахије, а сад би требало да се први пут сукобе са такозваним „царским Турцима".

Коњаник који је толико журио био је некадашњи земунски трговац Стеван Живковић, који је у саставу српске делегације молио разумевање за устанике на царском дивану у Стамболу.

Мисија делегације није успела. Стеван Живковић је измолио Турке да пође у Србију и упозори устанике да нишки Хафиз-паша иде са војском на положај београдског везира — са задатком да коначно умири Србију, да они морају да се покоре...

Некадашњи земунски трговац добро је говорио турски и успео је да убеди турске чиновнике да га пусте како би наводно „предупредио" — односно спречио српски отпор великој турској сили.

Дошавши у близину српске границе, са бугарске стране, Живковић није кренуо према Нишу, где је Хафиз-паша сакупио преко четрдесет хиљада ратника из европских делова Турске, већ науми да у Србију уђе преко Дунава и Неготина.

И поред великих невоља са Турцима и на тој страни, ипак је продро до српских устаника. Затекао их је за бој орне, пошто су већ окушали прву годину слободног живота.

ПРЕВАРЕНИ ГУШАНАЦ

Стеван Живковић је имао две верзије информација за устанике. Куда год се кретао и где год је јавно иступао — причао је да је посао у Цариграду успешно завршен, да је нишки Хафиз-паша именован за београдског везира и да га треба пустити да прође са највише три стотине људи као својом пратњом, а ако пак поведе више, онда се треба тући са њим, јер он, ето, не слуша свога цара! Једино је Карађорђу и вођама устанка рекао истину.

Вође устанка одмах су почеле војне припреме. Читав народ се спремао да крене у први организовани велики рат, да се макар Београдски пашалук одбрани од турскога зулума.

Двојица истакнутих устаничких вођа из некадашње пожаревачке нахије, Миленко Стојковић и Петар Добрњац, покупе људство из свог краја — све што је могло пушку да носи, па се примакну Морави и варошици Ћуприји. У њеној близини укопају се на брду Иванковцу. За то време Крађорђе и остали вођи су мобилисали људство из београдске, смедеревске, крагујевачке и јагодинске нахије.

Земља буна спремала се на велики рат.

Међутим, постојала је још једна опасност: у београдској тврђави седео је Алија Гушанац, албански одметник, са најамничком војском од преко две хиљаде крџалија, опасних ратника који су крстарили Балканом и ступали у службу оном ко им више плати.

Такво залеђе фронта код Ћуприје, није се допадало Карађорђу. Стога пошаље вештог Стевана Живковића да преговара и са њима. Договоре се да се састану на земунској обали, на територији Аустро-Угарске. Гушанац је дошао са великом пратњом и одмах је упитао Живковића:

— Шта то урадисте у Цариграду?

— Тражили смо тебе за везира! — одговори Живковић. — **Али Хафиз-пашини пријатељи просуше мито, па диван и султан одредише њега! Он сад иде на Београд, а ми не знамо шта ћемо. Шта нам ти саветујеш, Али-ага?**

— Туците се са њим и никако га не пуштајте овамо! — одговорио је Гушанац.

РЂА — КО МУ СЕ ИЗМАКАО!

Овај вешти маневар Живковића обезбедио је мирно залеђе устаничкој војсци. Гушанац је забранио својим војницима да залазе у Шумадију и пљачкају села (што је онда био начин снабдевања).

Последњих дана јула Хафиз-паша стигне у Параћин, а његова коњица већ изађе пред српске шанчеве, па за почне и прво препуцавање.

Миленко Стојковић и Петар Добрњац имали су у својим земљаним рововима (који су били утврђени кољем) — само две и по хиљаде људи и један гвоздени топ.

Хафиз-паша је послао Самил-агу Бањског (из данашње Сокобање) са неколико виђенијих Турака да преговарају. Турци су тражили да прођу у Београд десном сраном Мораве, да се припреме конаци за војску и да раја преда оружје.

Миленко Стојковић одговори да су конаци већ припремљени, али преко јагодинске нахије, старим царским путем — куд су дотад везири долазили. Сем тога рече да ће се за предају оружја договорити тек кад везир стигне у Београд.

Хафиз-паша се бојао да зађе у шуме и гудуре између Јагодине и Гроцке, па опет пошаље преговараче да затражи миран пролаз, иначе ће Србе страховито казнити.

Миленко је баш тада са својим људима ојачавао први шанац. Подбочивши се на ашов, саопшти преговарачима:

— Кажите паши да сам ја своје већ рекао. То што прети — неће нас уплашити. Нека слободно удари с војском, рђа био ко му се измакао.

Хафиз-паша, сутрадан ујутру (31. јула 1805. године), покрене читаву своју силу и нападне српске шанчеве. Намера му је била да ту брзо сврши са устаницима на Иванковцу, тек да му ова малена војска не остане иза леђа.

Бојеви су вођени са променљивом срећом од ране зоре па до мрака. Турци су успели да освоје мали шанац у којем је био и топ, али пред великим шанцем изгине толики број Турака, да се Хафиз-паша чак и уплаши. У међувремену, Срби су са својом коњицом освојили турску комору са муницијом.

Сутрадан ујутру Турци се повуку у Параћин, да среде и одморе своју војску.

У том часу стигне Карађорђе са великом устаничком војском. Распореди устанике по висовима око Па-



раћина и одмах почне да се на њима утврђује. Копајући ров, у једном тренутку застане и упита:

— Ала, коекуде, да је једна чаша ракије!

— Има, господару — одговори сеиз и донесе чутуру и погачу. Тако мезетећи погачу и пијући ракију, како је касније причао Петар Јокић, буљубаша личне вождове гарде, посматрали су доле осветљени Параћин, одакле су се чули бубњеви и зурле.

ПИСАР СТЕВА ПРОТИВ ХАФИЗ-ПАШЕ

Уто се појави Стева, писар код Карађорђа. Негде је већ успео да се прилично напије. Све нешто загледа око топова.

— Среће ти, господару, да је избацим један топ на Турке?

Карађорђе ћути и не одговара.

— Молим ти се, господару, само да погодим у онај ћошак!

— Зар да убијеш пашу!? — насмеја се Карађорђе.

— Е баш то хоћу!

Насмејаше се старешине и војници око вожда.

Таман је Карађорђе хтео да се наљути што му његов весели писар досађује, али га један од старешина подсети да га је Стева заклео у срећу, па вожд најзад допусти да Стева испали своју „поруку" Хафиз-паши.

Нанишанивши, Стева принесе угарак фитиљу, кумбара пуче, а ђуле збиља погоди у конак — који је био највише осветљен. Свеће се погасише, музика престаде.

— Видите ли да ја убих пашу!

Шала се наставила, а и ноћ је мирно протекла. У рану зору битка је настављена. Турци су наваљивали силовито, али су сви њихови јуриши били одбијени.

Опет је бој трајао од јутра до вечери.

У сумрак су устаници видели како се турска војска жустро повлачи из Параћина према Нишу!

У сусрет устаницима изашли су само Турци из Параћина да понуде предају. Најстарији, старац дуге беле браде, рекао је:

— Бег-Ђорђије, сигурно је да јеси јунак, али ти је и срећа много помогла! Синоћ нас Хафиз-паша баш храбри за данашњи коначни јуриш, а твоја кумбара пуче и погоди баш у собу где смо се саветовали! Хафиз-паши преби ногу на двоје. Тешко да ће жив стићи до Ниша!

Карађорђе није ушао у Параћин, јер то је био други пашалук, лесковачки.

Битка на Иванковцу била је прва устаничка победа над турском „царском војском".

J. M.



БРУС ЛИ

ИЗМЕЂУ ЛЕГЕНДЕ И СТВАРНОСТИ 1

„МАЛИ ЗМАЈ" ИЗ ХОНГКОНГА

БРУС ЛИ НИЈЕ ВИШЕ МЕЂУ ЖИВИМА, АЛИ ЊЕГОВО ИМЕ НИ ДАНАС, ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ПОСЛЕ ЗАГОНЕТНЕ СМРТИ, НЕ СИЛАЗИ СА СТУБАЦА СВЕТСКЕ ШТАМПЕ.

Ненадмашни мајстор кунг фуа (кинески карате), али и врсни познавалац осталих оријенталних борилачких вештина, и данас неодољиво привлачи пажњу. Широм света новине увелико пишу о њему, снимају се краткометражни и дугометражни филмови, издају плоче. Тргује се свим и свачим што има или нема директне везе са покојним каратистом.

Ко је, у ствари, био Брус Ли?

ТЕШКО ИМЕ

Новембар 1940. Рат је у Европи почео а позна јесен наговештавала хладну зиму. Оперски певач из кинеске луке Кантон Ли Хои Чиен и његова супруга Грејс, Евроазијка (по мајци Каталонка), боравили су тада у Сан Франциску, на једној од многобројних турнеја.

И ту, далеко од дома у Хонгконгу, у кинеској четврти великог америчког града, родило им се четврто дете, синчић, будући Брус Ли. Отац је тог 27. новембра право у Њујорку.

Мајка је била одушевљена Сан Франциском, па је малишану дала име Ли Фун Јан. У преводу то значи: „Повратак у Сан Франциско".

Пошто је то била „година змаја", по кинеском зодијачком календару, новорођенче је названо Ли Сиу Лонг („Мали змај").

Званично име било му је Ли Јуен Кам, пошто су се једино у тој комбинацији знакови његовог имена, према традиционалном обичају, слагали са очевим.

Име Брус дао му је лекар у болници, који, као типични западњак, није имао времена да памти и изговара тешке кинеске називе. Ли је доцније задржао то име у филмском свету.

НЕЖНОГ ЗДРАВЉА

Док гледамо сцене снаге и борења у његовим филмовима, нико и не помишља да је малишан Брус Ли био болешљив. Имао је три месеца, када су се бродом преко Тихог океана његови родитељи запутили у постојбину. Дуготрајно путовање и промене климе, нашкодили су здрављу бебе. Зато су родитељи, сестре Агнес и Феба и 13 месеци старији брат Питер пазили Бруса као мало воде на длану. Лијевима је већ био умро син-првенац, са неколико месеци.

Бруса су сви мазили. Породица је била бројна, јер је деца са њима живело петоро деце покојног стрица. У њиховом стану било је места и за девет паса, седам птица и две златне рибице. Ли Сиу Лонг, који је тек од 13. године почео да користи америчко име Брус био је прави шеф кућног зоо-врта. Миљеник му је био пас Боби, који га је свуда пратио.

Познаваоци породице Ли тврде да је мали Брус много подсећао на оца. Био је живахан, а што је чудило, онако мршав и слабашан, врло ратоборан. Отац, чији је мезимац био, често га је водио у позориште, на турнеје и снимање филмова. Отуда, валда, склоност малог Бруса према оваквом животу.

Имао је само шест година, када је добио прву филмску улогу. У филму „Рођење човека" играо је мангупчића. Међу вршњацима постао је чудо од детета. Мајка је очајавала, јер је више волела да мали Брус узме књигу у руке.

Родитељима је приредио непријатно изненађење. Био је замољен да напусти кинеске школе. Отац је побеснео и хтео да му забрани да снима. Удобровољили су га продуценти. Уписао се у елитни колеџ. Али, од туче није одустајао. И ту му је она била главни предмет. Дружио се најчешће са децом кинеских католика, који су са вршњацима Енглезима водили праве ратове.

КАВГАЏИЈА

Брус Ли је био у дружини која је крстарила улицама Хонгконга, спремна да у сваком тренутку заподене кавгу. Имао је 13 година, када је привoлео родитеље да га пусте да похађа вежбалиште кунг фуа, код чувеног мајстора Јип Мана. Школа се звала Винг Чун („Прекрасно пролеће").

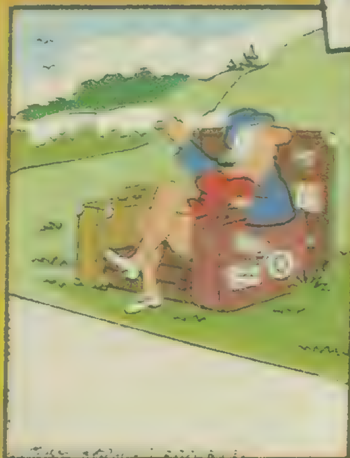
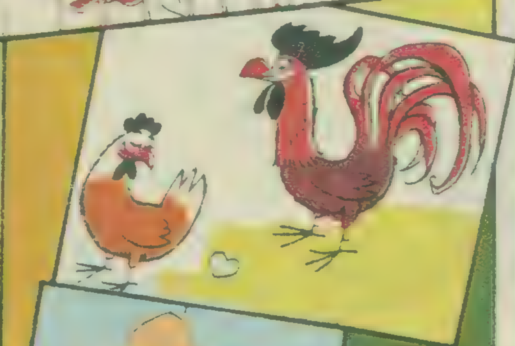
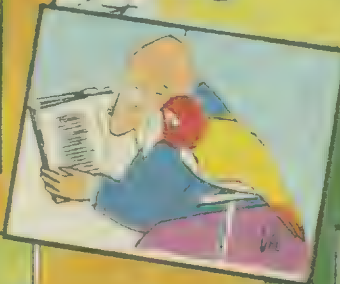
Изгледа да је Брус ту нашао себе. Пре свих улазио је у дворану, а излазио последњи. Већ после два месеца показао је да добро напредује. Убрзо је постао најбољи ученик Јип Мана.

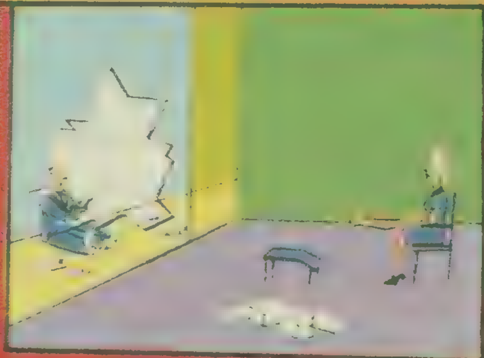
Био је страх и трепет за противнике, заљубљен у лепоту својих мишића. Борбе су постајале све суровије. Једном приликом је готово претукао противника који му је претходно затворио око.

Имао је 17 година, када се поново отиснуо преко Океана. Са стотину долара у џепу, укрцао се у брод за Сан Франциско. Вратио се у родни град. Још у Хонгконгу научио је основе енглеског језика.

У Америци је схватио да без школе не може даље. Уписао се у Едисонову вишу техничку школу у Сиэтлу. Дању је учио, а ноћу радио као конобар, учитељ окретних игара, у огласним одељењима.

ХУМОР без речи

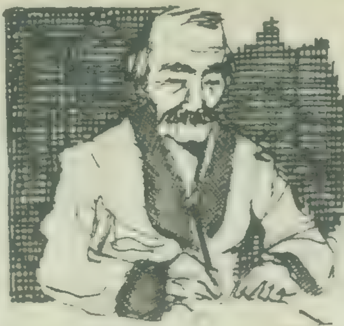







Занима ме да ли писци пишу искључиво руком или писаћом машином, и како то раде. Понекад, кад видим „сабрана дела неког књижевника или велику књигу, тешко могу да верујем да је свака од тих хиљаде и хиљаде речи написана руком, седећи за столом. Јер, ја понекад тешко напишем и домаћи задатак или писмо!

Соња Живновић, ученица, Ивањица



Једна страница из Мажуранићевог рукописа спева »Смрт Смаил-аге Ченгића«.

26 ГОДИНА У „ПРОКЛЕТОЈ АВЛИЈИ"

АКАДЕМИК И ЈЕДАН ОД НАШИХ НАЈЧИТАНИЈИХ ПИСАЦА ПИШЕ У ОБИЧНОЈ ЂАЧКОЈ СВЕСЦИ ДРЖЕЋИ ЈЕ НА КОЛЕНУ.

Сваки посетилац меморијалног музеја нашег нобеловца Иве Андрића, који се налази на Андрићевом венцу бр. 8 у Београду, видеће у витринама и изложене рукописе овог великана наше и светске књижевности. На први поглед, мастилом исписане странице учиниће му се нечитке јер су многе речи често прецртане, замењиване или писане са стране. Међутим, пажљивим читањем могу се препознати свима знани делови из романа „На Дрини ћуприја" и „Госпођица" или из приповедака „Аникина времена" и „Проклета авлија".

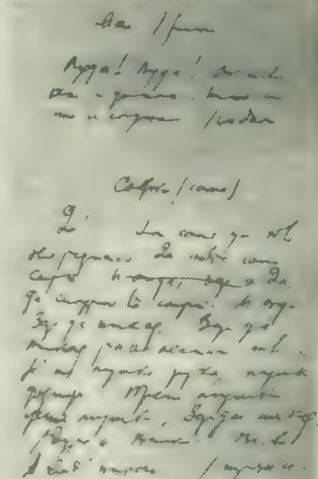
Кад завири тако у овај несвакидашњи музеј, раније Андрићев стан и његову „књижевну радионицу", неким посетиоцима ће изгледати готово невероватно да је једини наш добитник Нобелове награде за књижевност сва своја дела написао руком.



А КАД ОТКАЖЕ ДЕСНИЦА?

Као што се људи разликују по отисцима прстију, боји гласа и рукопису, тако се и писци разликују по начину стварања, чак у оном, наоко мање важном, у техничком смислу. И данас, кад се и најобичније обавести, службена писма, пресуде, молбе и решења пишу металним словима писаће машине, у књижевности је то сасвим другачије. Ту је људска рука, рука писца која је у већини случајева још незамењива и многи ствараоци тешко се одричу њене драгоцене помоћи.

Ако због болести или несрећног случаја откаже она рука која је дотад држала перо или оловку, ту је, за нужду, њена сестра која ће, гоњена жељом за писањем и казивањем, такође прописати. Таквих случајева у историји књижевности је било, а код нас је по томе најпознатији песник, новелист и фељтонист Антун Густав Матош. Наиме, кад му се после претераног писања и свирања на виолончелу осушила десница, Матош није посустао. „Научио" је писању леву руку и све песме овог изузетно значајног књижевника написане су левом руком!



Бора Станковић је писао брзо, што се види и из мање познатог рукописа драматизације романа »Нечиста крв«.

Неколико десетина књига, романа, новела, драма, есеја, песама, критика, фељтона и дневника, колики је досадашњи књижевни опус Мирослава Крлеже, написане су руком, ситним и читким Крлежиним рукописом. И данас овај великан наше књижевности пише искључиво руком. После редиговања и сређивања рукописа, писац дело диктира дактилографкињи. Следи још један детаљан преглед и тек онда рукопис, односно „машинопис" иде у штампарију на слагање. Доцније отисак поново прегледају Крлежа, редактори и коректори. Тек онда се штампа књига.

ПИСАЊЕ ГУМОМ ЗА БРИСАЊЕ

Михаило Лалић, творац неколико познатих романа и збирки приповедака, пише на врло занимљив начин.

„Лелејску гору", „Хајку", „Свадбу", „Прамен таме" и друга дела Лалић је написао обичном графитном оловком, употребљавајући и гумицу за брисање: реч која, по пишчевом мишљењу, треба да се замени, бива избрисана, а уместо ње написана друга, боља. Књижевни историчари и научници који проучавају процес настанка књижевног дела чак се помало и љуте на Михаила Лалића: код њега, због тако скромног прибора за писање и брисање, тешко може да се уочи како је настајао роман или прича који ће би-



ти омиљени код читалаца или због којих ће ученици и студенти добијати лоше оцене.

„Дању смишљам оно што ћу ноћу написати", каже Лалић, бришући и даље речи које су неупотребљиве и стављајући друге, као да се држи Андрићеве девизе „Вештина писања је у брисању".

Сам Иво Андрић писао је врло споро, али споро за неупућене: дневно просечно једну штампану страницу, често мењајући речи, пасусе, одломке. Кад би најзад био готов, полако је диктирао дактилографкињи реч по реч, стојећи у супротном делу собе, „да чује свој глас и како реченица звони". Можда и због тога свака Андрићева реченица заиста звони: она је чврста, као исклесана у мермеру.

Популарни Бранко Ћопић је, како сам каже, задржао навику из младости и партизанских дана. Иако седи за великим радним столом Бранчило пребаци ногу преко ноге, стави на колено обичну свеску и наливпером исписује ред по ред. За разлику од неких других писаца, Ћопић пише брзо, глатко, без великих измена и интервенција.

Међутим, ипак сви писци не пишу руком. Неки



од њих, нарочито савременији, служе се писаћом машином. Наравно, они куцају сами, реч по реч. Тако су настали сви романи и огледи познатог савременог писца Данила Киша. Век технике као да је унео новину и у начин, у техничком погледу, писања и стварања. Писаћа машина све чешће се чује из књижевничких радних соба.

ХОМЕР И МАГНЕТОФОН

Али, још једна справа, много сложенија и модернија од писаће машине такође је све заслужнија за настанак књижевног дела. То је — магнетофон.

Јер, они писци који су „лењи на перу", а који глатко говоре своје мисли и дело, ставе пред себе магнетофон и причају. Доцније се текст „скине" са траке на хартију, прегледа и иде у штампу. Овако најчешће „пишу" и књижевници који су изгубили чуло вида. Наравно, Хомер и наш Филип Вишњић нису диктирали у микрофон. Њихов магнетофон био је — народ.

Али, диктирање у писаћу машину, у присуству још једне особе, изгледа теже него иједан други начин преношења мисли у написану или изговорену реч. Познати књижевни критичар и естетичар Зоран Гавриловић пише искључиво на овај, сигурно најређи начин.

А како су писали они писци који су живели у време кад није било писаће машине? Једноставно, руком. Касније је рукопис преправљан и преписиван у такозвани „чистопис" и ишао на слагање. Тада је, поред талента, рада и изражајности, писац морао да има, ако је желео да избегне штампарске грешке због нечитљивости, и леп, читак рукопис. Вукова дела, Његошеви спевови, Шеноини романи или Мажуранићев еп „Смрт Смаил-аге Ченгића" настали су на овај начин.

Иза сваке књиге, дакле, стоји и велики физички напор, јер неки романи су писани годинама, из дана у дан. Андрић је славну „Проклету авлију" писао, наравно с прекидима, пуних 26 година!

И. Лончар

ВИСЕЋЕ ЧА



Рода своје велико гнездо увен прави у близини људи и недалеко од воде



Са унутрашње стране палминог листа палмска белоперка залепи и гнездо и јаја



Често се неупућенима чини да је огромно колективно гнездо птице ткаље — људска колиба на дрвету!

Одувек су људи веровали да гнездо роде на крову или димњаку куће доноси њеном домаћину срећу, мир и благодет. Велико гнездо ове омиљене птице, начињено од сувог грања и траве, чувале су и штитиле генерације и људи и тих птица, које одмах при повратку из Африке непогрешиво проналазе место где су рођене или где већ годинама одгајају младе.

Међутим, мање је познато да је гнездо роде, иако на први поглед незграпно и несавршено, права мајсторија градитељске вештине и упорности.

И неке друге врсте птица праве гнезда на заиста чудесан начин, због чега су за научнике увек изузетно занимљиве.

Аустралијска четкаста ћурка (лат. Alectura lathami). која се назива и ћурка грмуша или хумкашица, птица инкубатор или птица термометар, сигурно је једна од најнеобичнијих од свих врста пернатих животиња на свету. Она, наиме, не лежи на јајима и млади излазе из великог топлог гнезда које више личи на пласт сена или термитњак него на место где се легу птићи!

Мегаподе, како се стручно назива ова породица птица, скупљају на гомилу лишће, гранчице и жиле које се налазе испод испреплетеног шибља поред морске обале или на високом речним обалским шумама стотинама километара унутар копна. Крећући се уназад, птице снажним канџама чепркају тле и тако све што захвате ногама одбацују на гомилу која стално расте. Понекад ова хумка, купастог облика, достиже висину од преко четири метра. У Аустралији је пронађено једно овако необично гнездо пречника 15 метара. Највеће хумке су производ рада многих генерација и трају веома дуго.

Услед распадања и труљења органских материја у овој гомили долази до повећања температуре што женка осећа на нарочит начин. Зато је ова птица и названа термометар. Кад угрејаност достигне око 35°C женка у специјалне ходнике које буши у овом огромном гнезду полаже бела дугуљаста јаја. После 63 дана, у току којих птица не лежи на јајима, на свет долазе млади. Гнездо, дакле, као инкубатор, потпуно замењује родитеље.

РАПЕ ПРОТИВ ЗМИЈА

ПТИЦЕ-НЕНАДМАШНИ ГРАДИТЕЉИ



a) Кестењаста оропендола, b) зелена и c) оропендола монтезума праве гнезда као висеће чарапе



Четнаста ћурна гради савршен инкубатор и никада не лежи на јајима

За разлику од неимарског грађења гнезда ове ћурке, нека врста грмуша из породице Sylviidae, прави су мајстори кројачи. Због ове своје особине су и добили име — кројач. Најпознатија од ове врсте птица је индијски кројач (лат. Orthotomus sutorius) дугачка дванаестак сантиметара, која свој танки, оштри кљун врло вешто користи као иглу за шивење. Наиме, она дуж ивица два широка листа избуши рупице, а онда кроз њих провлачи чврсту влат траве или жилице и тако прави велики „џеп“ у који сноси јаја. Ово необично гнездо, које изгледа као мајсторија добре шваље, налази се у густој вегетацији и само на око метар од тла.

На Хаитију и још неким блиским острвима живи чудна птица маслинастомрке боје, дугачка око два десетак сантиметара, која и гнездо и јаја једноставно лепи за лист који виси и још се њише на ветру. То је палмска белорепка (лат. Dulus dominicus), која живи у огромним јатима. Та јата граде компликована и врло необична заједничка гнезда на листовима палме, а понекад и на бору или листопадном дрвету.

Вешто користећи лепљивост смоле, ова птица на вертикално лишће лепи травчице и ситне гране дугачке понекад и до 75 сантиметара. На чудесан начин, кад је гнездо готово, палмска белорепка у њега истог часа кад их снесе прилепи и два јајета. Ове птице живе у великим колонијама и све леже на јајима усправно, потпуно различито од свих других врста птица.

Изузетан нагон да се живи у великој заједници развијен је и код такозване друштвене ткаље (лат. Philetairus socius) афричке птице по изгледу и величини сличне врапцу, чија су огромна, колективна гнезда права ремек-дела архитектуре.

Удружени парови на неком осамљеном дрвету прво граде масивни кров, затим испод овог свода, мајсторски баратајући скупљеним сламкама и травом, ткају вертикалне ходнике који воде навише до одаја у облику реторте, одмах испод крова. У овим одајама родитељи подижу своја два до четири птића хранећи их семењем трава и инсектима. У једном оваквом гнезду понекад живи и 300 парова и сваки има свој стан!

Нагон за самоодржањем натерао је једну занимљиву јужноамеричку птицу да гради гнезда која више подсећају на обешену чарапу него на птичји стан. Три врсте необичне оропендоле: кестењаста (лат. Zarhynchus vagleri), која живи у Мексику и Еквадору, зелена (лат. Psarocolius viridis) из Еквадора и Перуа и оропендола монтезума (лат. Gymnostinops montezuma) која насељава Мексико и Панаму своја еластична гнезда необичног облика буквално обесе о грану да би заштитиле јаја и младе од змија.

У тим „висећим чарапама“, које су дугачке око два метра, на јајима „виси“ само женка која је потпуно безбедна јер поред гнезда у свако доба дана будно и верно стражари мужјак. Међутим, ако наиђе змија, довољно дугачка да главом дохвати дно гнезда, женка ће успети да се спасе, али ће јаја или млади настрадати. Јер, ова лепа птица велика као наша врана, која се храни искључиво воћем, немоћна је против опасног уљеза.



Кројач или шваља зашива два листа — будуће гнездо

ХИТ-СТРАНА



ЈАДРАНКА СТОЈАКОВИЋ

Већ неколико година име ЈАДРАНКЕ СТОЈАКОВИЋ, интерпретаторке забавне музике, из Сарајева, присутно је у самом врху домаће забавне музике. Ова девојка, вишеструко уметнички одбарена, већ десет година је присутна на нашој музичкој сцени. Са особеним стилом интерпретација успела је да се наметне како слушаоцима тако и музичким критичарима који су за њу увек налазили речи похвале. Поред тога што пева, Јадранка одлично свира неколико инструмената тако да се на концертима често појављује са својом гитаром а понекад и усном хармоником. Бави се компоновањем, а у последње време постиже успехе и као сликар, јер је са успехом завршила средњу школу за примењену уметност. Како сама каже, поред музике њена највећа љубав је — сликарство. До сада је имала неколико самосталних изложби, док се број концерата и наступа на телевизији више и не зна.

Када говоримо о љубавима ове врсне певачице треба поменути да она врло често пева и компонује за децу. Чак је и снимила једну плочу са песмама за децу. Рођена 26. јуна 1950. године у Сарајеву, први пут је запажена на музичкој смотри „Млади певају пролећу“ у Сарајеву, 1968. године. После тога неколико година наступа у иностранству певајући по клубовима да би први успех на домаћим смотрама постигла на Омладинском фестивалу у Суботици. Снима за продукцију грамофонских плоча Радио-телевизије Београд и међу најпознатије њене песме убрајају се нумере: „Ти не знаш дом где живи он“, „Живот пише романе“, „Тајна“, „Чекала сам“, „Путовања“, „Нови људи“, „Постоји неко“, „Сумња, „Прича о нама, „Сад смо тако сами“, „Ти си сунце“, „Музика је свирала“ и последњи велики успех Јадранкин „Не иди тамо“, изведен на прошлогодишњој Хит-паради.



ПЕСМА НЕДЕЉЕ

НЕ ИДИ ТАМО

Музика: К. Ковач
Текст: Р. Маринковић
Пева: Јадранка Стојаковић

Негдје има један дом
свјетлост сунца ту сад грије
у том дому живи он
сретним смијехом ту се смије.

У том дому гдје сад сунце
својим сјајем топло грије
живјела сам и ја некад
али сада прошлост све је.

Не иди тамо ти луда главо
на врата среће што ту се крије
јер онај човјек и она љубав
коју ти тражиш ту више није.





БОНИ М (Boney M)



Пре извесног времена у многим европским музичким часописима могао се прочитати интервју са Бобијем Фарелом (Bobby Farrel), јединим мушким чланом популарног састава БОНИ ЕМ.

Као што је познато, Боби у групи наступа искључиво као играч. Његово дивље играње — стиче се утисак као да је од гуме — веома се допада публици тако да је овај младић постао у правом смислу речи поп-звезда. Новинара који је правио интервју највише је интересовала та Бобијева популарност.

Никако не бих желео да девојке из групе чују како се о мени говори као о звезди. Међу нама нема звезда. Сви смо једнаки. Осим тога, њих је три, а ја сам један. Пошто само играм логично је да се због мене не купују плоче.

То значи да уопште не певаш?

Када смо на неком јавном концерту онда певам. Међутим, на снимањима то чини продуцент Френк Феријан јер мисли да то ради боље од мене.

Имаш ли због тога комплексе?

Заиста немам јер сам свестан чињенице да је моје играње саставни део БОНИ ЕМ.

Да ли је тешко бити стално у друштву три девојке и да ли си можда заљубљен у неку од њих?

Па, није лако. Имали смо неспоразума и још се понеки догоди. Али, увек се добро заврши јер смо одлични пријатељи. Имам девојку, али ван групе. Када сам пре осам година живео у Холандији и ишао у школу имао сам школску другарицу Лусил Мек Доналд. После осам година поново смо се срели и утврдили да наша стара ђачка љубав још траје. Иначе, Лусил пева и у последње време има у Холандији велик успех.

Вратимо се твојим пријатељима из групе. Да ли сте се некада озбиљно посвађали?

Па . . . више пута, али никад приватно. Увек је то било због посла. Агресивни смо вероватно због напорних турнеја и наступа па се обично гласно извичемо једни на друге да бисмо се после пет минута помирили и наставили да радимо као да ништа није било.

Где си научио да играш и да ли пре наступа унапред припремиш своју тачку?

Све сам научио у Холандији када сам као професионалац играо по клубовима. Играње је постало део мене тако да на концертима све долази само по себи. Једноставно, као да сам у неком трансу. Ноге ми саме играју, а ја се осећам као неки робот. Многи мисле да је то лако. Међутим, могу вам рећи да је то веома напоран посао тако да сам после сваког концерта лакши и по два килограма.

ГИТАРИЈАДА У ГОРАЖДУ



Почетком године у Горажду је одржана Гитаријада Средњошколског центра. У програму је учествовало 16 певача и 7 вокално-инструменталних група Средњошколског центра. Прво место међу солистима освојила је Нада Миливојевић, ученица Економске школе, док је група КАП из Техничке школе добила највише гласова у такмичењу вокално-инструменталних састава. Овом приликом донета је и једна одлука која је обрадовала све младе у Горажду — Гитаријада ће од сада постати традиционална.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ДОБОЈА



Група АТАК из Добоја постоји кратко вријеме, али већ је стекла велик број обожавалаца. Млади их воле због њиховог темпераментног наступа на сцени. Жељко Болесников — вокал, Твртко Јосиповић — ритам-гитара, Влада Влајковић — соло-гитара, Оливије Влајковић — бубњеви и Рошко Елис — бас гитара, свирају композиције познатих домаћих и страних група али имају и својих пјесама.

Земир Маглајац
Радничка бр. 2
74000 Добој

НОВЕ ПЛОЧЕ ПРОДУКЦИЈЕ





СМАК

Продуцентска кућа РТВ Љубљана недавно је издала ЛП плочу популарне групе СМАК на којој се налазе оне нумере које су до сада имале највише успеха. Да је селекција, с малим изузецима, добра уверавају нас следећи наслови: „Улазак у харем", „Плава песма", „Шумадијски блуз", „Сателит", „Људи није фер", „Перле" и други.



7 МЛАДИХ

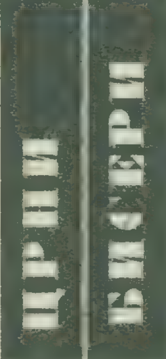
Обележавајући двадесетогодишњицу свог успешног међународног естрадног деловања, чланови вокално-инструменталног састава 7 МЛАДИХ издали су своју велику плочу на којој су се нашле нама познате хит-нумере. Од дванаест композиција са ове плоче поменућемо: „Отац и син", „Емина", „Ти си моје све", „Све је лепо са 17 година", „Пољуби ме на киши", „Маестро и виолина", „Почасни круг" итд.



НЕДА УКРАДЕН

„Недине најљепше пјесме" назив је нове ЛП плоче популарне интерпретаторке забавне музике НЕДЕ УКРАДЕН. Од песама које је Неда снимила са оркестром КАМЕН НА КАМЕН многе су на домаћим смотрама освајале награде и признања. То су „Триптихон", „Мила мајко", „Што си, нано, удала ме рано", „Сретан дан", „Мајка", „Пјесма Маршалу Титу", „Ја и ти", „Еј да ми је наћи", „Осам дана", „Мезарје", „Сунцокрет" и „Срце у срцу".





УЛТРАВОКС (ULTRAVOX)

У поплави панк-групa једна од њих постиже у последње време доста успеха. То је енглеска група УЛТРАВОКС која зна, бар тако изгледа, како да се допадне публици. Тешко је међутим рећи шта се младој публици више свиђа: музика или представа. Када се у сали светлост угаси на подијум излази Џон Фокс (John Fox) у одрпаном мантилу који се театралним гестом баца на под и почиње да пева своју композицију „Смрзнути" (»The Frozen Ones«). Џон тада невероватно подсећа (захваљујући шминци) на птицу грабљивицу која се, све време у покрету, обраћа публици не само песмом већ и говором.



Право име Џона Фокса, који је оснивач састава, је Денис. Остале чланове своје групе пронашао је пре три године преко огласа. Данас већ овај састав снима своју трећу ЛП плочу. Говорећи о свом трогодишњем наступању, Џон каже: „Прве две плоче нису имале успеха на тржишту. За трећу смо сигурни — биће то најбоље досадашње остварење у панк-року".

Занимљиво је поменути и то да Џон сам пише музику и текстове, па чак и даје уметничка решења за омоте плоча групе УЛТРАВОКС. Овај веома талентован младић потиче из малог места између Манчестера и Лондона. Студирао је уметност у Лондону. У његовој групи су још Крис Крос (Chris Cross) — басиста, бубњар Ворен Кен (Warren Can), гитариста Стиви Шертс (Stevie Shearts) и органиста Били Кари (Billy Currie).

ЦРНИ БИСЕРИ

Средином јануара појавила се нова плоча ЦРНИХ БИСЕРА — ветерана у нашој рок-музици. Нумера „Катарина" са А стране плоче одмах се нашла на свим топ-листама. На Б страни је композиција „Морепловац". Ова плоча за само месец дана продата је у 20.000 примерака.

ЦРНИ БИСЕРИ, у саставу Владимир Јанковић — бас-гитара, Горан Вукићевић — соло-гитара, Јован Љубисављевић — бубњеви, Бранислав Живанчевић — певач и Драган Раичевић — клавијатуре, сваке вечери забављају младе у београдском Дому омладине. Овај састав, који постоји још од 1964. године, имао је само малих пауза у раду док су његови чланови били на одслужењу војног рока. Први велики хит имали су још 1967. композицијом „Нисам тај", а онда долази „Кишна ноћ", „Она зна", „Дармар", „Џуди, Џуди итд.

Чланови састава Горан Вукићевић (који је и шеф групе) и Владимир Јанковић сами компонују и пишу текстове. Група је до сада издала 14 сингл-плоча и један ЛП. У мају треба да им се појави још један сингл, а у јесен друга ЛП плоча.

БЕРЗА ПЛОЧА

Посједујем добро очуване плоче »Meddle« (PINK FLOYD) и »Arrival« (ABBA). Мијењао бих их за плоче групе SWEET: »Sweet Fanny Adams« и »Big Hits«.

Данијел Соколић
Илица 75 — I кат.
41000 Загреб



Продајем следеће плоче: „Тако је плакала Исидора", „Вики, Вики, Виолета" и „Без тебе лепше живим", све од Радета Вучковића, затим „Сузе, сузе" (Далибор Брун), „Парни ваљак" (ПАРНИ ВАЉАК), »Let's Get Together Again« (THE GLITTER BAND), »Devil Gate Drive« (Suzi Quatro), »Turn It Down« (SWEET) и »I'm Leaving It All up tu You« (Donny and Marie Osmond). У обзир долази и размена за друге плоче или марке.

Војан Мишић
Георги Георгију
Дежа 81/26
11070 Нови Београд



БЛОНДИ (BLONDIE)

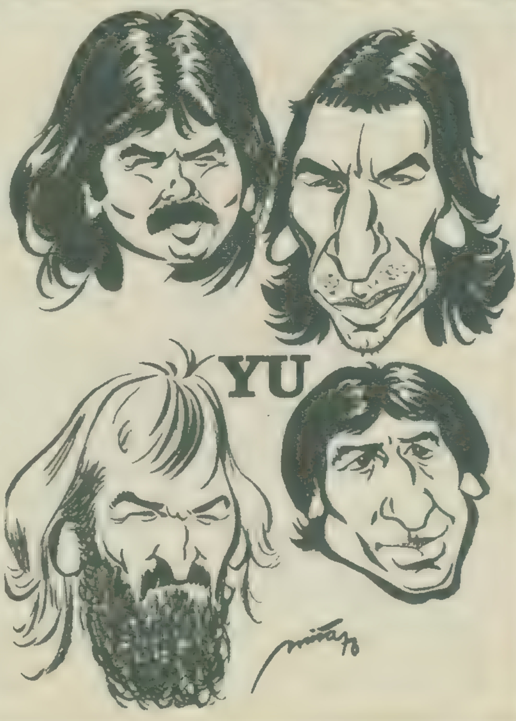
Крајем прошле године у Аустралији је додељена златна плоча америчкој групи ВЛОНДИ. То им је прва златна плоча и, како сами чланови састава кажу, најлепши новогодишњи поклон. Групу сачињавају петорица младића и девојка Деби Хари (Debbie Harry) или „Влонди", како је зову, по којој је група и добила име.

Пре месец дана завршена је њихова турнеја по Европи о којој Деби каже: „Најсрећнији дан у мом животу био је октобра прошле године када смо потписали уговор са једном енглеском фирмом за продукцију плоча. За потпис смо добили 500 000 долара али од тог новца, на жалост, није много остало. Прво смо вратили дугове, затим смо набавили ново озвучење и на крају одлучили да сами финансирамо турнеју по Европи. Ово последње смо урадили због тога што смо желели да видимо како ће нас примити млади Старог континента. Због тога смо одржали само по један концерт у главним градовима неких европских земаља. Посетили смо четрнаест земаља и ништа нисмо видели сем хотела у којима смо становали и концертних дворана. Вило је заиста веома напорно."

Турнеја је завршена и група се вратила у Њујорк како би у тамошњим студијима завршила снимање нумера за нови ЛП који ће се у продаји појавити овог месеца. Очекује се успех, пре свега због Деби која својим певањем успева да створи веома присан контакт са публиком.



НАША КАРИКАТУРА — YU ГРУПА — БЕОГРАД —



НАПРАВИТЕ САМИ

СУКЊА ♡ ПАНТАЛОНЕ



Ове године у моди је сукња-панталоне. За особу просечне висине потребно је око 1.30 м материјала. штофа., обичне ширине.

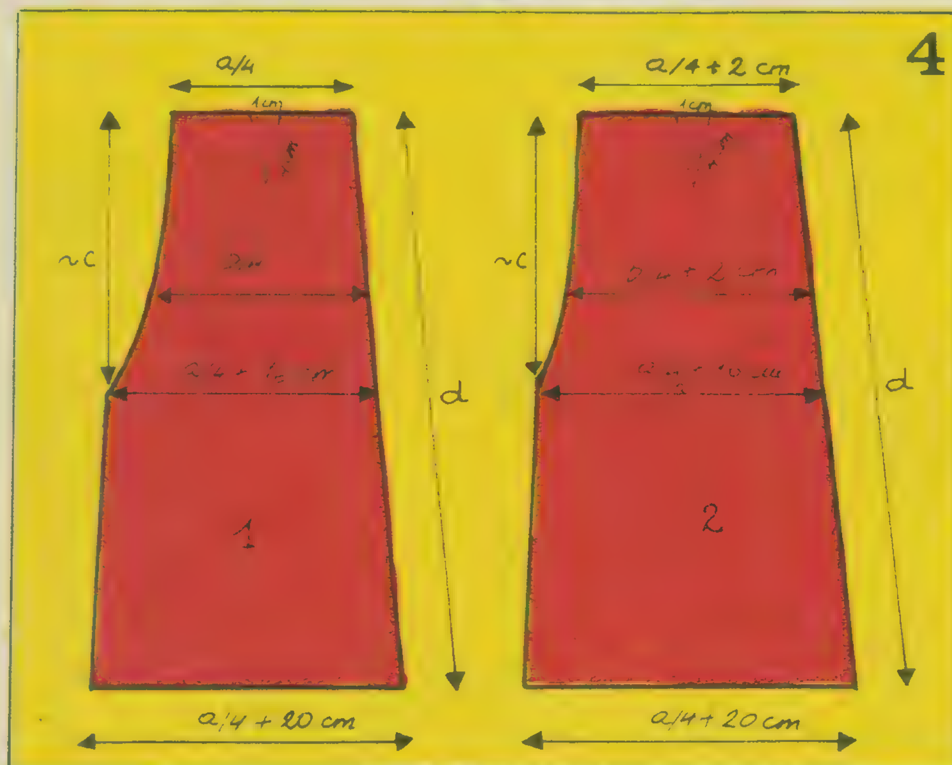
Како се узимају мере показују наши цртежи. **Цртеж 1** приказује како се узима мера обима струка (слово а) и кукова. и то на најширем месту. А мера око кукова (b) узима се тако што се сантиметар приликом мерења пребаци преко четири прста **(црт. 2).** Затим се узима мера за дубину панталона (c) и њихову дужину (d) У ствари, колико ћете материјала купити зависи од те дужине (d). Ако је материјал који купујете обичне ширине, узећете двоструку дужину панталона (2 d) плус 10 сантиметара. Обично дужина d није већа од 60 сантиметара. **На цртежу 4** налазе се крајеви предњег дела 2 и задњег дела 1, као и све остале мере.

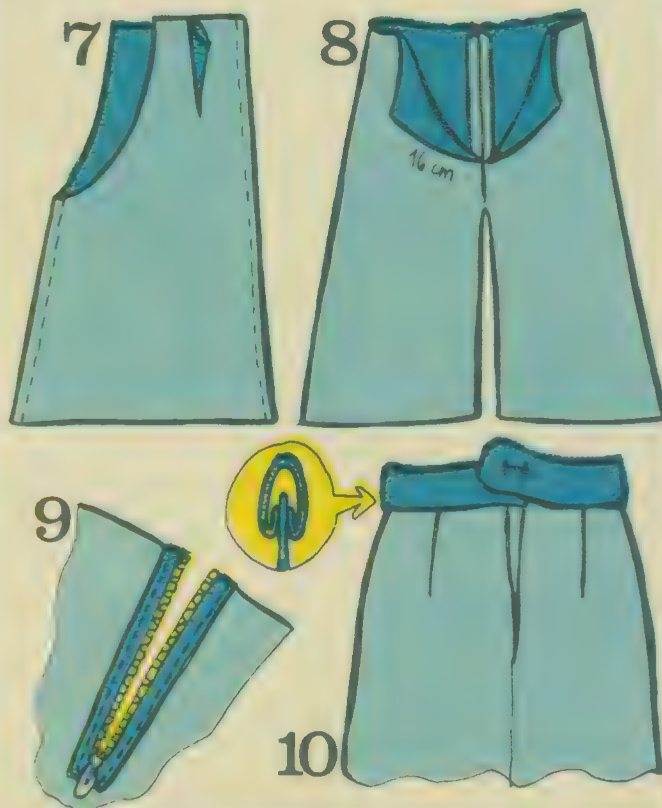
Пазите! И на предњем и на задњем делу треба направити ушитке којима се наглашава струк (на шеми су означени цртицама). И део 1 и део 2 треба два пута скројити, али симетрично, то јест треба пазити да се добије леви и десни део, а не два десна или два лева дела. Ово нарочито важи ако материјал има лице и наличје. Од остатака материјала искројте траку за појас широку око 6 сантиметара, а дугачку а—3 cm. коју треба пресавити по дужини на пола као на **цртежу 5**.

За сукњу су још потребни једно лепо дугме и рајсфершлус дужине 16 сантиметара **(црт. 6)**.

Сукњу ћете саставити тако што ћете најпре прошити на месту означеном цртицама **(црт. 7)** тако да добијете леву и десну ногавицу. као и ушитке за струк. Затим се споје обе ногавице почињући с леђа од струка па између ногу ка предњој страни, све док се не стигне на 16 сантиметара до струка на предњој страни **црт. 8**). Тај део треба оставити несашивен али порубљен са обе стране. Ту се пришива рајсфершлус **(црт. 9)**. На крају се зашије појас **(црт. 10)**. Готову сукњу-панталоне видите на **цртежу 11**.







Био је пун месец, али ноћ магловита и хладна. Један овећи чамац нечујно је напуштао источну обалу Бенбекјуле, једног од Хебридских острва на западној обали Шкотске. Пет лађара и три путника непрестано су се освртали, као да се некога плаше, нарочито путници — две жене и један мушкарац.

У току ноћи провели су неколико мучних часова: најпре их је захватила бура а затим су упали у маглу и олују. Без компаса, тешко су одржавали правац и веома споро напредовали. Али, невреме се смирило и необична дружина је одахнула.

ПРИНЦ са женском подвезицом

Једна од жена, коју су звали Бети Берк, одевена у шарену платнену одећу, опасана кецељом, с капом на глави и огртачем преко рамена, нервозно се мешкољила, шапатом псовала и невешто намештала капу — понашала се веома чудно. Најзад је бацила капу у страну и изнад тамних очију указала се тамноријђа коса, дугуљасто лице пријатног изгледа, коме је, очигледно, било потребно добро бријање.

ВРАТИТИ КРУНУ СТЈУАРТИМА

Путници су, наиме, били Флора и Нил Мекичијан Мекдоналд, а жена са њима, у чудној одори, принц Бони Чарлс лично — унук енглеског краља Џемса II.

Џемсова кћи Ана била је последња владарка из династије Стјуарт коју су наследили Хановерци Џорџ I и Џорџ II. Чарлијев отац Џемс III, како се сам прозвао, није успео да поврати престо династији Стјуарт, па је желео да то учини његов син.

Желео је то, међутим, још Чарлијев деда, Џемс II (1633-1701) који је покушавао да протестантској Енглеској натури католицизам примајући у јавне службе и војску католике. Тако је наишао на жесток отпор и морао је да побегне у Француску. Узалудно је покушавао да се опет домогне енглеског престола, и то уз помоћ Француске. И његов унук Бони није седео скрштених руку. Намеравао је да одузме круну Џорџу II.

Да оствари сан своје династије, допловио је 23. јула 1745. године, бриком са 17 топова и уз помоћ седморице истомишљеника, до острвца Ерискеј. Пун самопоуздања, очекивао је велику подршку, али наде су се брзо изјаловиле.

Принц Бони Чарлс ушао је, ипак, 17. септембра исте године у Единбург, где су неколико векова столовали Стјуарти, и прогласио се Џемсом VIII, краљем Шкотске. Стасит и леп, овај двадесет петогодишњи момак узбуркао је машту маса. У почетку уздржани и неповерљиви, људи су се све више приклањали младом принцу и сврставали се у његове редове.

Међутим у Келоден Муру доживео је тежак пораз од војводе од Кембеленда, познатог под надимком „касапин". Стотине рањених Шкотланђана сакупио је војвода од Кембеленда на бојном пољу и потом их стрељао. Ни то му није било довољно — читава насеља шкотских фармера претворила су се у буктињу у којој су изгорели и њихови становници.



ОНОМЕ КО УХВАТИ БОНИ ЧАРЛИЈА ИЛИ САМО УКАЖЕ НА ТРАГ КОЈИ БИ ДОВЕО ДО ЊЕГА ОБЕЋАНА ЈЕ ВЕЛИКА НАГРАДА ОД 30.000 ФУНТИ. УПРАВО ТАДА ОН ЈЕ УПОЗНАО НЕОБИЧНУ ФЛОРУ МЕКДОНАЛД.

НЕОБИЧНА ФЛОРА

Тако је започело и петомесечно потуцање и скривање принца Чарлса којем није преостало ништа друго него да спасава главу. Ономе ко га ухвати или само укаже на прави траг који води до последњег изданка лозе Стјуарта, обећана је награда од тридесет хиљада фунти. Било је то право богатство, али сви су ћутали као неми.

Чарли је мењао склоништа, долазио у додир са којекким трагајући за правом особом која би му помогла да се некако пребаци у Француску. Потуцајући се од скровишта до скровишта, у дроњцима, гладан и изморен, срео је жену која је могла да му буде од користи. Флора Мекдоналд, невероватно способна и одважна, нимало одушевљена Чарлијевом идејом, одлучно је одбила да се упусти у ризичан подухват. На све стране брујало је само о хајци на младог принца и она није била вољна да стави главу у торбу.

Ко зна како и зашто, тек, Флора је најзад пристала. Ни својим најближим, чак ни мајци, није поверила у шта се упушта. Потрудила се да нађе чамац, људе, ангажовала извесну леди Кленреналд која је сашила одећу за Чарлија. Требало је да се preруши што боље. Оружје које је неколико месеци носио уза се морао је да остави и замени га обичном мочугом! Остало је само да чекају прави тренутак и заплове пут Француске.

УХВАЋЕН ЈЕ ЛАЂАР

Чекајући једне вечери чамац сели су на обалу да вечерају и подложили ватру, иако су им непријатељи били за петама. Само тренутак касније опазили су на пучини неколико чамаца. Знали су — то су Кембелендови људи. Брже-боље угасили су ватру и право је чудо како их потера није приметила. Њихов чамац је пристигао нешто касније и Флора Мекдоналд повела је Чарлија, одевеног у женске хаљине, на опасно путовање.

Крајње опрезни, успели су да заварају осматраче на обалама Скаја и пристану уували Ветерниш. Међутим, то је био само део пута. Бура, киша и магла наизменично су их пратили и отежавали ионако мучно путовање.

Када су стигли до Килбрајда, Флора се изложила највећем ризику тражећи људе који ће обезбедити последњу етапу принчевог бекства. Ближио се час када ће Чарли скинути, коначно, одећу коју му је сашила леди Кленреналд.

На растанку, поклањајући храброј Флори плаве подвезице опшивене белом свилом, које је носила нервозна Бети Берк, како су је у чамцу ословљавали Флора и Нил, рекао јој је:

— Уверен сам да ћемо се срести у Сент Џемсу и да ћу вас наградити за све што сте учинили.

Невоље, међутим, нису окончане Чарлијевим бекством у Француску. Трагајући за њим, патроле су крстариле на све стране. Флора је у одласку набавила пропуснице за све који су били у чамцу, и за своју „помоћницу" Бети Берк, али у повратку нису успели да се извуку тако срећно. Један од лађара је ухваћен и морао је све да призна.

Флора је изведена пред генерала Кембеленда, а онда затворена у злогласну тамницу Тауер. Изгледа да је необична жена оставила утисак на генерала и ускоро је, на опште изненађење, пуштена на слободу! Њено име остало је забележено као име једне од најпознатијих жена тога до-



Принц Бони Чарлс провео је остатак живота лутајући по Европи. Умро је у Риму 1788. године.

Д. В.

МОДЕРНИ ТРУБАДУР



Франсис Вертхајмер из Париза је модерни трубадур. Овај млади певач-композитор виђа се на париским улицама и трговинама како пева и пратећи се на хармоници док на ногама има котураљке. На тај начин не само што привлачи пажњу пролазника, већ се лакше и брже креће.

Вертхајмер се у последње време прославио својим композицијама од којих су нарочито познате оне које пева француска певачица Барбара.

ЗАБАВНИКОВА ДЕТЕКТИВСКА ИГРА

Собзиром на то да ЗАБАВНИК често доноси детективске приче надамо се да ће вам ова игра помоћи да проверите шта сте досад научили.

У игри могу да учествују два до четири играча. Од материјала су вам потребни: ова наша табла коју треба пажљиво да опсечете и залепите на чвршћи картон, коцкица као за игру „Не љути се, човече!" и за сваког играча по један пион. Уместо пиона могу да послуже и различита дугмад.

Сви играчи полазе са поља на коме је нацртано писмо у коме се налази шпијунска порука. Сваки играч се помера за онолико поља колико је бачена коцкица показала. Ако неки од њих доспе на поље 3 он излази из собе, а остали играчи сакривају неки предмет, на пример оловку, кликер итд. После тога се играч враћа у собу и почиње да тражи сакривени предмет. Остали играчи говоре ВРУЋЕ ако се приближава том предмету или ХЛАДНО ако се удаљава и тако раде све док га он не пронађе. Тражење предмета мора се временски ограничити (ако су играчи млађег узраста онда пет минута, а ако су старији довољно је три минута). Уколико играч у одређеном времену не нађе предмет, пропушта један круг.

Ако играч дође на поље 6, онда остали смисле неку загонетку али тако да их он не чује и поставе му је. Ако зна одговор, има право да поново баца коцкицу, а ако је не зна пропушта један круг Ако играч стане на поље 9 треба да погоди на који се начин преноси тајна порука. Наравно, остали играчи се опет договоре и један му поставља питање. На пример, ако се порука преноси трамвајем он ће рећи „порука се преноси возилом на шине" и ако играч одговори трамвајем иде даље. А ако одговори на пример — шинобусом или возом и сл, он пропушта један круг. Играч који доспе на поље 12 мора да погоди у ком граду или на реци или планини се предаје порука. На пример: остали играчи кажу у главном граду Француске, а он мора да одговори у Паризу. Ако не зна, пропушта опет један круг. Ако играч доспе на поље 15, иде у затвор и пропушта три бацања. На пољу 19 мора да се врати четири поља уназад. На пољу 22 мора да погоди која личност преноси поруку. Ту се могу користити савремене и историјске познате личности. На пример: поруку преноси проналазач вакцине против беснила, а одговор треба да буде Луј Пастер. Ко не зна, пропушта један круг. На пољу 27 остали играчи постављају питање (наравно по договору) шта је у пакету — поруци. На пример: унутра је прибор за једење супе, а одговор је кашика. На пољу 30 играч се мора привремено сакрити и зато пион ставља са стране поред бројке 30 и пропушта два круга бацања. За поље 33 потребно је да се уради следеће: пре почетка игре исеку се четири парчета хартије потпуно исте величине и на њима се испишу четири различите речи. На пример: сат, врата, пас и мисао. Сви играчи треба да их упамте. Цедуље се тако окрену да се не види шта је на којој написано и помешају се. Када неко од играча стане на поље 33, извлачи један папирић и насумце каже једну од четири написане речи. Ако је погодио, има право да баца још једном коцкицу а ако не, пропушта једно бацање.

На једном пољу може стајати више играча, то јест, нема избацивања као код игре „Не љути се, човече!".

Пазите: предлози са места поруке, имена личности и друго можете по вољи мењати. Ми смо вам дали само оквирно питања да бисте могли поставити игру.



23 24 35

22 25 34

21 26 33

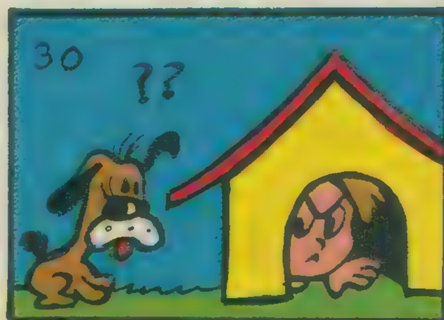
20 27 32

19 4x 28 31

18 29 30

3 2 1





ФИЛМСКА ПРЕДСТАВА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Невоље су пре месец дана, или тако нешто, неприметно почеле. Стајао сам испред канцеларије и посматрао гомилу која отиче у хучну ноћ. Већина лица ми је била позната, па сам поздрављао скоро сваког другог. Тада је Ц. Ј. Гарвеј прошао поред мене, подигао оковратник и нестао кроз главна врата.

Необјашњиви прекиди

Његово име вам, вероватно, ништа не значи. Али Ц. Ј. Гарвеј је био епизодни глумац у стотине филмова. Сумњам да је икада изговорио више од три реченице, али увек када је био потребан љубазан, мудар саветодавац позвали би Гарвеја.

Наишао сам на Портера Хастингса док је силазио из собе за пројекције. Био је забринут.

— Имали смо опет прекид вечерас, Циме — рече. — То је трећа среда узастопце.

— Није ништа озбиљно, нико се није жалио. — Нисам био расположен за техничке ситнице. — Знаш ли ко је, малопре, прошао кроз ова врата? Ц. Ј. Гарвеј!

На Хастингса то није оставило утисак.

— Изгледало је као да је сва енергија ишчезла. Прекид као да је за неколико тренутака исисао све из мојих пројектора.

— Слушај шта ти причам, Порте. Гарвеј је имао малу улогу у вечерашњем филму.

— Стварно?

— Да. Каква случајност.

— Не изгледа ми баш тако. Можда је пролазио кроз град, видео да се један од његових старих филмова приказује, и свратио да га погледа. Оно што мене занима је: шта се то догађа средом увече и шта то преоптерети изворе енергије. Наши претпостављени ће открити те прекиде и помислиће да не умем да радим.

Када сам почео да га тешим, наиђоше стари Колинсови. Обоје су имали реуматизам и обично су последњи напуштали салу.

— Лаку ноћ, Циме — рече госпођа Колинс. Оклевала је, очигледно мислећи на нешто. Онда ми се приближила. — Јесте ли почели да продајете алге?

— Алге? — затрептао сам. — Госпођо Колинс, годинама нисам видео алге. Зар то људи купују и продају?

— Да, јестиву врсту. Ако то почнете овде да продајете, Хари и ја нећемо више долазити.

— Не брините — рекао сам озбиљно. — Док ја водим ову дворану ниједан комад неће прећи праг.

Придржао сам врата док су отхрамали и отишао да прегледам дворану. Када људи оду кући, у сали је тужна, устајала атмосфера. Али, овога пута је било још нешто. Дубоко сам удахнуо и затресао главом. Ко је, мислио сам, био толико луд да уноси алге у дворану?

БОБ ШОУ

ТАДА САМ ВИДЕО МИЛТОНА ПРИНГЛА КАКО ИЗЛАЗИ ИЗ САЛЕ. ТО ЈЕ БИЛО ПРЕВИШЕ. СЛУЧАЈНО САМ ЗНАО ДА ЈЕ ИЗВАНРЕДНИ ПРИНГЛ УМРО ПРЕ ДЕСЕТ ГОДИНА.

Следеће среде је било кишно вече и доста људи је дошло да гледа „Острво љубави" и главни филм „Ратоборни Фицџералди". Стајао сам на свом омиљеном месту, у ниши у зиду, одакле сам видео и посетиоце и екран. Догодио се још један од прекида који је толико бринуо Хастингса. Било је то пред крај филма, док је један од мојих омиљених епизодиста, Стенли Т. Масон, био на платну.

Онда се осетио. Мирис алги, мислим. Њушио сам сумњичаво за тренутак и отишао не бих ли лампом ухватио некога на делу. Све је изгледало нормално, па сам се вратио у нишу да размислим. Мирис ми је био у ноздрвама, мирис... не алги, изненада сам схватио, већ мирис самога мора.

У том тренутку се главни филм завршио и гомила је покуљала напоље. Портер Хастингс је бучно сишао из собе за пројекције.

— Опет се догодило — рече смркнуто.

— Знам — климнух.

— Шта ћеш да предузмеш? — запита Хастингс.

— Не знам, Порте. То је твој део... — Глас ми се изненада прекиде. Стенли Т. Масон! Управо сам угледао једног од глумаца из филма „Ратоборни Фицџералди" како излази из мога биоскопа после пројекције свога филма.

— Разговараћемо о техничким стварима ујутру — рекох полазећи. — Ту је неко кога хоћу да видим.

— Чекај, Циме — зграби ме Хастингс за руку. — То је озбиљно. Може да избије пожар, зато...

— Касније! — ишчупао сам се и прогурао кроз гомилу до врата. Али, било је касно. Масон је нестао у ветровитој тами улице. Вратио сам се. Хастингс је чекао са увређеним изразом лица.

— Извини — рекох, покушавајући да се саберем. — Нешто се овде неприродно догађа, Порте.

Подсетио сам га да сам видео Ц. Ј. Гарвеја прошле среде, и говорио му о Стенли Т. Масону, када ми сину изненадна мисао.

— И још нешто да ти кажем. Носио је исту одећу као на филму.

— Мене забрињава мирис озона у сали — рече Хастингс.

— Озона?

— Да. То се догађа после великог електричног пражњења. Зато...

— Значи то је оно што мирише на морској обали!

— Брине ме кратак спој, Циме. Енергија некуд одлази.

— Средићемо то некако — убеђивао сам га одсутно. Долазила ми је на ум нова мисао од које сам се следио.

Лакше је приметити људи кад улазе у биоскоп. Зато што улазе по један, или у паровима. Био сам у ниши обе среде увече док се сала пунила и могао бих се заклети да ни Гарвеј ни Масон нису ушли у мој биоскоп. Али, видео сам их како излазе.

Метеорит или свемирски брод?

Те ноћи, док сам се враћао у стан, свратио сам у Едов бар на неколико чашица. Прва особа коју сам видео био је Бил Симпсон, репортер „Спрингтаунске звезде" Колико ја знам, он није обраћао пажњу ни на један филм о коме је писао, ако не би био филм научне фантастике или филм страве и ужаса.

— Хоћеш ли да попијеш нешто, Циме? — зовнуо је са високе столице за баром. — Иначе, зашто си тако забринут?

Частио је пићем, затим сам ја частио неколико тура. У међувремену сам му испричао шта се догађа. — Шта мислиш? — питао сам.

Симпсон је свечано завртео главом.

— Мени је савршено јасно шта се догађа. Мислим да је то мало запетљаније од обичне пројекције.

— Па, шта је то?

— Сећаш ли се оног великог метеорита који је пао поред Лисбурга прошлог месеца? Заправо, они су рекли да је то метеорит, мада нико никада није нашао кратер.

— Сећам се — рекох, почињући да сумњам да ме Симпсон зафркава.

— Па, „Звезда" је донела необичну причу после неколико дана и мислим да сам једина особа на свету која је била довољно оштроумна да схвати право значење. Када је сељак, ујутро, пошто је пао метеорит, отишао да обиђе свињу, шта мислиш да је нашао у свињцу?

— Предајем се.

— Две свиње, потпуно исте. Његова жена се куне да је ту била и друга свиња, али док је један од наших људи дошао она је нестала. Питао сам се шта се догодило са тим загонетним створењем. Зар не схваташ, Циме?

Симпсон је испразнио чашу и позвао келнера.

— Тај такозвани метеорит је био свемирски брод. Неко биће је изашло из њега. Пошто се спустило у сеоске пределе, узело је облик јединог живог створа који је био у близини — свиње.

Побегло је у град и, да би могло да прође, морало је да узме људски облик. Морало је пажљиво да проучи узорак док не прими облик. Открило је да у филмовима има довољно података, ако се глумци узму као модели, а у сали је лепо и мрачно.



— Дакле, сваке седмице биће долази код тебе, Циме. Можда да освежи сећање на људски облик или да одабере другачији изглед како би га било теже открити. На неки начин ми га је жао.

— То је — рекох укочено — највећа гомила глупости коју сам икад чуо.

Ако не рачунамо јутарњи мамурлук, разговор са Билом Симпсоном ми је много помогао. Радио сам предано до краја седмице, отишао на пецање у недељу и вратио се освежен у понедељак на посао.

Онда сам, у среду увече, видео Милтона Прингла како излази из

сале. То је било превише. Случајно сам знао да је изванредни Прингл умро пре десет година.

Портер Хастингс није био ни од какве помоћи. Толико је немаштовит да нисам могао да имам поверења у њега. Да зло буде веће, на своју руку је позвао електричну компанију. Инспектори су дошли, њушкали и проверавали инсталације, мрмљајући туробно како би требало затворити салу док се не поставе нове.

Хастингс ми је рекао да се лик Милтона Прингла налазио на платну за време прекида. То ме је убедило да је Симпсоново биће стварност, да му је потребна енергија да се преобрати. Смислио сам план како да поставим клопку звери која ми је искомпликовала посао.

Клоӣка

У среду ујутру сам посетио Хи Финка у канцеларији у Првој авенији. Пошто је познавао мој филмски укус био је помало изненађен када сам му тражио траку са неким костимираним филмом. Дао ми је копију „Кво вадиса“.

Отишао сам у биоскоп раније него обично и попео се у Хастингсову собу за пројекције. Ставио сам прву ролну „Кво вадиса“ на помоћни пројектор. Намотавао сам док на отвор нисам наместио римског официра. Задовољан, отишао сам у своју канцеларију, попио једно пиће и позвао полицијску станицу. Требало је само неколико тренутака да добијем наредника Вајтмена, са којим сам био у добрим односима.

— Здраво, Џиме — затутњао је веселим гласом.

— Берте — рекох опрезно — имам неких неприлика у биоскопу.

— Ох — глас му постаде одмах забринут. — Каквих неприлика?

— Па, није тако озбиљно. Средом увече неки шаљивџија долази на последњи филм. Он, заправо, ништа не чини, само облачи необично одело за време представе. Помало ме то брине. Никада се не зна када ће неко такав нешто учинити, зар не?

— Зашто га пушташ унутра?

— У томе је невоља. Ја не знам како изгледа. Нормалан је док улази. Али, кад излази другачије је обучен. Можда, чак... — прогутах болно — ... носи одећу римског центуриона.

Завлада дуга тишина.

— Џиме — рече на крају, — да ниси нешто пио?

Насмејах се.

— У ово доба дана? Ти ми бар познајеш.

— Добро, шта хоћеш да учинимо?

— Можеш ли послати патролна кола од, рецимо, девет часова до петнаест до једанаест? Тада се сала празни.

— Мислим да могу — рече. — Али, ако се тај момак појави, како ћу га препознати?

— Рекао сам ти, биће чудно обучен.

Портер Хастингс је био изненађен када сам кренуо за њим у кабину за пројекције.

— Шта ти треба, Џиме?

— Ах, нешто око прекида средом.

— Шта? рекао сам ти да ће се жалити.

— Још није било жалби, а неће их ни бити. Нашао сам узрок губитка енергије.

Застао је.

— А то је?

— Не могу ти сада објаснити. Али знам шта треба да чинимо да то престане.

Показао сам му на помоћни пројектор са постављеном ролном.

— За име... Шта си тражио овде, Џиме?

Покушао сам да се насмешим.

— Као што рекох, не могу ти одмах објаснити. Али, ево шта ти треба да учиниш. Нека ти помоћни пројектор буде загрејан. На први знак нестанка енергије, искључи главни пројектор и пусти помоћни. Желим овај део филма на платну кад енергија почне да нестаје. Схваташ?

— То је без везе — рече нерасположено. — Шта може да направи тај део филма?

— За тебе много — обећах му. — Јер, ако се не појави онда када сам ти казао... отпуштен си.

Главни филм те вечери је био „Сусрет на Менхетну“. Филм са много епизодних улога од којих би Симпсоново биће могло лако да изабере свој облик.

Последњи ӣрекид

Видео сам како се светлост гаси. Биоскоп је био у тами пуних десет секунди; дуже него ранијих среда. Онда је светлост поново снажно блеснула. Потрчао сам према колима са полицијским ознакама. Један од прозора се спустио и полицајац је провукао главу.

— Овуда — викао сам. — Овуда!

— Шта се десило? — питао је полицајац хладно.

— Објаснићу касније.

Зачуо сам брзе кораке, окренуо се и видео Портера Хастингса како, у кошуљи, трчи према мени.

— Џиме — прошапута — боље иди тамо. Тамо је пакао.

— Шта је било? — Изненада сам и сам добро знао шта се догађа. — Јеси ли пројектовао оно парче филма?

— Наравно да јесам.

— А шта се појавило на екрану?

Изгледао је снуждено.

— Па, ниси ми ништа о томе рекао. Повукао сам мало филм да видим шта је.

— Јеси ли вратио филм назад, тачно на место које сам ја изабрао?

Није било ни времена, ни потребе да одговори. У том тренутку, подивљала гомила проби на улицу. Полицајци у колима, Портер Хастингс и ја смо имали одличан поглед на нешто што није било виђено на Земљи преко петнаест векова. Римска легија се борила да изиђе из узаног простора.

Изнад њихових глава, са иронијом у којој нисам баш био спреман да уживам, светлео је неонски назив мога биоскопа: КОЛОСЕУМ.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Мудрац оно што хоће трага у себи. Прост човек то тражи у другима.
(Конфучије)



укрштене речи

ВЕЛИКИ ЧОВЕКОЛИКИ МАЈМУНИ

1. Мајмун висок до 1,5 м, нема репа. Храни се лишћем, птичјим јајима и мањим птицама. Живи на Борнеу и Суматри; 2. Највећи из породице мајмуна, мужјак је висок и до 2,30 м, храни се мешовитом храном, живи у области Заира и Камеруна; 3. Црне боје, висок до 1,7 м, ноћ проводи на дрвећу. Биљојед најближи човеку, може се лако припитомити:

1 

2 

3 

АУТОР: ВЕ-МАК	ПРЕБАЦИТИ НОГУ ПРЕКО ЧЕГА	БАРЈАК / ДЕО ПЛУГА		СКРАЋЕНИЦА ЗА НЕТО	2	УЧИНИТИ	МЕТАК, ЗРНО	МУШКО ИМЕ (АЛИЈАГИЋ)	РОМАН ЕМИЛА ЗОЛЕ
1									
ПАСТИРСКА ПЕСМА									
СТАНОВНИК КОТОРА									
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА				ЗАМИСАО / УТОЧИШТЕ					
СУПАРНИЦИ							ВАРНИЦА		3
								УОПШТЕНО ИСКУСТВО	
УГОВОРИТИ САСТАНАК		БИТИ У ПЛАМЕНУ	$100 m^2$		ПОДЈЕДНАКИ / ЗНАТАН				
МЕСТО КОД ХЕРЦЕГ НОВОГ						ГРАД У СССР-У / ДЕО ТРАМВАЈА			
ОБОР				ПЛАФОН / НОТА СОЛМИЗАЦИЈЕ					
			ГРАД У ИТАЛИЈИ / СУЖАЊ						
СПОКОЈСТВО	МУЗА ЉУБАВНЕ ПОЕЗИЈЕ / О. Ш.						ПРИТОКА ДУНАВА / ОГУЛИН		
ПИСАЦ БИХАЉИ МЕРИН				СЛОВ. ПЕСНИК ГРАДНИК					
ГРМЉЕ УЗ ВОДУ				БРЗ, ЖУСТАР					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П, а, ВИВИЈЕН ЛИ, Кенија, фер, зглавкари, уредност, сви, Еол, Ес, дт, сос, т, обратница, Сеул, етик, троколица, жиг, ас, ЕТ, ми, Акиро, ЖАНА МОРО, АНА МАЊАНИ.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихона Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ОДЛИЧНО ЛЕТИ! ПАЖЊА! ЈЕДАН... ДВА...

ТРИ!

ФИЈУУУУ

ШТО СЕ УГОВОРА ТИЧЕ...

ВИДЕЋЕТЕ! НАША КУЋА ЈЕ НАЈПОШТЕНИЈА, НАЈОЗБИЉНИЈА, НАЈ...

?

?!

А...

МЕНИ СЕ ОВДЕ РУГАЈУ...

НАЈПРЕ... СКИДАЈ МИ ОВО!

УАХАХАХА! ЗНАМ ДА ЋУ СТРАДАТИ АЛИ... ХАХАХА!



Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ХОЋУ ДА ПОРАСТЕМ

Јављам ти се са једном жељом. Хтела бих да ми кажеш колика је висина и тежина нормална за петнаестогодишњу девојчицу. Наиме, ја сам висока само 153 сантиметра. Да ли ћу још да порастем?

Мала Сузана из Падине

Твоја висина потпуно одговара твојој старости и нема разлога да се бринеш. А идеалну тежину добићеш ако од своје висине одузмеш 105 сантиметара, што показује да би требало да имаш 48 килограма. Наравно, не треба да се бринеш ако имаш који килограм више или мање, јер је и то потпуно нормално, поготову у твојим годинама.



У време када девојчице и дечаци улазе у пубертет, заправо када долази до нагле промене хормонске равнотеже у организму, почињу да им расту бркови, брада, мењају боју гласа, а за само неколико месеци могу да порасту и петнаестак сантиметара. Пошто код тебе, пубертет још није завршен (некада може да траје и до двадесете године) има још доста времена да порастеш. А док то ишчекујеш да те утешимо: Паскал Пети је нешто нижа од тебе, па јој то није сметало да постане једна од најпознатијих француских глумица, док је Софија Лорен према њој прави џин — висока је 175 сантеметара.

ЗАР НАС ИМА ТАКВИХ?

Још прије неколико мјесеци прочитала сам у Забавнику, у рубрици „Мијењамо, поклањамо, тражимо", адресу једног дјечака из Мостара (више се не сјећам имена). Он је изразио жељу да се мијења са читаоцима: нудио је пет бројева Забавника за један стари новчић, односно четири за папирну новчаницу. Ја сам му одмах послала један велики бакрени новац и једну папирну новчаницу. Међутим, ни до данас од њега нисам добила ништа. Зар нас има таквих?

Лидија Голчић,
Антуна Распора Шпанца 3/III
51000 Ријека



ДОПИНГОВАЊЕ

Молим те да ми кажеш шта значи ријеч допинговање коју сам прочитао у „Забавнику" број 1361?

Милош Живановић,
Илије Нешковића 87,
Љубовија

Допинг је енглеска реч која потиче од некњижевног назива за опојна или надражајна средства. Допинговање је узимање таквих средстава, која надражују централни нервни систем и побољшавају издржљивост, а отклањају замор. Већина ових средстава је штетна по здравље, а може бити и опасна по живот — управо о томе је „Забавник" и писао. Зато су забрањена, а на великим спортским такмичењима постоје такозване „антидопинг контроле", то јест провере путем анализе мокраће, на којима се установљава да ли је спортиста користио допинг. Циљ је да се ове контроле уведу и на мањим такмичењима, како би се што више сузбило допинговање.





ГДЕ СЕ НАЛАЗИ »ЕЛАН«?

Молим те да ми кажеш адресу фабрике спортских опрема „Елан".

Александар Петровић,
Цетиње

Адреса коју тражиш на словеначком гласи: Товарна шпортшког ородја „Елан", Бегуње на Горењскем, тел. 75-010, позивни знак 064. То је данас велика фабрика, а настала је после рата када је неколико људи под руководством Рудија Финжгара добило војни задатак да у једној радионици поправи стотинак пари скија.

ПРАВОПИС НАЛАЖЕ...

Желела бих да ми кажеш да ли је обавезно у ћирилици на слова ђ и ћ стављати цртицу, односно тачку на ј. Питала сам за савет, али ми нико са сигурношћу не може тачно одговорити.

Јасмина Томић,
Чачак

Правопис српскохрватског књижевног језика налаже да се у ћирилици на слова ћ и ђ увек ставља црта, односно тачка на слово ј.



МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Молила бих читаоце Забавника да ми помогну у скупљању салвета. **Анита Нојман, 72220 Завидовићи, Завидовићки пут 15**

• • •

Почео сам да скупљам маркице из целог света, па молим за помоћ. **Саша Трендафилоски, 11070 Нови Београд, Тошин бунар 160**

• • •

Имам много разгледница и Микијевих забавника па бих желео да се мењам за значке, марке и постере рок група. **Драган Вилус, 11000 Београд, Булевар Црвене армије 41**



Дајем значку за значку. **Африм Баца, 38000 Приштина, Акташ Б/II-5**

• • •

Сваком ко ми пошаље 10 маркица или 5 салвета дајем једну значку. **Саша Трифковић, 78000 Бањалука, Мака Липовца 101**

• • •

Мењам поштанске марке за ЛП плоче, за једну плочу дајем 35 наших и 35 страних. **Љубодраг Ђукић, 18320 Димитровград, Војводе Момчила 38**

• • •

За једну металну значку дајем седам салвета а за једну пластичну четири. **Мирјана Длаб, 54000 Осијек, Бориса Кидрича 27**


WALT DISNEY
МИКИ


ГРДНА ШТЕТА ШТО НИСАМ ПОНЕО ФОТО -АПАРАТ!


ПРЕДЕО ЈЕ БОЖАН-СТВЕН!


НА РАЗГЛЕД-НИЦАМА ИЗГЛЕДА ЈОШ ЛЕПШИ!


КИОСК
ДОК ВИ БИРАТЕ РАЗГЛЕДНИЦЕ... ОДОХ ЈА ДА ПРОШЕ-ТАМ!
Distributed by King Features Syndicate.


НЕ ЗАБОРАВИ САМО... ЗАБРА-ЊЕНО ЈЕ ХРАНИТИ ЖИВОТИ-ЊЕ!


СМЕШНО! КАКО ДА ИХ ХРАНИМ? НЕМАМ ХРАНЕ!


АХ!


У... УПОМОЋ!
ЦАНГР ЦАНГР
11-27


ШИЉО! ШТА ЈЕ БИЛО?
МЕДВЕДИ!
Copyright © 1977 Walt Disney Productions World Rights Reserved


ПОШТО ТУРИС-ТИ НЕ СМЕЈУ ДА ИХ ХРА-НЕ...


...ОНИ СМИСЛИЛИ КАКО ДА СЕ САМИ НА-ХРАНЕ!
СЕНДВИЧИ-ВИРШЛЕ ЛИМУНАДА